

JEDEN (17186) *nm, pron, ai*

W przypadkach zależnych: jedn- (11812), jen- (33); jedn- : jen- *ZapWar* (26:30; 1503 nr 1928, 1504 nr 1961, 1505 nr 2022 [2 r.], 1509 nr 2068 [2 r.], 1512 nr 2105 [2 r.]), *SeklKat* (22 : 2; E2v, R), *Calep* (63 : 1; 357b).je- (17182), ję- (4); -en (5312), -ęn (26).

Pierwsze e jasne (w tym 4 r. błędne znakowanie), -en (5311), -én (7); -en : -én *OpecŻyw* (7 : 1), *MurzNT* (21 : 6).

sg m N jeden (4411). $\diamond$ *G* jedného (1625); -ého (125), -ego (9), -(e)go (1491); -ého : -ego *OpecŻyw* (11 : 1), *MurzNT* (2 : 2), *SienLek* (1 : 1), *BiałKat* (9 : 3), *KochProp* (1 : 1), *SiebRozmyśl* (1 : 1); -égóž (2), -(e)g(o)ž (17). $\diamond$ *D* jednému (540); -ému (39), -emu (8), -(e)mu (493). $\diamond$ *A* jedného (1101), jeden (927); -ého (55), -ego (12), -(e)go (1034); -ego *MurzHist* (3), *KochJez*; -ého : -ego *OpecŻyw* (8 : 1), *MurzNT* (1 : 4), *BiałKat* (8 : 3); -(e)g(o)ž (40). $\diamond$ *I* jednym (506), jednym (19); -em *ZapWar* (2), *RejFig*, *WyprKr*; -ym : -em *RejPs* (1 : 1), *MurzHist* (2 : 1), *MurzNT* (3 : 1), *BibRadz* (6 : 3), *OrzRozm* (6 : 3), *RejPos* (13 : 1), *BudNT* (1 : 1), *CzechRozm* (16 : 1), *SkarŻyw* (32 : 1), *GrabPospR* (1 : 2); -em (2), -(e)m (17). $\diamond$ *L* jednym (432), jednym (26); -em *MurzNT*, *WyprKr*, *BudNT* (2); -ym : -em *FalZioł* (4 : 1), *RejKup* (1 : 2), *GliczKsiąż* (3 : 2), *BibRadz* (3 : 3), *GrzegRóżn* (45 : 1), *Mącz* (17 : 1), *BudBib* (4 : 1), *ModrzBaz* (3 : 6), *SkarŻyw* (25 : 1), *CzechEp* (20 : 1), *GórnRozm* (1 : 3); -em (1), -(e)m (25). $\diamond$ *f N* jedna (1134); -a (1002) [w tym 37 r. błędne znakowanie], -(a) (132) [w tym: w funkcji przysłówka (16)]. $\diamond$ *G* jednéj (825), jednyj (2), jedné (11), jedny (16); jednyj *MurzHist*, *MurzNT*; -ej : -é *OpecŻyw* (1 : 10); -(e)j : -(e) : -y *BielŻyw* (5 : - : 1), *LibMal* (3 : - : 1), *Mącz* (42 : - : 1), *ZapKości* (6 : 1 : 13); ~ -ěj (99), -ěj (1), -(e)j (725); -é (10), -(e)(1). $\diamond$ *D* jednéj (102), jedny (1); -(e)j : -y *ActReg* (2 : 1); -ěj (10), -(e)j (92). $\diamond$ *G a. D* jedn(e)j (1) *BielKron* 326v. $\diamond$ *A* jednę (996) [w tym -e (24); w konstrukcji: z jednę stronę (19)], jedną (5) [w tym: -o (1)], jednę a. jedną (46); -ą *KmitaSpit*; -ę : -ą *FalZioł* (101 : 1), *CzechRozm* (43 : 1), *ActReg* (4 : 1), *WujNT* (37 : 1). $\diamond$ *I* jedną (291). $\diamond$ *L* jednéj (489), jednyj (1), jedné (3), jedny (3); -yj *MurzNT*; -é *ListRzeż*, *OpecŻyw* (2); -y *ZapMaz*; -ej : -y *BibRadz* (5 : 1), *LatHar* (7 : 1); ~ -ěj (45), -ej (2), -(e)j (442); -ej *KochTr*; -ěj : -ej *Oczko* (1 : 1); -é (2), -(e) (1) [w tym w konstrukcji: po jednej (33)]. $\diamond$ *V* jedna (1). $\diamond$ *n N* jedno (689); -(o)ž (11). $\diamond$ *G* jedného (349); -ého (31), -ego (1), -(e)go (317); -ého : -ego *SienLek* (2 : 1); -égóž (3), -(e)g(o)ž (16). $\diamond$ *D* jednému (38); -ému (4), -emu (2), -(e)mu (32). $\diamond$ *A* jedno (730); -óž (1), -(o)ž (12). $\diamond$ *I* jednym (212), jednym (11); -ém *TarDuch*, *RejPs* (2), *MurzNT* (2), *RejZwierz*, *GórnTroas*; -ym : -ém *GliczKsiąż* (2 : 1), *BibRadz* (4 : 1), *ModrzBaz* (5 : 1), *Oczko* (1 : 1); -ém (2), -em (1), -ęm (1), -(e)m (7); -ém *Oczko*, *GórnTroas*; -ęm : -em *MurzNT* (1 : 1). $\diamond$ *L* jednym (324), jednym (21); -em *RejPs*, *ComCrac*, *RejKup*, *MurzHist* (2), *UstPraw*, *BudNT* (2), *Paprup* (2); -ym : -em *FalZioł* (6 : 1), *MiechGlab* (2 : 1), *BibRadz* (4 : 2), *ModrzBaz* (1 : 6), *GórnRozm* (1 : 1); ~ -em (1), -ęm (1), -(e)m (19); -em : -ęm *MurzHist* (1 : 1). $\diamond$ *pl N m pers* jedni (586), jedny (1); -i : -y *ActReg* (7 : 1). *m an* jedni (6), jedny (2); -y *RejWiz*, *BielSpr*. *subst* jedné (96), jedny (94); -é *GlabGad* (6), *Leop*, *OrzRozm*, *GórnDworz* (3), *WujJud* (4), *WujJudConf*, *BudNT* (6), *ModrzBaz* (5), *MWilKHist* (2), *NiemObr*, *KochPhaen* (2), *ReszPrz*, *BielSjem*, *KochWr*, *ZawJeft*, *GórnTroas*, *GrabowSet* (2), *LatHar* (6), *WujNT* (12), *JanNkar*, *SarnStat* (20), *GrabPospR*, *CzahTr*, *PaxLiz*, *KlonFlis*; -y *BierEz*, *FalZioł* (12), *KłosAlg*, *WróbŻołt*, *KromRozm III*, *BielKom*, *GroicPorz* (2), *RejWiz* (6), *RejZwierz* (3), *WyprKr*

(5), *BibRadz* (2), *BielKron* (8), *GrzegRóżn*, *Mącz* (4), *SienLek* (5), *RejAp*, *GrzepGeom* (4), *RejPos* (7), *BiałKaz*, *KuczbKat*, *RejZwierc* (2), *BielSpr* (4), *RejPosRozpr*, *SkarŻyw* (2), *StryjKron*, *GostGosp*, *SkarKaz* (2); -é : -y *SarnUzn* (1 : 1), *BielSat* (1 : 2), *CzechRozm* (1 : 3), *SkarJedn* (1 : 3), *Oczko* (1 : 1), *CzechEp* (1 : 2), *SkarKazSej* (3 : 2); ~ -é (25), -e (1), -(e) (69); -é : -e *SarnStat* (13 : 1).
◊ *G* jednych (75). ◊ *D* jednym (67), jedném (5); -ém *ComCrac*, *GórnRozm*, *Paprup*; -ym : -ém *ModrzBaz* (6 : 1), *Oczko* (1 : 1) ~ -ém (1), -(e)m (4). ◊ *A m pers* jeden (79), jedn(e) (33), jednych (14); -y *OpecŻyw*, *KlerPow*, *BierRozm*, *RejPs*, *RejKup*, *MurzNT*, *BielKom*, *GliczKsiąż*, *KrowObr* (2), *RejWiz* (10), *RejZwierc* (2), *BibRadz*, *BielKron* (27), *RejAp* (3), *RejPos* (9), *RejPosWiecz*², *BiałKat* (2), *RejZwierc* (2), *SkarJedn*, *KochPs*, *ArtKanc*; -(e) *MiechGlab* (4), *LibLeg*, *ProSt*, *ReszPrz*, *WerGość*, *Paprup* (2), *Phil*, *KmitaSpit*, *KlonFlis*; -ych *CzechEp*, *ReszList*, *KlonKr*, *PowodPr*; -y : -(e) : -ych *GórnDworz* (- : 2 : 1), *BielSpr* (4 : 4 : -), *CzechRozm* (1 : 2 : 1), *Paprupan* (- : 1 : 1), *ModrzBaz* (2 : 4 : -), *SkarŻyw* (1 : 1 : 1), *StryjKron* (- : 1 : 2), *NiemObr* (- : 1 : 2), *WujNT* (1 : 4 : 2). *m an* jeden (2) *KrowObr*, *RejWiz*, jedn(e) (1) *MiechGlab*. subst jeden (60), jedné (53); -y *BierEz*, *FalZioł* (2), *BielŻyw*, *MurzHist*, *MurzNT*, *BielKom*, *UstPraw*, *RejZwierc*, *BibRadz*, *BielKron* (14), *Mącz*, *SarnUzn* (2), *GrzepGeom* (2), *RejPos*, *RejZwierc* (2), *BiałKaz*, *CzechRozm* (4), *KochPs*, *StryjKron*, *NiemObr*, *KochPieś*, *SkarKaz*; -é *GlabGad* (5), *MiechGlab*, *LibMal* (2), *GliczKsiąż*, *Leop* (2), *WujJud* (2), *BudNT* (2), *CzechRozm*, *ModrzBaz* (4), *ModrzBazBud*, *NiemObr*, *KochDz*, *Paprup*, *KochCz*, *OrzJan* (2), *LatHar* (2), *WujNT* (5), *WysKaz*, *JanNkar*, *SarnStat* (6), *GostCast*, *SzarzRyt*; -y : -é *KrowObr* (3 : 1), *BielSpr* (3 : 1), *BudBib* (1 : 1), *Strum* (2 : 1), *SkarJedn* (3 : 1), *SkarŻyw* (2 : 3), *SkarKazSej* (4 : 1); -é (13), -(e) (40). ◊ *I m* jedn(e)mi (4) *RejPs*, *GórnDworz*, *SkarJedn* (2), jednymi (2) *RejPos*, *Strum*. *f* jednymi (16) *BierEz*, *GrzepGeom* (13), *WierKróc*, *CzechEpPorz*, jedn(e)mi (3) *RejPs*, *ModrzBaz*, *GostGosp*. *n* jednemi (11) *BielKron*, *GrzegRóżn*, *RejZwierc*, *ModrzBaz* (2), *SkarJedn* (2), *ZapKościer* (2), *SarnStat* (2), jednymi (6), *GrzepGeom*, *WujJud*, *BudBib*, *CzechRozm*, *WujNT* (2); -émi (2), -(e)mi (9). ◊ *L* jednych (31). ◊ *V* subst jeden (1).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. *Liczebnik główny*; *unus Murm*, *Mymer*¹, *BartBydrg*, *PolAnt*, *Mącz*, *Modrz*, *Calep*, *Vulg*, *Cn* (6048) : *Murm* 199; *Mymer*¹ 42v; *KłosAlg* D, F3; *Mącz* 503d [2 r.]; *BudNT* Kk8; *Unus numeri principium est.* – *Ieden*. *Calep* 1137a.

W rodzaju nijakim: »jedno« (1): *Iedno* nie mnoży ani dzieli gdziekolwiek *štoi*. *KłosAlg* F2v.

W połączeniu z rzeczownikiem, zaimkiem lub innym wyrazem oznaczającym przedmiot liczony (6041): *ZapWar* 1503 nr 1928, 1505 nr 2002, 1522 nr 2285, 1527 nr 2307, 1549 nr 2657 (15); *ListRzeż w.* 29; *ZapMaz* III T/165, II G/89v, V S/332, 332v; *BierRaj* 17v; *PowUrb* + 2 [2 r.]; *MetrKor* 34/134v, 38/286, 287, 57/117v, 59/277 (10); *BierEz* C2v, Fv, K, K4v, O4v (24); *OpecŻyw* 128v, 149v, 153v, 160 [2 r.], [170]v (16); *ForCnR* A3, E3; *PatKaz* I 10; *PatKaz* II 23, 86v; trzy floncze na wchodzye fyą ukazały ktore znyenagła w yedno fyą obroczyły *PatKaz* III 104, 99, 123, 150v; *Murm* 68; *HistJóz* A4v, B [2 r.], C2v, C3v [2 r.], D3v (9); *BartBydrg* 77, 112; *IeŃtliby* [dziecię] iako na iednę Ńtronę oczyma nakrzywiało. *FalZioł* V 44v, I 66a, IV 35a, 36a, V 33v, 44v (58); *BielŻyw* 6, 98, 114, 124, 149, 165; *GlabGad* A2, A2v, B4v, C2, H6v (16); *MiechGlab* *5 [2 r.], 7, 10, 13, 55 (10); *BierRozm* 21; *KłosAlg* A2 [5 r.], A3v [2 r.], B2, G; *LibLeg* 6/192, 7/32v, 8/161, 10/125,

11/101v (17); *WróbŻółt* I6v [2 r.], Q3, ff4v; *RejPs* 47v, 118v, 153; *ComCrac* 11v; *RejRozpr* B2v, D4v; *ConPiotr* 30v; *LibMal* 1544/91v, 92v [2 r.], 1545/94v, 109, 1554/183v (18); *SeklWyzn* B, Bv; *RejJóz* B4v, G4v, L8, M3, N2 (3); *SeklKat* H, Kv. K4, Q, Y2 (13); *RejRozm* 397; *RejKup* c3, d4, r7v, x8, Cc (6); *HistAl* B6, F6v, H2v, K7v, L6 (7); *KromRozm I* E, E3v, F3v [3 r.], [P2]v [2 r.]; A między inżemii przyfzli téż dwa Biłkupi/ i ieden zácny doctor *MurzHist* Iv, 12, I2v, O4v; *MurzNT Matth* 12/11, *Luc* 15/7, 10, 23/17, *Ioann* 18/39 (11); *KromRozm II* d3v, ev [3 r.], b4v, r2v, r4 (10); *KromRozm III* E8, K5, L8, N, O2 (43); *Diar* 85, 94 [4 r.]; *DiarDop* 11; *GliczKsiąż* C, D2v,F, L7v, O6 (18); *LubPs* G, O6v marg, S2 marg, ff4v; *GroicPorz* b2, q2, tv, aa2v, ff [2 r.] (22); *KrowObr* 17v [2 r.], 23, 57, 239, Ss4v (31); *RejWiz* 54, 69, 85v, 110, 131v (22); *Leop Ex* 25/35, *Deut* 2/5, *Prov* 6/26, *Act* 12/10, *Eph* 2/15 (104); *OrzList* c, d3v; *UstPraw* B4v, C, Cv [2 r.], C2v, F4v (10); *KochZuz* A4v; *RejFig* Aa3v, Aa8, Cc3, Cc5, Cc6v; *RejZwierz* 2v, 15, 22, 32v, 79 (9); *WyprKr* 17, 52, 52v, 61, 90 (20); *BibRadz Lev* 14/50, *Num* 7/45, *Ios* 14/2, II 481, *Ioann* 7/21 (58); *Goski* A16v; *OrzRozm* C4, C4v, L3, T2v, V2 (11); Ná krzcie dofyć ieden kmotr á iedná kmotrá. *BielKron* 149v; TVrcy iednego Bogá wyznawáią być *BielKron* 260, 8v, 49v, 116, 123v, 360v (158); *GrzegRóżn* F2 [4 r.], I [2 r.], L3v [3 r.], N2v, O2v [3 r.] (261); *KwiatKsiąż* G4v, L, M2; *Mącz* 12b, 122b, 231b, 291b, 408d (87); *OrzQuin* B2v, H3v, O2v, Mv, Y3v marg (22); *Prot* A4; *SarnUzn* B3, D4v [2 r.], D6, F5v [4 r.], G4 (58); *SienLek* 13, 88, 140, 148v, 157v (26); *LeovPrzep* a3v; *RejAp* 27v, 81 [2 r.], 106v marg, 153v, 173v (29); *GórnDworz* Fv, O5v, Aa8v, Ee5v, Kk7v (40); *GrzepGeom* A4v, C2v, D3v, F, H2 (25); *HistRzym* 22, 90, 96, 96v, 110v (15); *RejPos* 49, 100v [2 r.], 149 [3 r.], 174v, 270v (37); *RejPosWiecz*² 91; *BialKat* 3v [2 r.], 6 [5 r.], 111 [3 r.], 116, 183v [3 r.] (38); *BielSat* Cy, L4, N3 [2 r.]; *GrzegŚm* A3, 15, 19, 33, 35 (9); *HistLan* B4v, C, E2v; *KuczbKat* 15, 25, 75, 80, 265 (7); Sewerus Cefarz [...] iednegoż kuchárzá/ [...] zázwdy chował/ á powiedał iż mu nic po dwu *RejZwierc* 53, 20 marg, 41 v, 53 [3 r.], 103v, 264 (39); *BielSpr* 13 [2 r.], 13v [5 r.], 17, 23, 73 [3 r.] (25); *WujJud* 51 [2 r.], 123v, 126, 142v, 192 (36); *WujJudConf* 116, 117, 121v, 126, 153v (18); *RejPosRozpr* cv, c3; *RejPosWstaw* [143²], [143⁴]v [2 r.]; *BudBib Num* 7/38, 1.Reg 26/20, 2.Par arg, *Prov* 14/1, 4.Esdr 6/51 (102); *HistHel* B2 [2 r.], C [3 r.]; *MycPrz* II B4; *Strum* A2v, D, F3v, 112, Iv (14); *BialKaz* Fv, L; *BudNT przedm* b2v, b4, *Act* 28/25, *Tit* 1/6, *Apoc* 6/1 (23); *CzechRozm* 2, 2v, 13, 100, 177v, 216 [2 r.] (117); *PaprPan* F3, V4, Y4v, Gg3, Hh2 (7); *KarnNap* F3v; dwa o iedno [ob unum] zámordowanie wedle náłzych praw/ niemogá być na gárdle karáni. *ModrzBaz* 70v, 3v, 49, 120, 128v, 144 (49); *SkarJedn* 69, 100, 203, 206, 233 (102); Iéżioro iedno czwór różny pożytek przez rok dáie. *Oczko* [41] v, 9, 9v, 21v [2 r.], 39 [2 r.]; *SkarŻyw* 102, 273, 566, 593, 600 (96); *KochTr* 8; *MWilkhist* B4v, I4; *ZapKościer* 1580/5, 6v, 7, 13, 1584/47v [2 r.] (9); trzydzięści y łżeść dzieci żywych iednym porodem/ Sláchetna Margaretá [...] vrodziła *StryjKron* 345, 16, 245, 437, 517, 762 (31); *CzechEp* 43, 54, 168, 316, 375 (72); *CzechEpPORz* **2; *NiemObr* 14, 49, 60, 124 [2 r.], 149 [2 r.] (32); *KochFr* 26, 35, 55, 111, 133 (7); *KochPhaen* 3, 7, 10, 15, 20; *KochSz* B [2 r.], B2v, B4v, Cv, C2 (8); *ReszPrz* 7 [2 r.], 14 [2 r.], 39, 52, 59 (18); *ReszHoz* 119, 125; *ReszList* 144, 179, 186; *WerGość* 210, 211, 216, 218, 235, 255; *WerKaz* 282; *WisznTr* 14; *BielSjem* 12, 23, 27, 39 [2 r.]; *KochPieś* 6, 7; *ArtKanc* A19v, H6, H7v, I6v, M5 (8); *BielRozm* 1, 2, 3, 8, 17 (6); *GórnRozm* C4, D2, G2, I2v [2 r.], K2v (23); *KochWr* 31, 39 [2 r.]; Z iednego Staróftwa dwoge y troie tzinil. *PaprUp*

I4v, A4v, Cv, I2v; *ZawJeft* 39; *ActReg* 23, 54, 81, 97, 127 (10); Unicolor – O iednei farbie. *Calep* 1137b, 487a, 636a, 672a, [1135b], 1137b (10); *GostGosp* 1, 46 [2 r.], 52, 78, 152 (20); *GostGosp Pon* 170; *GostGospSieb* +3v; *GrochKal* 11; *Phil* I2, M4, S3; *GórnTroas* 14, 42; *GrabowSet* F4v, K, Q2, T2v, Y2; *KochAp* 6; *KochFrag* 42; *OrzJan* 39, 42, 49, 82, 93; *LatHar* + [9]v, 189, 330, 580, 649 (51); *KolakCath* B3; By nie był kto wżeteczny [...] iáko Ezau: który zá pótrawę iednę [*qui propter unam escam*] sprzedał pirworodztwo fwoie *WujNT Hebr* 12/16, *Matth* 18/16, *Mar* 15/6, *Ioann* 6/21, 1.*Tim* 5/9, *Apoc* 19/17 (134); *WysKaz* 3, 19, 43; *JanNKar* B3v, C4, Ev, E2, E3 (6); *JanNKarGórn* H; F iedno/ iako farba. *JanNKarKoch* E4, E2v, E4, F, F2v [2 r.], F4 (9); A tákowa kontrowerfia rozumiána byđz ma z iedného pozwu [*ex una citatione JanStat* 500]. *SarnStat* 817, 116, 700, 887, 1079, 1301 (103); *SiebRozmysł* C4v, F2v, H, Hv, I3v (7); nie ciężko przyidzie ieden tydzień na całe láto z włoki ośiádley iednem robotnikiem zá wypráwionego robić *GrabPospR* M3v, Mv, M2, M2v, M3 [2 r.], N3 (8); *KlonKr* A4; *KmitaSpit* B [2 r.], B2, C3v, C4v; *PowodPr* 17, 20, 21, 23, 30 (12); *SkarKaz* 41a, 84b [2 r.], 244b, 311a, 422b (43); *VotSzl* D4v; *CiekPotr* 27, 28, 76, 79; *CzahTr* D3v, E2 [2 r.], K2v, K3v, L3 (15); *GoslCast* 4, 5, 27; *PaxLiz* E4; *SkarKazSej* 669b [2 r.], 672b *marg*, 676b *marg*, 684b, 688b (40); *KlonFlis* C4, Ev, E4v; *KlonWor* **2, **3v, 19, 20, 80; *PudłDydo* B2v; *ZbylPrzyg* A4, B3v, B4.

W połączeniu z przyimkiem „z” + *G pl* rzeczownikow lub zaimków, także z *G sg* rzeczowników oznaczających zbiorowość lub różnych liczebników głównych (839): *PowUrb* +; *BierEz* Bv, B4, D3v, I4v, M3v (18); Tegodlá rzekl ieden z iego zwolenikow/ ijmieniem Iudas Skariot *OpecŻyw* 70, 9, 76, 112v, 124, 152v (14); *HistJóz* C2v [2 r.], C3; *FalZioł* I 121b, IV 9b, 58d, V 68, 78v; *BielŻyw* 30, 61, 68, 90, 105 (15); *KłosAlg* D4; *LibLeg* 9/52v, 10/145v, 11/94, 141; Item zefnal íf u Pyenyąska bili trzy bracia [...] Ítich trzech ieden Jacub gymyenyem wbidgołczy íeft íczyanth *LibMal* 1543/70, 1545/103v, 106v, 1546/111v, 1550/156, 1553/174v (14); Iednemuć tu z was zořtać *RejJóz* N, F3v, N; *ZapWar* 1545 nr 2646; *SeklKat* D; *RejKup* b7v, d3v; *HistAl* B8v, Ev, E5v [2 r.], F, N5v (10); *KromRozm I* E2v, K3; *MurzHist* Dv, E4v, F4v, Gv, G4 (7); *MurzNT Matth* 6/29, 25/44, *Mar* 9/41, 14/47, *Luc* 12/27 (19); *KromRozm III* D3v, I4, L8v [2 r.]; *Diar* 94; *BielKom* C7v, D2; *GliczKsiqż* D7v; *LubPs* S5v, T3v, gg5, hhv; *GroicPorz* g3v, iv, r4; *SeklPieś* 20; *KrowObr* 20, 189v; *RejWiz* A5v, A7v, 113, 117v; *Leop Ex* 36/9, 3.*Reg* 3/17, 2.*Mach* 4/31, *Matth* 18/28, *Mar* 9/41 (47); *UstPraw* Cv, Fv, F2v; *RejFig* Aa2v, Aa7, Cc8v, Dd2v; *RejZwierz* 32; *WyprKr* 22; gdyż był [*Judasz*] ieden [*unus*] z onych dwunałcie. *BibRadz Ioann* 6/71, *Gen* 3/22, *Dan* 11/5, *Mar* 14/43, *Act* 11/28, *Apoc* 17/1 (39); *OrzRozm* D4v, K2, N3v, V2; *BielKron* 65v [2 r.], 86, 241v, 414v, 447 (68); *GrzegRóżn* N2v, N3v; *AEthon*, *Yéden* kón z koni Apollowych/ Słoneczny kón. *Mqcz* 5c, 5a, 7a, 301b, 398b, 466b (60); *OrzQuin* D2v, O3; *SienLek* 146v, 154v, 159v, V; *LeovPrzep* Ev; *RejAp* 26v, 56, 57, 130, 140v (11); *GórnDworz* C6v, C7, D2v, O5, S7v [2 r.] (27); *GrzepGeom* F, Hv; *HistRzym* 14, 109, 122; *RejPos* 86, 102, 112, 117v, 175 (26); *BiałKat* 283, 351; *GrzegŚm* 38; *HistLan* B4v; *KuczbKat* 160 [2 r.], 230, 290; *RejZwierz* 10; *BielSpr* 28v; *WujJud* 11; *WujJudConf* 112; *RejPosWstaw* [41²]v; *BudBib* 1.*Reg* 26/15, 2.*Reg* 9/11, 4.*Reg* 9/1, 2.*Par* 16/14, *Esth* 4/5 (10); *HistHel* D2; *BudNT Matth* 18/28, 20/13, *Mar* 6/16, 8/28, *Ioann* 11/49 (20); *CzechRozm* 14v, 18, 56v, 99, 124 (26); *PaprpPan* E, I2v, S2v, Hh2v; *KarnNap* F2; *ModrzBaz* 32v, 42, 63, 64v, 70v (7); *SkarJedn* 60 [3 r.], 61 [3 r.]; brác przed obiádem iednę z lekkich pińulek *Oczko* 26v, 12v; *SkarŻyw* 68, 98 [2 r.], 482, 527, 593 [2 r.] (20);

KochTr 10; *MWilkHist* Lv; *StryjKron* 170, 395, 652, 657; *CzechEp* 37, 118 [2 r.], 230, 264, 306 (20); Z których ieden tylko przykład/ *Stefána* onego święte⁶⁰/ [...] przywiodę *NiemObr* 120; *KochPhaen* 2, 10, 18; *KochSz* A4v, C; *KochWz* 137, 138; *ReszPrz* 16, 19; *WerGość* 229, 230, 249 [2 r.]; *WisznTr* 7, 11; *KochPieś* 17, 50; *ArtKanc* D13v, I11; *GórnRozm* Dv, Ev, F, G3v; *Paprup* I3v; *Calep* 56b, [1089]a, 1140b; *GostGosp* 156; *GrochKal* 3; *Phil* E3, M3, S3; *GórnTroas* 46, 58; *GrabowSet* Bv, O2v; *KochAp* 9; *OrzJan* 35, 78, 86; *LatHar* 218, 690 [2 r.], 693 [2 r.], 725, 729 (25); *WujNT* *Mar* 14/66, *Luc* 15/19, *Ioann* 13/23, 19/34, s. 470 *marg* (87); *WysKaz*)(3, 19, 32; *SarnStat* 9, 442, 467, 853 [2 r.], 882 [2 r.] (40); *GrabPospR* M3; *KlonKr* A2 [2 r.]; *KmitaSpit* C5; *PowodPr* 2; *SkarKaz* 43b, 487b, 514a, 635b; *VotSzl* Cv, E; *CiekPotr* 23, 77; *GosłCast* 46; *PaxLiz* D4; *SkarKazSej* 669b, 707a; *KlonWor* 47; Przyplłynął był wdom s kfiążąt Greckich do iednego. *PudłDydo* A2. Cf *W połączeniu z przyimkiem „z” +G pl przymiotnika w comp i sup (+ rzeczownik)*.

W połączeniu z przyimkiem + G pl przymiotnika w comp i sup + (rzeczownik) (29): ieden z námocnieyŹyich bogow będzie Źtobą Źpał *HistAl* A3v; *KrowObr* B4; *Leop Ez* 33/2, *Dan* 10/13; *BibRadz Is* 36/9, *Matth* 25/40; Nilus, Sławna rzeká w Egypcie yedná z naywięŹyich we wŹiŹtkim Źwiecie. *Mącz* 247b, 79b, 266d [2 r.], 322a, 447e; *RejAp* 51, 69; CoŹkolwiek wczyniliŹcie iedne^{mv} z mych namnieyŹyich/ mnieŹcie wczynili. *HistRzym* 113; *RejPosRozpr* c3v; *BudBib* 1.*Mach* 7/26, 2.*Mach* 4/31; *BudNT* *Matth* 25/45; *SkarŹyw* 98; *NiemObr* 64; *KochWz* 140; *Calep* [345]b; *WujNT* *Matth* 18/14, 25/40, 45, *Apoc* 5/5, 7/13; *SiebRozmyŹl* [A3].

W połączeniu z przyimkiem „miedzy” + I pl rzeczowników, zaimków i liczebników (30): AŹ ieden miedzy Źásiády/ Dodał mu tákowe y rády. *BierEz* 14; *OpecŹyw* 82v; *OrzRozm* M; *BielKron* 5, 228v, 292, 411; Ale Źie tam ozywa ieden miedzy wami/ Mieniác/ iŹz goŹpodarŹtwo PolŹkę z bogaciło *KochSat* A3; *Mącz* 4d, 32a; *GórnDworz* Zv; *RejPos* 56v; *KuczbKat* 405; *ModrzBazBud* ¶6v; *SkarJedn* 42, 58, 68, 157, 296 [2 r.]; *SkarŹyw* 208; *GostGosp* 162; *Phil* D; Y przyplłácił tego nagłá Źmierciá ieden miedzy Zydy/ imieniem Ozá *LatHar* 245, 705; *WujNT* 409 *marg*; *SiebRozmyŹl* F; *SkarKaz* 548a, 606b; *KlonFlis* A3.

W połączeniu z comp i sup przymiotnika + rzeczownik (31): *FalZioł* I 76b; *RejKup* b6; w kroleŹtwye/ muŹi yeden nawyŹŹŹŹy w rŹád być/ ktoryby wŹŹŹŹtkimi innymi wŹadnáł. *KromRozm* III G, F8 [2 r.], G2, L8 *marg*, Q2; *HistAl* 16; *LubPs* hhv; *KrowObr* 169; *BielKron* 212; *OrzQuin* O3, O3v; *BudNT* b7v; *SkarJedn* 42, 58, 83, 157; *SkarŹyw* 208, 363; *NiemObr* 43, 100, 104; *Phil* D; A iedná przednieyŹza głowá beŹtiey/ która vmárwŹy zmartwychwŹtánie/ ielŹci fam AntychriŹt *WujNT* 868, 409 *marg*; *SkarKaz* 40a, 383b; *CiekPotr* 68; *SkarKazSej* 690b.

W połączeniu z jednostkami monetarnymi oraz jednostkami róŹnych miar i wag [w tym: jeden (-a, -o) bałwan, beczka (2), bella, centnar (2), czynsz, dłoń, drachma, dragma (49), efa, engelot, garŹć (5), granum, grosz (67), grzywna (7), forst (2), funt (19), kamień, kopa (6), koruszek, korzec (4), kropia, krzyŹak, kuch (2), kwarta (11), kwartnik (2), laska, libra (6), log, los (3), łan (7), łaszt łokieć (15), łot (47), łyŹka (3), małdr, miarka, mila (9), morg (2) mynca, myto, ort, palec (2), piędŹ (3), pieniáŹdz (pieniáŹek) (13+2), pręt, przestrzał łuku, kwintyn, skocieć, skropuł (17), stajanie, staje, stater (statera) (5), stapa (2), sykl (2), szeląg (2), szklenica (2), sznur (9), sztych (1), talent (11), taler (3), uncyja (24), urynał, wiadro, wiardunek, włoka (5), ziarn(k)o (5), złoty (10)] (422): *ZapWar* 1520 wr 2248, 1532

wr 2471; *MetrKor* 40/811, 57/114v, 115v, 117v, 59/271 (34); Mały piłul de mefercon, kożdych rowno po scrupule iednem *FalZioł* I 11b, I 40d, III 20b, V 93v, 94v, 106 (145); ieden złoty ma 30. go *KłosAlg* E, E2v [2 r.], F4, F4v, Hv; *RejPs* 83v; *LibLeg* 11/45; *LibMal* 1543/70v, 1545/99v, 107, 1547/ 135, 1551/158v (9); łyzyrokóć iey iest iáko przez iedno ítaíanie. *HistAl* Fv; *MurzNT Matth* 6/27, *Luc*, 12/25, 15/8; *Diar* 72, 90; *GroicPorz* e4v; *Leop Gen* 21/16, *Ex* 36/21, 24, 4.Reg 7/16 [2 r.], 18 [2 r.], *Ez* 43/13, 14 [2 r.], 17; *UstPraw* E4v, Gv, G2, I4v; *BibRadz Ex* 26/6, 2.Reg 7/1, *Ez* 40/42, *Matth* 5/41, 25/24 (9); *BielKron* 34, [85²]v, 91, 263, 388 (6); Hostus, Oleyu yeden kuch á kołaczek/ to yest ták wiele oleyu co íe z yednego kuchá doítác może. *Mqcz* 159b, 17c, 47c, 192b, 221c, 333d (22); *SienLek* 40v, 55v, 77, 105v, 161v (31); *RejAp* 58 [2 r.], 58v [2 r.]; Piętnáście łóćci czynią iednę lafkę/ trzy lafki czynią ieden íznur/ cztery íznury czynią ieden łan *GrzepGeom* L3v, 114 [2 r.], I4, K [2 r.], M3v, N2 (13); *RejPos* 166, 217; *RejZwierc* 39 [3 r.], 155, 234v; *BielSpr* 70v; *WujJud* 89v; *BudBib Ex* 37/25, *Lev* 14/10, *Ios* 17/14 [2 r.], 17; *Strum* D4, E2; A ktoby cię przymusił ná milę iednę [unum]/ Idź znim dwie. *BudNT Matth* 5/41, przedm d2, *Matth* 18/23; *CzechRozm* 247; *PaprPan* Y3v; *ModrzBaz* 120v; *Oczko* 21v, 31; *SkarŻyw* 102, 141, 142, 143, 311 (10); *NiemObr* 6; *KochFr* 119; *ReszPrz* 60; *GórnRozm* C4v, G4; *ActReg* 160; *Calep* 60Ia, [1135]a; tám po pidkopy máią młóćić ná dzień: á kędy mnieyfze/ tám po kopie iedney *GostGosp* 158, 46, 152 [2 r.]; *WyprPl* A4v; *LatHar* 244; *WujNT Matth* 5/42, 25/24, *Luc* 15/8, s. 275, 294 marg (11); *SarnStat* 187, 279 [2 r.], 373, 391, 1189 (46); *GrabPospR* Mv, M3, M3v; *SkarKazSej* 704b; *KlonWor* 80.

W połączeniu z jednostkami czasu [w tym: jeden(-a, -o) dzień, (114), godzina (14), księżyc (2), miesiąc (20), noc (18), rok (lato) (50), tydzień (21)] (239): *BierEz* G2v, P2v; *OpecŻyw* 191v; *ForCnR* C4; *Murm* 14; *BartBydg* 70; A tho działay na koždy tydzień ieden raz, za ieden miefiącz zeydzie z ciała włyztka plugawóć *FalZioł* II 19a, II 18c; *MiechGlab* *4, 21; *KłosAlg* A4; *RejPs* 125v, 134v; *SeklKat* G; *HistAl* L3; *MurzHist* R3; *LibMal* 1553/177v [2 r.]; *LubPs* S6v, T6 [2 r.]; *GroicPorz* b2v, e4v, m2 [2 r.]; *KrowObr* 28, 233v; *RejWiz* 30v; ktory [bluszcz] zá iednę noc wyroł/ y zá iednę noc wwiądł [sub una nocte]. *Leop Ion* 4/10, *Num* 11/18, 26/62, *Is* 9/14, 66/8, *Zach* 11/8 (10); *RejZwierc* 107v; *BibRadz Ex* 23/29, *Is* 66/8, *Ez* 4/6 [2 r.], *Ion* 3/4, 2.Mach 8/26 (9); *BielKron* 126v, 148, 151, 260, 424 (28); Horarium, Czás yedney godziny. *Mqcz* 158a, 85a, 91a, 102b, 443a, 503d (17); *SienLek* 11, 92, 112, 170v; *LeovPrzep* H, H4v, I; *RejAp* 5, 58v, 62, 110v, 182; *GórnDworz* Aav; *HistRzym* 90v; *RejPos* 6, 102v, 126v, 128, 315v; *HistLan* F5v; *KuczbKat* 295; *RejZwierc* 202v, 204v, Aav; *WujJud* 193v; *WujJudConf* 193v; *BudBib Num* 18/16, 3.Reg 20/29, *Esth* 3/13, *Ier* 52/1, 3.Esdr 4/33, 34, 1.Mach 5/27; *CzechRozm* 136v, 139v [3 r.], 169v [2 r.], 235 (9); *PaprPan* B; *ModrzBaz* 43v, 92v; *SkarJedn* 47; *Oczko* 26, 30; *KochPs* 126; *SkarŻyw* 207, 319, 503, 573; dla niebełpieczności głowy íwoiey/ y oderwánia Litwy/ vprołł v nich ná rozmyłlenie rok ieden *StryjKron* 617, 602; *ReszHoz* 126; *ReszList* 169; *GórnRozm* G2, H4v, L2; *PaprUp* B4; *ActReg* 8; *Calep* 476a; *GostGosp* 42, 86, 92, 108; *GrabowSet* K2; *LatHar* ++1, ++2, ++13, ++4, ++4v (10); *KołakSzczęł* C4; *RybGęłli* Cv; *WujNT Luc* 17/22, *Act* 21/7, 1.Cor 10/8, s. 793 marg, 2.Petr 3/8 [2 r.]; *WysKaz* 1; pod winą íiedzenia iedného tegodniá [unius septimanae *JanStat* 529] w wieży *SarnStat* 713, 141, 376, 520, 775, 1126 (27); *SiebRozmył* F2v; *GrabPospR* M3, M3v, M4; *PowodPr* 30; *SkarKaz* 383a, 422b, 551b, 635b;

VotSzl B3; *CiekPotrŚredz*)?(4; *KlonWor* 4. Cf W połączeniu z rzeczownikiem „dzień”, „miesiąc” itp. na oznaczenie miary innych wielkości.

W połączeniu z rzeczownikami „dzień”, „miesiąc”, „rok”, „tydzień” na oznaczenie miary innych wielkości [w tym: jednego dnia, roku dochod (2), praca, robota; jeden dzień jazdy (2), robić; na jeden dzień chleb, myto, obrok, strawa (2), żywność (2), żywnością się opatrzyć; za jeden dzień pługiem obejść] (20): *Murm* 10; *BartBydg* 67b; dáli mu Rzymiánie imienia/ to ielt roley iáko może zá ieden dzyeń pługiem obyść *BielKron* 106, 31, 277; Pensum per translationem, Robotá ná yeden dzień/ Obrok roboty. *Mącz* 288a, 85a, 88c, 175d, 216d, 219d; áby dochod iednego roku [anni unius] dárováli Rzeczyóspolitey raz *ModrzBaz* 138v, 122; *SkarŻyw* 518; *Calep* 476a; á dzień ieden odważywfyz pilność/ miarę wziąć/ iáko wiele wfyzycy álbo ktora wieś náwoziłá *GostGosp* 86, 100; *SarnStat* 655, 656; *GrabPospR* M3v.

W przeciwstawieniach: »jeden ... wszytek (157), wiele (129), z innym liczebnikiem (54), kilka (29), *wszen (7), inny (6), mnogi (4), rozmaity (4), wielką gromada, stado (4), kilkadziesiąt (3), mnostwo (3), siła (3), kielonaście (2), różny (2), dosyć, każdy, pewna liczba, miara obfita, niektory, niemało, wielkość« [szyk 275 : 145] (420): *MetrKor* 37/1 [2 r.]; *BierEz* D3v, P2; a iednę ślze acz niewięcey dlá twych grzechow wypułtz. *OpecŻyw* 72, 56, 69, 82v, 119, 191v; *ForCnR* C4; *PatKaz* III 150; *FalZioł* II 1c, IV 22d; *BielŻyw* 65, 119, 159; *GlabGad* F6, Mv; Złóż to wfyztko w iednę łumnę *KłosAlg* Dv; *RejPs* 112v, 125v, 146v; *SeklKat* D; *RejKup* y8; *HistAl* Av, Ev, K; *KromRozm I* F3v, G3v, N4; *KromRozm II* a4v, d2v, q2, t; *KromRozm III* G3v, D8v, E4v [3 r.], G, Q3v (13); *Diar* 74, 81 [2 r.]; *GliczKsiąż* M2v; *LubPs* Dv, N5v, S6v, T6 [2 r.], Y2v; *GroicPorz* e2, r4, t2, v4, gg3 (6); *KrowObr* 26v, 141, 200, 229; Iáki tám márnny robak vftáwicznie grzebie. A nie ieden dofyć ich/ á kto ie wyliczy *RejWiz* 53, 31v, 55v; *Leop Iudic* 20/1, *Iudith* 6/3, *Iob* 9/3, *Sap* 18/5, *Matth* 5/29 (9); A iáko iednę rzecz łkażá/ ták káżdą łkázowác máią iey rowną. *UstPraw* G2v, C, Gv, G2; *RejZwierz* 89, 107v; *BibRadz* *Gen* 19/5, 2.Reg 10/19, I 363v marg; *OrzRozm* C2, Q3; ábowiem iedná peróná nie może ták wiele obáczyć iáko kilka ich *BielKron* 116, 21, 58, 228v, 364v, 411 (15); *GrzegRóżn* E, E2, E2v, E4v, I4v (7); *KwiatKsiąż* B4v; *Gravius erit tuum unum verbum ad eam rem, quam mea centum*, Wázniefyze twoye yedno słowo będzie ku tey rzeczy/ niżli moyich łto. *Mącz* 149c, 62b, 74b, 97a, 193b, 255b (16); tyśiac Królów miałto iedného/ zárázem Polłká mieć będzie. *OrzQuin* Y3v, F3v [2 r.], O3v [2 r.], Y3v; *Prot* D; *SarnUzn* C4, E6v, F4v, [G2]v, G4; *SienLek* Yv; *LeovPrzep* B3v, C2v, H; *RejAp* 5, 62, 182; *GórnDworz* D8, E4v, F4v, L3v, T4 (11); *HistRzym* 72v [2 r.]; *RejPos* 6, 78, 175, 276, 349 [2 r.] (10); *RejPosWiecz*² 91 [2 r.], 94 [2 r.]; *BiałKat* 61 [2 r.], 138v; *KwiatOpis* C; *KuczbKat* 25 [2 r.], 30, 205; *RejZwierc* 73; *BielSpr* 22, 38, 50, 63, 65; *WujJud* 24v, 36v, 45v, 123v, 133 (20); *WujJudConf* 254v; *BudBib Iudic* 4/6; *BudNT przedm* a2v, b3v, b6, dv, *Rom* 5/19 (6); *StryjWjaz* A3v; *CzechRozm* 14v, 15, 16, 17 [4 r.], 17v (19); *PaprpPan* O3v, Gg3; *ModrzBaz* 24v, 57v, 63, 89v, 92 (11); w ktorym [wojsku] gdyby dzieśiatnikow/ łetnikow [...] y nád wfyztkimi iednego Hetmáná nie było/ zwycięstwáby nigdyłię łpodziewác krol niemogł. *SkarJedn* 62, 25, 38, 55, 69, 188 (20); *Oczko* 12v; *SkarŻyw* 31, 36, 213, 258, 363 (12); *KochTr* 10; *StryjKron* 308 [2 r.], 340, 637; że piłmem ś. rzeczy łwey dowodźić [...] chciał: y nie iednym tylko świádectwem / ále iż czáłem miarą obfity *CzechEp* 138, 6, 148, 221, 250, 253 (18); *NiemObr* 47, 93, 116, 139, 140 (6); *KochFr* 25; *KlonŻal* C2; *KochWz*

140; *ReszHoz* 134; *KochPieś* 17, 36; *GórnRozm* C2v, C3v, Dv, D3, K3v (6); *KochProp* 13; *KochWr* 30, 37; *PaprUp* E, G3v; *ZawJeft* 42; *ActReg* 32, 130, 184; *GostGosp* 16, 60, 128; *GostGospSieb* +3v; *GrabowSet* V3; *OrzJan* 52; *LatHar* 51, 439, 600, 650, 729; *KołakSzczęśl* C4; Bo to nie nowiną w każdym języku/ iednym słowem nazywać kilka rzeczy *WujNT przedm* 22, s. 4 [2 r.], 60, 222, *Rom* 5/19, *Gal* 3/16 (23); *SarnStat* 5, 476, 618, 818, 870 (10); *WitosłLut* A3; *GrabPospR* M3v; *KlonKr* A4; Ieden bankiet ábo wcztá/ mogłaby wielką gromadę [...] ożywić. *PowodPr* 70, 62, 64, 70; *SkarKaz* 5a, 205a, 207a [2 r.], 383a; *VotSzl* B3; *CiekPotr* 24; *CiekPotrŚredz*)?(4; *GosłCast* 16, 42, 63, 64; *PaxLiz* C4; *SkarKazSej* 666b, 672b, 676a [2 r.], b [2 r.], 691b (15); *KlonWor* 71. Cf »z tysiąca, między tysiącem, stem jeden«, »sadzić na jeden szańcz«.

Połączenia: »aby, choć, przynamniej jeden« (3 : 1 : 1): Po wieczerzy/ nie natychmiałt łpi/ ále przy namniey iedną godzinę potrawy łtoiąc álbo chodząc. *SienLek* 11; *RejPos* 217; Ty tedy łą przyczyny/ z ktorých ma każdy áby iedną przed się wziąć *KuczbKat* 255; *GostGosp* 48; *CiekPotr* 29.

»jeden jaki« (1): Nie z iednego iákiego exemplarzyká/ zásiadłszy nád niem/ przekładał/ álem łię na włze łtrony (iáko mowiá ogládał) *BudNT przedm* dv.

»jeszcze jeden« [szyk 6 : 2] (8): Ale bych tu prawie użł Bych yełdzie yedney rzecł zbył. *RejKup* ł6v; *BielKron* 30; *GrzegRóżn* Iv; *Unus scrupulus etiam restat qui me male habet*, Iedná yełdzie rzeczká yełt która mię trełce. *Mącz* 376a; *CzechRozm* 168; *SkarJedn* 257; *SkarŻyw* 596; *CzechEp* 201.

»jeden ktory« = *quis unus Modrz* [szyk 9 : 1] (10): *KromRozm II* d2v; nie iedná ktora z tych pomienionych przyczyn/ ále rázem włztykie/ y ine ktemu niektore/ do tego powodem były *BudNT przedm* a2v; *ModrzBaz* 47v; *Oczko* 12v; *CzechEp* 12; *ReszPrz* 16; Lecz łifty inłznych Apołtołow/ [...] nie ták łą piłáne do iednego ktorego kołciółá/ ábo do iedney ołoby [...] ále do włztykich wierných *WujNT* 516, 222; *SarnStat* 953; *SkarKaz* 635b.

»jeden ktorykolwiek« = *aliquis unus Modrz* (3): *FalZioł* V 68; *ModrzBaz* 57v; Corkę Huffankállfanowę stárlszá [...] iednemu ktoremukolwiek z Synow Cázimierzowych zá żonę podawał *StryjKron* 652.

»ledw(i)e (a. ledw(e)y) jeden« (8): iż pogodnego czáfu ledwy iedną godzinę troché łłoncza widaia *MiechGlab* *4; *OrzRozm* M; *BielKron* 413v, 444v; *Mącz* 217a, 421b; *RejZwierc* 45; *GórnRozm* H2v.

»jeden niektory« (1): A ieden niektory z tych [*Unus autem quidam*] co łtali dobywłszy mieczá/ wderzył łługę Arcykápláńłkiego *WujNT Mar* 14/47.

»jeden sam« [szyk 9 : 5] (14): *PatKaz III* 150v; *KromRozm I* O; *BielKron* 25v; *GórnDworz* X8; *WujJud* 26v; *CzechRozm* 16, 42v, 137, 181; iáko z wiáry zepłowác mogę monárchiá (to iełt/ iednego fáme⁸⁰ [*Boga Ojca*] pánowánie) ktora od oycá łynowi podána *CzechEp* 247, 179, 356; *Phil* S3; *SkarKazSej* 690a.

»tylko, je(d)no, jacy(ż) jeden« [szyk 138 : 81] (167 : 51 : 1): *BierEz* E; *ForCnR* Cv; pothym ie [węże] wpufćić w iákie naczynie czoby miało iaczyż iedną dziurę nie łzyroká *FalZioł* V 94, V31, 34; *BielŻyw* 27; *GlabGad* D6v, Mv; *MiechGlab* [89]; *ComCrac* 18; *RejRozpr* Gv; *SeklWyzn* D; *LibMal* 1546/111, 1547/125; *HistAl* 16; *KromRozm III* D8v, Ev, E7, G4, O7v; *Diar* 36, 45, 81; *GliczKsiqz* A2, F4v; *GroicPorz* c3v, e4v, k4; *KrowObr* 210, 219v; *Leop Deut* 12/14, *Ios* 11/13, 1.Reg 20/3, 2.Reg 19/40; *UstPraw* A3v; *BibRadz I* *7, *Gen* 27/38, *Num* 11/19, *Mar* 8/ 14; *OrzQuin* C4; by

też żaden Biskup nie miał więcej biskupstw tylko jedno *BielKron* 228v, 9v, 272v, 274, 288v, 462 (9); *GrzegRóżn* H, H4, H4v, L2v; *Mącz* 16a, 44b, 48b, 155c, 503c (18); *SienLek* 52v; *LeovPrzep* C2; *RejAp* 7, 53v, 110v, 177; *GórnDworz* G5, Z3v, Ee8, Gg2v, Ii6 (6); *GrzepGeom* H4v; *HistRzym* 16v, 90v, 103v; *RejPos* 83v, 101, 213, 325, 337v; *KwiatOpis* B; *KuczbKat* 110 [2 r.], 330; *RejZwierc* 20, 22, 125; *BielSpr* 38; *WujJud* 10, 116; *WujJudConf* 121v, 193v; *Strum* E2; *BiałKaz* Fv, G4; *BudNT przedm* c4; *CzechRozm* 18v, 19v, 42, 118v; *KarnNap* F3v; Bo á któryby ieden tylko człowiek [*unus homo*] mógł záorywác ábo zárábiác ížeść fet ítáian roley? *ModrzBaz* 47v, 3, 70v, 87v, 99v, 105v (7); *ModrzBazBud* ¶ 6v; *SkarJedn* 38, 39, 100, 271; Tákże y zdrowie niema ieno iedno *KochOdpr* B2; *SkarŻyw* 101, 208, 213, 320, 325 (12); *CzechEp* 117, 144, 168, 181, 219 (7); *NiemObr* 47, 93, 95, 115, 120 (7); *KochSz* B2v; *ReszPrz* 56, 59, 75, 80; *ReszList* 165, 169; *WerGość* 255; *GórnRozm* Cv, F3v, K4; *KochWr* 33, 40 [3 r.]; *Paprup* C2; *Calep* 349b; *GostGosp* 82; *GostGospPon* 169; *KochCn* B3v; *OrzJan* 80, 86; *WujNT przedm* s. 11, 14, 16, 26, *Mar* 8/14 (10); Ieno ieden Koc brác od iednéy kauzy [*nisi unam ab una causa JanStat* 647] *SarnStat* 813, 32, 200, 531, 658, 818 (26); *GrabPospR* M3; *KmitaSpit* Cv; *SkarKaz* 38a, 311a, 514a, 551b; *CiekPotr* 66; *CzahTr* E2v; *SkarKazSej* 705b.

Przysłowia: práwo náfze dáleko wláfniey niż onego Mędrca pogáńského/ íeft páięczyne przyrownáne/ w ktorey gdy íeła much/ to íeft vbogich náwiężnie/ ieden bák ábo bogacz przez wízyftko y z muchámi íe przebije. *PowodPr* 64.

Mącz 304a [2 r.]; Widzifz w.m.M. Pánie/ íáko z iednego błędu/ wiele ich vrofcie *GórnDworz* E4v. Iedná cnotá/ niecnotá. *BierEz* I4; *PatKaz III* 150, 150v.

bibl. *OpecŻyw* 69, 82v; ieden człowiek íeft mi zawízitek lud, á wízitek lud za iednego. *BielŻyw* 65; WYciągnęli tedy wílytcy fynowie Íráelſci/ y z íáchawíly íe póspołu íákoby zá iednego człowieka wílytcy [*quasi vir unus*] *Leop Iudic* 20/1; *BibRadz Ioann* 18/14; *LatHar* 729; *WujNT Ioann* 11/50, 18/14 [ogólem 9 r.].

KromRozm II q2; ieden człowiek [*unus vir*] niemoże wízytkiego obáczyć *ModrzBaz* 131v.

BielŻyw 89; Pozdrawiam cię paro błogósláwiona iedná dúfzo we dwu ciáłach/ Pietrze y Páwle *SkarŻyw* 595.

RejWiz 53v; Acz nam iedná Íáłkołká/ Wiofny nie vczyni *RejZwierz* 57v; *CzechEp* 420; iedno pífánie/ dofkonálego pífárzá nie vczyni. *LatHar* 665 [ogólem 4 r.].

BielKron 116; ÍZ póspolicie mowią/ nie dobrze tho bywa/ Kiedy iedno Kroleſtvo wiele pánow miewa. *Paprupan* Gg3.

bibl. *MurzNT Matth* 6/27, *Luc* 12/25; Abowiem ktory íeft z was tháki/ by íe też náwięcey ítárał ábo myſlił o thym/ áby do wzroftu íwego íobie mógl przyczynić áby łokieć ieden [*Vulg: cubitum unum Matth* 6/27]? *RejPos* 217; *WujNT Matth* 6/27, *Luc* 12/25 [ogólem 5 r.].

A theż rzadko yedné niémoc Człowiek miewia [!]/ gdy ítraczy mocz *RejKup* p6v.

Mąż roſtropny ieden raz błádzi. *BierEz* K, Kv.

Bo íáko wiem žem íe raz ieden vrodziła/ Tákžem też y raz ímutna vmrzeć vmyſliłá. *PudłDydo* [B5].

Iedná ręká niemoże wízyftkiému dogodzić *GosłCast* 16.

Pozna wołu dobrego y po iednym rogu. *Paprupan* K3.

Duos parietes de eadem dealbare fidelia, S yedną rzeczą dwie chcieć ośięgnąć. *Mącz* 125d.

Powrozek ze trzemi fkrętami mocniejszy niż o iedney *BielKron* 80.

RejRozpr C2; *RejKup* t2v; Fráfowny dwie łobie szkodzie czyni z iedney. *RejZwierc* B, 85v [2 r.], 152 [ogółem 6 r.].

lepřza iedná świecká przed łobą niżli dwie zá łobą. *LatHar* 650; *SkarKaz* 383a.

áza nie wiefz iż ieden wilk wielkie łtádo owiec vgnania y rołprařza *HistAl* Ev, Av.

Iużem ią nie z iedného iadł mączného woru *WyprPl* A3.

Włzytkié załługi/ iedná zła łpráwá zágłádzi *GosłCast* 63.

Zwroty: »sadzić na jeden sańcz« = *ryzykować, stawiać wszystko na jedną kartę* (1): Tákże też Krolá brác na woynę/ á ziemię włzyłtkę ruřzyc/ iełt to nie inego/ iedno łádzić ná ieden łáncz włzyłtko co mař ná świećie. *OrzRozm* A2v.

»od dziesiáci a dziesiáci głowę jednę wyjąć« = *dziesiątkować* (1): Sed Decimare legionem Od dzieřliący á dzieřliący głowę yednę wyyąć lbo dzieřliątą głowę ná łmierć zdác. *Mącz* 79b.

Wyrażenia: teol. »w jednym bostwie dwie persony« (1): Są tedy w iednym bořtwie dwie rózne perfony. *WujNT* 305.

teol. »jeden dwojaki« [o Bogu] (1): Czáfem też zá iednego dwoiákiego/ iáko gdy bywa mowiono/ Bog Oćiec/ ábo Kryřthus Iezus *GrzegRóżn* H4.

teol. »jeden (Bog) w istności, według (wedle) istności, istność« [szyk 31 : 2] (18 : 4 : 11): Trzi perfoni ociecz/ łyn/ duch łwięti/ á ieden Bog wyřłności *SeklKat* D3, N3v, N4v, P4v; Ieden iełt łam prawdziwy Bog łřtność ábo Troiáki *GrzegRóżn* I4, C4, Dv, D4v, F3v, H4 (16); *SarnUzn* A4v, B3, B7v, C4, C6v (8); *RejAp* Ddv; *CzechRozm* 18; *CzechEp* 272; *NiemObr* 122; *WujNT* Xxxxx2v.

»jednym koniem, na jeden koń« = *o pojemności jednego konnego wozu* (7): *MetrKor* 57/117v, 119, 59/277, 279v; *UstPraw* D2v; *BielSpr* 70v; Siána ile może iednym koniem [unus equus *JanStat* 715] zawiéć álbo zániéć *SarnStat* 302.

»jedną nogą« = *częściowo, trochę* (3): *BudNT przedm* a4; w veřćiwym domie/ dány był do Rzymu ná świecką náukę. tám gdy iuř był iedną nogą do náuk wřłpił/ názad łię wroćił. *SkarŻyw* 248; *CzahTr* E3v.

teol. »jedna osoba (w sakramencie)« [w tym: pod jedną osobą (57)] (66): A to przyymowánye cyáła Bożego pod yedną ołobą. *KromRozm* I P, G3, I2; *KrowObr* I85v, 186, 200 [2 r.], 205 [2 r.], Ss4 (26); *RejFig* Ee2v; *RejAp* 93; *WujJud* 26v, 178v [2 r.], 179 [2 r.], 247, 247v (3); Grekowie nigdy o iednę ołobę w Sákrámenćie Łáćinnikom nieprzygániáli. *SkarJedn* D5v, 241 [2 r.]; *SkarŻyw* 520; *ReszPrz* 9, 59; *LatHar* 189 [2 r.], 194 [2 r.]; *WujNT* 297 [2 r.], 331 [4 r.], 332 [3 r.], 604 (16); *SkarKaz* Oooo2c.

teol. »jedna persona, osoba (Chrystusowa, w Chrystusie, Syna Bożego itp.)« [szyk 61 : 1] (42 : 20): *PatKaz* III 104; *GrzegRóżn* C4; Iedenći iełt Kriřtus iedná perfoná iego/ ále dwie formie álbo dwoiáki łtan iego. *SarnUzn* F4v, B2v, B4v, E5, E5v, E6v; *RejPos* 149, 149v [4 r.]; *RejPosWiecz*² 91 [2 r.], 91v, 94v [2 r.]; *BiałKat* c3v; *KuczbKat* 15, 30; *RejZwierc* 10; *WujJud* 45, 45v; *WujJudConf* 45, 254v; *SkarJedn* 315 [2 r.]; o Dwu náturách á iedney perfonie w Chryřtuřie *SkarŻyw* 320 marg, 172, 318, 320; łą trzy łřtności w iedney ołobie *CzechEp* 75, 75, 147 [2 r.], 246 [2 r.], 321 (15); *NiemObr* 110, 116 [2 r.], 136, 139, 140 (7); *ReszPrz* 80; *GrabowSet* K; naydzieř w iedney Bořkiey perfonie

rzeczy iákoby przeciwne *LatHar* 262; Nád to íam Pan Chrístus íeít poórzednikiem z ítrony náтуры: íż íeít órzednym miedzy Bogiem/ á człowiekiem: bédąc w íedney perfonie y Bogiem/ y człowiekiem *WujNT* 724, 306, 346, 481 *marg*, 835.

»jeden raz« [*w tym: z rzeczownikiem (na, przez itp.) dzień, tydzień 5 r.*] [*szyk 24 : 4*] (28) : *BierEz* K, Kv, N3; *PatKaz I* 11v; *PatKaz II* 38v; *Murm* 205; A tho działay na koždy tydzień íeden raz *FalZioł II* 19a, 20d; tak íż on połyka oblem nie wiele żuiąc, á íeden raz gdy íie naije może trwać do trzeciego dnia. *GlabGad* B2; *WróbŻołt* K6v, 61/12, T4v, 88/36; *ComCrac* 18 [2 r.], 18v, 22; *LibMal* 1546/120; *BibRadz I* 123v *marg*, *Ios* 6/11; *BielKron* 107v; *KochSat* A4v; *SienLek* 10; *SkarJedn* 265; *KochFr* 25; *PudłDydo* [B5]. Cf »jeden raz (tak wiele)«.

»jeden raz (tak wiele)« = *drugie tyle* (2): *Simplus*, *Eyns* so vil. *Yeden* raz ták wyelye. *Murm* 204; *BartBydg* 144.

»jednym razem, jedną razą« = *niespodziewanie* (3 : 3): tu íednym rázem oná/ kiedy íie miły naimniey nádziwał/ bez żadnej przyczyny pocźnie mu ítronić *GórnDworz* Dd3v; *KochSz* B; *KochTarn* 76; Tu íedną rázą náłtał w żiemi ízmér mrukliwy *GórnTroas* 17, 40, 68.

»(za) jednym razem; na (za) jeden raz« = *od razu; semel* *Modrz* [*szyk 21 : 2*] (18: 5): á íego dofyć [*kamienia lapis lazulif* to íeít wiele go ma człowiek na íeden raz wziąć *FalZioł IV* 55b; Bo daleko lepiej íeít potrozłze [!] mu dawać pożywienia/ niżli go íednym razem albo dwiema obetkać. *FalZioł V* 35v, I 141a, V 35v, 87v; *RejWiz* 31v; *Catapocia*, *Wízelákíe* lekárftwo ápteczne/ którego nie żuyą/ ále yednym razem połykáyą *Mącz* 41a, 27b, 295d, [305]b, 504a; *SienLek* 4v, 61; *GórnDworz* li5v; *ModrzBaz* 123v; *BudBib* 1.Reg 26/8; *Oczko* 38; *StryjKron* 345, 406; *ArtKanc* D18; *WujNT* s. 4, *Rom* 9/10; *KmitaSpit* B4v.

teol. »jeden (Bog) troj(aki), Trojca, w Trojcy, we trzech (personach, osobach) *itp.*, trzy persony (stany, substancyje) w jednym bostwie (*a. ale i, a jedno bostwo*) *itp.*« [*szyk 80 : 23*] (103): *OpecŻyw* 161v; *TarDuch* A8; *SeklKat* P2 [2 r.], P4v; *KromRozm I* K3v; *KromRozm III* A8v; Boftwo íedno w troiákóci *RejWiz* 113v *marg* [*idem*] Cc4; Bog ích [...] rozumie íię zá íednego Troiákiego *GrzegRóżn* H4; Tákżec Kálwinowi íeden Bog Troyca nie podoba íię *GrzegRóżn* I2, B3, C2v, D4, 12, K3v (64); *SarnUzn* C7, E [2 r.]; *RejPos* 150v [2 r.], 151; Bo trzy íą perfony álbo ofoby w íednym Boftwie *KuczbKat* 15; *RejZwierc* 9v, 195v, Aaa3; *CzechRozm* 14v, 18; *SkarJedn* 273; *SkarŻyw* 259; *CzechEp* 227; *NiemObr* 127, 141; *ArtKanc* B6v, I2v; *LatHar* 371; *WujNT* 827; *SkarKaz* 274b, 275a [3 r.], b, 276a, 280b, 516a; *SkarKazSej* 683a.

»jeden z tysiąca, między tysiącem, stem« = *mało ktory* [*szyk 2 : 2*] (2 : 1 : 1): że miedzy tysiącem ledwie íye íeden Polak/ y to nędznik íáki obierze/ ktoryby íye *Ius Ciuile* vczył. *OrzRozm* M; *BudBib* *Ecle* 7/28; *SkarJedn* 296; *GosłCast* 46.

Wyrażenie przyimkowe: »po jednemu, po jednym« (31 : 14): Bo kiedy się rofypiećie/ Po íednemu poginiećie. *BierEz* I4, I4, K; *FalZioł III* 30d, 42b, V23c; *RejKup* b6; *KromRozm III* C6; *Diar* 94 [3 r.]; *Leop Apoc* 21/21; *RejZwierz* 56, 119v, 120; tám [...] cíálna drogá miedzy íeżiory/ ták íż mußi po íednym koniu íechác íeden zá drugim. *BielKron* 227, 242v, 245, 318v, 330, 438v [2 r.], 456; Gdzie Turek ony wízytki niezgodne Książetá/ Po íednemu pozbierał *KochZg* A3; *Mącz* 187b, 336d; Weźmi dwa gárniki ták wielkie wktoreby íye po íednym cycku wmieśiło/ przyftawże íe miałto báníek

SienLek 110v, 170; *RejAp* CCv; *RejPos* 115; *RejZwierc* 91v; *BielSpr* 38, 67v; *Strum* G3v; *BudNT Mar* 14/19; *StryjWjaz* C3; *SkarŻyw* 206; *KochFr* 14; *KochPieś* 9; *PudłFr* 68; *ActReg* 104; Włodarz [...] ma zboże [...] przedawcy pod iego klucz zaráz wydawác/ po iednemu łáłztu *GostGosp* 46; *WujNT* s. 254 *marg*, 1.*Cor* 14/31; *CiekPotr* 68.

Szeregi: »jeden zwierzchny monarcha to jest jedynowładecz« (1): wżákże ieden zwierzchny Monárchá/ to iest Iedynowładecz nád nimi Pánuie *BielKron* 436v.

teol. »jeden i jedna istotna persona« [o Bogu] (1): Duch święty iest Bóg. [...] Z Oycem y Synem łtworzyćiel. Włzechmogący z iédnégo Bołtwá. Nie łtworzóny/ áni vczynióny. Nie rodzący łye/ ále pochodzący. Ieden y iedná łftotna Perfóná. *BiałKat* c3v.

»sam albo jeden« (1): Herełis nie vrodziłá się nigdy łáma áłbo iedná. *BiałKat* 126.

Zestawienia liczebnikowe (64):

Występuje jako składnik liczebnika głównego (60):

Spójnik „i” łączy dwa ostatnie człony (38):

dziesiątki i jednostki (33): *ZapWar* 1512 nr 2106, [2 r.]; *Murm* 200; *Mymer*¹ 42v; *MiechGlab* 34; a iest ich/ piętdzieśiát i iedna wliczbę. *MurzOrt* B; Z przyrodzenia Sędziem niebywa/ ktory iest łzalony [...] y ktoryby niedołzedł dwudziełtego y iednego Roku. *GroicPorz* b2v; *KrowObr* 233; *WyprKr* 109; *BibRadz* 2.*Reg* 22/1; *BielKron* 48, 61, 172v, 383v, 447 (7); *SienLek* Aaaa2v; *LeovPrzep* I; *GrzepGeom* N2; *BudBib* *Ios* 12/24, *Ier* 52/1; *CzechRozm* 152v; *SkarJedn* 244; Dwádzieśiá lat y iedno ná Papielłtwie łiedząc *SkarŻyw* 319; *StryjKron* 370; *LatHar* ++3, ++4, ++4v, ++5v, ++6v (7).

setki, dziesiątki i jednostki (3): Mężow Rámá y Gebá: łfeść łet/ dwádzieśiá y ieden [sex centi viginti unus]. *Leop* 2.*Esd*r 7/29, 7/37; *BibRadz* *Ez* 4/4.

jednostki i dziesiątki (2): *Leop* *Dan* 10/13; Iełli *Diameter* będzie ná siedmi łokci/ tedy *Circumferentia* będzie mieć tylé troie: to iest ieden y dwádzieśiá łokci *GrzepGeom* H4.

Spójnik „a” łączy dwa ostatnie człony (5):

jednostki a dziesiątki (5): *Leop* *Ios* 12/arg, 18/24, 2.*Par* 36/11; przez lat iedno á dwádzieśiá *BielKron* 234v, 48.

Zestawienia osobliwe tworzone przy pomocy przyimków [w tym: bez (4), krom (1), przez (1)] (6): Od Zydow podiałem pięć kroć czterdzieśi plag bez iedney [quinquies quadragenas (marg) minus (-) praeter unam]. *BibRadz* 2.*Cor* 11/24; Undequinquaginta, Krom yednego pięć dziełiád áłbo dziełwieć y czterdzieśi. *Mącz* 503a, 503a [2 r.]; łá sumyę pyenyędzy ołzm dzyełzánt m. przełz yedny *ZapKości*r 1587/71v; *WujNT* 2.*Cor* 11/24.

Wyrażenia: »jeden milion« (1): Million dicitur, Ieden milon [!] *Mącz* 221c.

»jedno sto« (2): A iesli pan odrowanłch przereczony thego iednego sta zlotich nyedal panyey kosmirzowskiey *MetrKor* 59/75v, 59/75v.

»jeden tysiąc« (4): by ieden tyłiác koni wtárgnął do Korony/ mogłby iá łkrzyżowác/ nie vyrzałby przełiw łobie mieczá dobytego *LeszczRzecz* A4v; *LeovPrzep* H; *HistRzym* 16, 16v.

~ *setki tysięcy (dziesiątki tysięcy)* + „i” »jeden tysiąc« (4): Tá iest łummá á ten Poczet łynow łráełłkich [!] ktorych łicżono łfeśćset y ieden tyłiecy [sexcenta millia et mille] łiedmłfet y trzydzieśi. *Leop* *Num* 26/51, *Num* 1/40; *BibRadz* *Num* 26/51; *BielKron* 43. ~

Jako składnik liczebnika ułamkowego (4):

»jedna czwierzć« = *jedna czwarta (1)*: NAprzód po odebraniu tych prowentow/ [...] ma oddać z nich Piárzowi Polnému połowicę ná iednę czwierzć látá *SarnStat* 363.

»jedna dwanaastna« (3): Haeres ex septuncae, Dziedzic ná którego przypadá trzecia część ymienia/ y yedná dwanaastna czałtká. *Mącz* 17c, 152c, 342c.

α. *W funkcji rzeczownika: jeden człowiek; jedna rzecz; unus Mącz, PolAnt, Modrz, Vulg (447) :* mogli być/ By mógł ieden morze wypić? *BierEz* D4, E2v, Ov; *OpecŻyw* 144v; *MiechGlab* 59; *BierRozm* 26; *RejRozpr* A4; *RejJóz* O5; *KromRozm III* C5, H8, H8v, L8v; *GroicPorz* c3v, dd4v; *RejWiz* 43, 73v, 77, 139, 172v; *Leop Iudic* 5/29, *Eccle* 4/9, 12; *RejFig* Aa3, Aa4, Bb2; *RejZwierz* 32v, 59v, 60v, 102v; *BibRadz Eccle* 10/11; *BielKron* 83, 119, 122, 149v, 435 (12); *GrzegRóżn* K4v; *Mącz* 76a, 123a, 192c, 289b, 308b (10); *OrzQuin* D2, F4v, O3 [2 r.]; *Prot* B4; *RejAp* 105; *GórnDworz* C2v, K3, P5v, Bb5, Gg2v; *RejPos* 20v, 111, [249] marg, [290]v; *HistLan* A2v; *KuczbKat* 75; *RejZwierc* 163v, 235v; *BielSpr* 9, 31v, 68v; *WujJud* 153v, 154; *BudBib Ez* 10/14; *Strum* E; *CzechRozm* 152v, 160; Do Polakow. [...] Y pioro nie wypilze tu cnoty káždego/ Nie sítanie mi pápiru ná ípráwy iednego. *PaprPan* B3, Aa4v; Y to przyczyná zda fię być/ dla ktorey ludzie zdawná poczęli iednemu [uni] być posłufzni. *ModrzBaz* 15v, 2v, 34, 45, 47v, 66 (8); w wściech dwu ábo trzech świádectwo ítoi ná iednym nigdy. *SkarJedn* 39, 296; *SkarŻyw* 16, 107, 311, 510, 544 (13); *MWilKHist* E4v; *CzechEp* 53, 313; *NiemObr* 29; *KochFr* 33 [3 r.], 53; *KochDz* 105; *KochPieś* 41; *KochMRot* A4; *PudlFr* 29, 48; *GórnRozm* A3v, D3v, I2v, K3v, M4 [2 r.]; *PaprUp* A4v, H2, K4; *ActReg* 23, 41, 117; *GostGosp* 20, 88, 106 [2 r.]; *GrochKal* 22; *GrabowSet* Y; *KochAp* 6; *OrzJan* 21, 36; *WyprPl* A4v; *LatHar* 137 [3 r.]; *WujNT* s. 390, *Rom* 5/17 [2 r.], 1. *Cor* 14/27, *Apoc* 19 arg, *Zzzzz4v* [2 r.]; CHcemy/ áby Woźni od iedného [ab uno *JanStat* 526] świádki w wodzącého bráli czτέρzy íkóty *SarnStat* 579, 50, 131, 225, 431, 1114 (11); *GrabPospR* N4; *SkarKaz* 637b; *CzahTr* E3v; *GosłCast* 15; *SkarKazSej* 672b, 690a [3 r.], b [2 r.], 691a [2 r.]; *KlonWor* 13.

W połączenia z przyimkiem „z” + G pl zaimków oraz G innego liczebnika głównego (14): *RejRozpr* C2v; *RejWiz* 57, 170, 171, 174, 180v (7); *BielKron* 81; *SienLek* 14v; *RejPos* 215 [2 r.]; áby z tych/ ktorzy lożá mégo íą winni/ tylko ieden żyw był. *KochWz* 137; *LatHar* 578.

W połączeniu z comp i sup przymiotnika (4): *GliczKsiąż* E2v; *GórnDworz* X7v; Przetoż w káždym mieyćcie y powiecie ieden nazacnieyfy ná inemi przełożon bywał. *RejPosRozpr* c3v; *BudBib* 1. *Par* 12/14.

W przeciwstawieniach: »jeden ... wszytek, wszyscy (inszy) (107), wiele (set, tysięcy) (46), kil(k)a (10), z innym liczebnikiem (7), *wszen (4), inszy (2), káždy, kilkadziesiat, kilkaset, mnodzy, mnogo, wielkie mnostwo, trocha, wielość, żaden« [*szyk* 145 : 41] (186): *BierEz* N4v [2 r.]; Dziw to ieft/ iijz ijch mnogo przed iednym zgardzony^m vciekaią *OpecŻyw* [57]v; *PatKaz III* 139; *FalZioł IV* 22d; *BielŻyw* 41, 128; *LibLeg* 11/46; *RejPs* 79v; *RejRozpr* D2; *KromRozm I* F3v, I2; *MurzHist* B2v, V; *KromRozm II* b, q2v, t; *KromRozm III* E7 [2 r.], F8v, L8, N; *Diar* 53; *GroicPorz* bb; *KrowObr* 121, 226; *RejWiz* 70; *Leop Num* 16/22, *Luc* 10/42, *Hebr* 2/11; *UstPraw* Fv; *RejZwierz* A4, 106; *BibRadz Gen* 1 arg, *Is* 30/17, 1. *Cor* 9/24, 2. *Cor* 5/14, *Hebr* 2/11; *BielKron* 41, 55v, 116, 234, 464v [2 r.] (11); *KochSat* C; Modo unum tum autem plures, Teras yednego á potym hnet wiele ich. *Mącz* 227c, 7a, 8d, 67d,

412b, 485d [2 r.]; *OrzQuin* O2v, O4v; *SienLek* 31, 154v; *RejAp* 17v *marg*, Dd2; *GórnDworz* F7, H4, H4v, Ggy; *RejPos* 104v, 138, 182v, 197v, 288 (6); *RejZwierc* 44, 77v, 79, 140v, 163v (8); *WujJud* 21, 156; *RejPosRozpr* c3v; *BiałKaz* D; *BudNT Ioann* 11/50, *Rom* 5/19; *CzechRozm* 42, 42v, 59, 179 (7); *PapPan* Ff3; *ModrzBaz* 24v, 25, 34, 39 (16); *SkarJedn* 55, 61, 110, 296, 343; *KochOdpr* C2; *Oczko* I2v, 21v; *SkarŻyw* 14, 114, 517, 573; *CzechEp* *2v, 19, 221, 274, 331 [2 r.] (7); *KochFr* 133; *KochMRot* A4; *ReszPrz* 100; *GórnRozm* Av, B2v, C, G4v, Hv (6); *PapUp* B2v, Ev, E3, H2v; *ActReg* 105; *GostGosp* 18; *Phil* P; *GrabowSet* B4v; *LatHar* 138, 578, 647; *WujNT* 530, 1.*Cor* 12 *arg*, *Hebr* 2/11, 11/12, *Xxxxxx1v* (13); *JanNKar* A4; *SarnStat* 86, 111, 659; *PowodPr* 56, 80; *SkarKaz* 637b; *SkarKazSej* 669b [2 r.], 672b [2 r.], 674b, 676a, 703a *marg* (14); *KlonWor* **2, 52. Cf »ze sta jeden«

Połączenia: »kto jeden« [szyk 3 : 1] (4): *KromRozm II* t; *BielKron* 156; Nád to á kto ieden [quis unus] ze wšytkich cnot/ iednáko fię wefelić może? *ModrzBaz* 57v, 75.

»jeden ktokolwiek« (2): Bo nie fię niezda w Rzeczypospolitey wolney być niesłufznieyſzego/ iáko to/ że ieden ktokolwiek [ut aliquis unus] áż do ſwey ſmierći wolnie pánuie/ á iárzmo ná ſzyie rownych łobie wkłáda *ModrzBaz* 44v, 25.

»jeden który« [szyk 3 : 2] (5): *LibLeg* 11/162v; *Diar* 74; Toć ieſt właſciwe á prawdziwe opińanie nie ktorego iednego/ ále wobec káżdego Heretyká *WujJud* 21; *CzechRozm* 190v; *CzechEp* 331.

»jeden ktorykolwiek« [szyk 2 : 1] (3): Tylko tego niechay ſtrzeże Krol/ żeby ktoregokolwiek iednego [alicuius unius] ábo trochy niektorych ludzi zwierzchnoſci/ nie ták wielce łobie ważył/ iákoby drugich *ModrzBaz* 29v; A áczkolwiek to poſpolicie chwałá/ kiedy ieden ktorykolwiek [unus aliquis] wiele vrzędow trzyma *ModrzBaz* 45, 47v.

»ledw(i)e (a. ledwo) jeden« (6): *RejWiz* 70, 174, 180v; iż z onych dzyefiáci ledwo że fię ieden obrał co fię wrocił y dał chwałę Pánu ſwoiemu *RejPos* 215; *CzechEpPORz* **3; *RybGęſli* C3v.

»tyl(k)o, jedno jeden« [szyk 11 : 4] (13 : 2): *UstPraw* Fv; *Mącz* 308b; *RejZwierc* 37, 101v; *ModrzBaz* 89v; *SkarŻyw* 14, 328; *CzechEp* 331; *KochWz* 137; *GórnRozm* Cv, G4v; *GrochKal* 22; Ieden tylko był v *Zydow* który właſnie był Arcykáplánem *WujNT* s. 354, 323; *SarnStat* 603.

Przysłowia: Lepiey iźcie ieden dobry chwali niź wiele złych. *BielŻyw* 41.

Nie możeć mieć ieden wſzego *BierEz* N4v, N4v.

bo záwždy więcey mogą dwa niźli ieden. *RejZwierc* 26; *GostGosp* 40.

Bo iáko ieden pińnie/ ták wſzytek ſwiát iemu poddány wyſkoczy. *PowodPr* 56.

więcey ieden rádá ſwą porázić y ſpráwić może/ niźli ich wiele co nie nie vmieią. *RejZwierc* 163v.

Páni liźko by wiedziálá: Rodziłz lify trzy álbo dwa/ Iac iednego ále wždy Lwá. *BierEz* K4v.

BibRadz 2.*Cor* 5/14; iednemu zá wſzytki/ horowác nie przydzie. *GórnDworz* H4; *BudNT Ioann* 11 /50; *ModrzBaz* 136; Zá iednego krzywdę Oni fię wſzyfcy wzięli *KochOdpr* C2; *WujNT* 2.*Cor* 5/14; *KlonWor* **2 [ogólem 7 r.].

Abowiem ieden muſi záwždy wielom wſtępic *BielKron* 334v.

Gdyż ieden wyrozumieć/ niemoże wſzytkiego. *RejZwierc* A4; *Mącz* 8d; *CzechEp* 19.

bibl. Iż lepiey ieſt iź ieden zginie/ á niźby wſzytek lud zginác miał. *RejPos* 197v, 104v.

Iednemu przeciw wſzitkim zmyflac ieſt błazenſtwo *BielŻyw* 128.

Wyrażenie: »(ledwe, ledwo) z(e) sta, dzieięć, tysiąca jeden; jeden w tysiącu; jeden między wielem set« = *mało kto* [szyk 13 : 3] (9 : 2 : 1; 2; 2): *RejRozpr* C2v; Ledwe z dzyefiáci ieden mogłby być wybrány. Aby to włafnie mowł coby włzech doległ *RejWiz* 174, 57, 170, 171, 180v, 184v (7); *Leop Eccli* 6/6; *BielKron* 81; Bo ze łtá iednego nie wżrzyłz/ ktoby práwie łye rozumem łpráwował *SienLek* 14v; *RejPos* 215 [2 r.]; *ModrzBaz* 79v [2 r.]; Ledwo byś dżis w tyśiácu nápadł ná iednego/ Co by Cnotę zá myto kładł wczynku łwego. *RybGęśli* C3v.

W rodzaju nijakim : »jedno« = *jedna rzecz, osoba* (56): *Leop Iob* 9/22, *Mar* 10/21, *Luc* 10/42; *BibRadz* I *5; *KwiatKsiąż* L; Unus abest, Iednego nam niedoftáye. *Mącz* 429b, 366a; *OrzQuin* S2v; iáko to może być w rzeczy iedno y trzey *SarnUzn* B6, B6v; *GórnDworz* F7; *WujJud* 180; *MycPrz* B[3]; *CzechEp* 96, 386; *GostGosp* 6; *GostGospPon* 169; W iednę ołobę wełzłó/ Słowo/ Dułzá/ Ciáło/ Y to troie iednym łię/ iednę troim sftáło *GrabowSet* K; Iednegożci [*Unum*] nie doftawa: idż/ przeday wżytko co małz/ à day vbogim *WujNT Mar* 10/21, *Luc* 10/42; *CiekPotr* 27.

~ *W połączeniu z przyimkiem „z” + G pl zaimków lub G liczebników* (10): *RejJóz* E8v; *KromRozm II* b4; Kázał wżytkim wczonym Chrześciánóm/ [...] áby iedno ztych wczynili: ábo łię niechay wiáry Chrześciánłkiey zaprzá/ ábo niechay powołánia łwego y łtanu odstápiá. *SkarŻyw* 130. Cf »jedno z dwojga«, »jedno z jednego z tych«.

W przeciwstawieniach »jeden ... wszystek (5), *wszen« [szyk 5 : 1] (6): kto w iedném zgrzélzy s ftáłsię wżego winny. *MurzHist* L2; Abowiem Święty Páweł ták piłze/ iż khto iedno chowa/ powinien wżyłtko chowác *KrowObr* 85; *CzechRozm* 207v; *WujNT Iac* 2/10, s. 789 marg, Yyyyy4.

Połączenia: »jeszcze jedno« [szyk 3 : 1] (4): *GroicPorz* i4; Tego wżego włtrzegłem z młodości moiey. A włtyłzawfzy to Iefus/ rzekł mu. Iefzcze iednego [*unum*] tobie niedoftawa. *BudNT Luc* 18/22; *WujNT Luc* 18/22; *CiekPotr* 27.

»jedno tylko« [szyk 4 : 2] (6): co ieft Exekucya nie wiecie/ tylko iedno áby łye mowłó á wołáło/ á nic dáley *OrzRozm* B2; *RejZwierc* 9; *CzechEp* 113, 415 [2 r.]; Czy w iednym tylko chcemy náłzłádwác Herkulefá *GórnTroas* 50.

Przysłowia: Ale łie łnadż drugiemu ták zda/ iż łepłze iedno dżis niż dwoie iutro *RejZwierc* 37v.

bibl. *MurzHist* L2; *KrowObr* 85; *CzechRozm* 207v; A ktobykółwiek záchował wżytek zakon/ á w iednymby wpadł [*offendat autem in una*]/ sftáł łię winien wżytkiego [*factus est omnium res*], *WujNT Iac* 2/10, s. 789 marg, Tyyyy4 [ogólem 6 r.].

Zwroty: »obierać sobie jedno z dwojga (a. dwu)« = *utrumlibet eligere Cn* [szyk zmienny] (4): obieray łobie iedno s tego dwoygá *BielKron* 100v, 106v; *SkarŻyw* 68, 69.

»na jednym przestać, przy jednym zostać« (4 : 1): *BielKron* 110; nie może to inák być/ ná iednym przestác muśłz/ áłbo gárdzac Pápieżem/ y Królem Polłkim gárdzić: áłbo wielbiác Krółá Polłkiego/ y Pápieżá Rzymłkiego przy nim wielbić *OrzQuin* K2v; *RejZwierc* 43v, 48v; *SkarŻyw* 592.

»jedno z(e) dwojga uczynić« [szyk zmienny] (2): *HistRzym* 23v; przez on węgłelny kámieñ Chryłtuśa/ ktory zdwoygá wczynił iedno *SkarJedn* 269.

Wyrażenia: »jedno z(e) dwojga, dwu« = *utrumlibet Cn* [szyk 5 : 4] (9): A wđdy iedno z tego dwoyga niechay rułzy ciebie *RejJóz* E8v; *KromRozm II* b4; *CzechEp* 76. Cf »obierać sobie jedno z dwojga«, »jedno ze dwojga uczynić«.

bibl. »jedno z jednego z tych« = *jedna z tych rzeczy* [kalka hebr] (1): A iefli vrodzi fyná łotrą/ rozlewcę krwi/ á vczyni iednę (rzecz) z onych. (*marg*) wł: iedno z iednego z tych [*unum aliquod*] (-). *BudBib Ez* 18/10. ~

a. *W funkcji zaimka uogólniającego* (177) :

aa. *Twierdzącego: każdy; unus* *Mącz*, *Vulg* (84) : *Leop Ez* 10/21 [2 r.]; dwa zęby ma wyfzłe dąleko z gęby/ ná fzerz iąko dwie dłoni ieden ząb *BielKron* 452; *GrzepGeom Q2v*; *GostGosp* 114.

Wyrażenie przyimkowe: »(aż, co) do jednego« = *wszyscy, bez wyjątku* (10): To małz Koncylium nawálne Bazyleyfkie/ y wiare iego [...] aż do iednego fpienia nienarufzoną *KrowObr* 42, 41; *BibRadz 1.Reg* 15/18, 4.*Reg* 10/19; *BielKron* 120v, 191v, 423v; *GórnDworz* T4, T5; *Gwiazdy rofpędzi* co do iednéy zniebá. *KochPieś* 4.

Szereg: »jeden a jeden« = *wszyscy* (1): á wy fie zgromądzicie ieden á ieden [*unus et unus*] fynowie Ifráelſcy. *Leop Is* 27/12.

Zestawienie: »każdy jeden« [*szyk 3 : 2*] (5): Item zbroye kv bithwye yedney kazdey ftronie thak tho ym wydawany *MetrKor* 26/62; w tey rocie opifáney przyfyęgi/ káždą iednę czątkę álbo dwie moze brác/ y rozumiec zá całą przyfyęgę *GroicPorz* h3v; *BielKron* 7v; *SarnStat* 40.

~ *Wyrażenie:* »każdy z osobna jeden« (1): Ut privos, lapides [...] secum ferrent, Káždy z ofobná yeden krzemień. *Mącz* 322d.~

αα. *W funkcji zaimka rzeczownego: każdy (człowiek)* (62) : Zbudował był ná wyfpie Krecie Lábirynt/ w którym było tyfiąc gmáchow [...] w których ieden mufiął ząbłędzić. *BielKron* 23v; *Quae hodie eam attonite celebrat tantis ceremoniis*, Ták yż fie yeden muſi zdziwić y zumiec. *Mącz* 458c; Więc iż s tákowych gier/ ſilá ieden wziąć fobie w głowę moze *GórnDworz* C2, L5v, R4, Ff4, Gg7v, L13v.

Wyrażenie: »jeden z osobna« (1): A iefliby którał troná Przywileiów [...] trzymác niechciálá/ álbo ieden zofobná trzymác niechciál: przeciw tákíey ftronie y káždemu zofobná/ [...] powftác [...] będziemy powinni. *SarnStat* 1025.

Wyrażenie przyimkowe: »(aż) do jednego« = *wszyscy, bez wyjątku; ad unum* *Mącz*, *Calep* (20): A drugie Tatarzy ogarnawfzy do iedne⁸⁰ pobili. *MiechGlab* 16; *WróbŻolt Ev*; *LubPs Dv*; *BibRadz Gen* 19/4; *Mącz* 3b; y káždy z nich aż do iednego mieczem y krwią/ fwoie Kazanie zápieczętował *SkarJedn* 394; *StryjKron* 205, 492, 642; *Calep* 30a; *GrabPospR* M2.

~ *Wyrażenie:* »wszyscy ... do jednego« [*szyk 3 : 1*] (9): Wífyfcy fie k złoſcyam fklonili práwye do yednego *LubPs Dv*, N5v, Y2v; A gdybych chciál [!] wyliczyć wízytki do iednego *Prot D*; *BudBib Iudic* 4/6; *StryjKron* 340, 637; *CiekPotr* 24; *SkarKazSej* 690a. ~

Zestawienie: »jeden każdy« = *unusquisque* *Mącz*, *Vulg* [*szyk 32 : 2*] (34): A iakożefmy my flyfſeli iedénkáždy ięzyk náſ w którymefmy vrodzenij *OpecŻyw* 175v, 14v, 41; Nie czyńcie bez práwia pokoleniu fwemu ále ieden káždy [*unusquisque*] boy fie Bogá fwe⁸⁰/ Abowiem ią ieftem Pan Bog wálł *Leop Lev* 25/16, *Lev* 25/10, *Num* 11/10, 1.*Reg* 25/13, *Zach* 11/9, 1.*Cor* 7/24 (12); *Mącz* 504a; *SienLek* 59; *GórnDworz* V3, Cc6v; *HistRzym* 94, 106; *RejPosWstaw* [21³] [2 r.]; Nawysfzé tedy dobro iefł w tym żywoćie/ fpráwiedliwoći názládowác/ y iednému káždemu co iego iefł przywłáſzcác. *SarnStat* 138, 4, 1272.

~ W połączeniu z przyimkiem + G pl zaimków (6) : aby głowa a kark yeden każdy łznych łzobyte opatrził plechem a Bernyenyem *MetrKor* 26/62; *OpecŻyw* I75v; *ZapWar* 1548 nr 2668; á yeden káždy łnich/ yáko go wyátr náuki zányefye/ yuż ták/ yuż owák vczy. *KromRozm I* E2; *SarnStat* 709, 1170.

Wyrażenie: »jeden káždy z osobna« [szyk 1 : 1] (2): O tym trzeba pátrzyć w łwych tytułách o iednym káždym z tych zołobná. *SarnStat* 709. Cf *Szereg*.

Szereg: »káždy jeden z osobna, wszyscy razem« (1) : Bo iefzcze iáko łie śwíát poczáł żaden człowiek ták fortunny niebył widzian/ áni łie s ták łzczefliwym rozumem/ y dowćipnym ćwiczenim vrodził [!]/ ktoryby káždemu iednemu zołłobná wżyłtkim rázem łie vpodobał/ álbo vgodził *StryjKron* A6. ~

bb. Wykluczającego: żaden; nullus *PolAnt*, *Mącz*; neuter *Modrz* [zawsze w zdaniu przeczącym] (93) : a iednégo domu niemáls w ktorymby odpoczynienijé z łwymi zwołeniki miał *OpecŻyw* 87; *RejPs* 38; *BielKron* 46v, 95, 152v, 416v; Nulla parte probus, Nie ma w łobie yedney cnoty. *Mącz* 281b, 493b; *GórnDworz* Yv, Aa5v; *RejPos* 78; On zákazał iednego więźniá zá łię nie dáć. *PaprPan* Hh4v; *SkarJedn* 344; *SkarŻyw* 16, 436; *CzahTr* K3.

W połączeniu z przyimkiem „z” + G pl zaimków, G liczebników głównych i G sg rzeczownika oznaczającego zbiorowość (17): *Leop Is* 34/16; *BibRadz* 2.Reg 17/12, 4.Reg 10/25, I 298d marg, 1.*Mach* 11/70, *Matth* 10/29; *BudBib* 2.Reg 13/30, *Ps* 106/11; *BudNT Luc* 12/6, *Act* 8/16; *ModrzBaz* 113; Pan ich kości łtrzeże od włzelkiego rázu/ Iedná z nich żadnégo nie ma vznáć łkážu. *KochPs* 48; y miałł wiele wzięłi/ y tráćili wżyłtkie obyvátele/ á ieden z wovłká Izráelfkiego niezgináł. *SkarŻyw* 503, 481; *NiemObr* 178; *WujNT Matth* 10/29, *Luc* 12/6.

Połączenia: »(a)ni jeden« (15): Iá nędzná niemám ni iedné łkorupy w ktoré bych mu mogła podatz iednę kropię wody. *OpecŻyw* 149v, 66v, 120v, [123]v, 130, 131; *RejPs* 66v; *Leop Ex* 8/31; *BudBib* 2.Reg 13/30, *Is* 34/16; ia áni iedney przyczyny [nullam causam] nie náyduię wniem. *BudNT Ioann* 18/38, *przedm* C6v, *Act* 8/16; [sędzia] ni iedney [neutri] łtronie niech niebędzie przychylneyłzy *ModrzBaz* 87v, 113.

»i jeden« (16): *HistAl* C5; *Leop Is* 34/16; *BibRadz* 2.Reg 17/12, 13, 4.Reg 10/25, I 298d mrag, 1.*Mach* 1/70; *BielKron* 72v, 120; y dał iemu łto funtow piędędzy ná to/ áby they pánnny Tárłiey y iedná męłka głowá nie ogládała w miełacu krom iego. *HistRzym* 21v, 20v; z którój liczby [strzelcow] nie żywili Y iednégo *KochJez* B3; Zołnierz y ieden nie wyszedł, ztego kraiu *ActReg* 81; *WujNT Rom* 3/10, s. 533.

Wyrażenie: »jedna rzecz« (2): Szukayćie pilniew księgách Páńłkich á czytayćie: y iedney rzeczy łtych [unum ex eis] niedołstawáło *Leop Is* 34/16; *BudBib Is* 34/16.

aa. W funkcji zaimka rzeczownego: nikt; nemo, nullus *Mącz*; quisquam *Calep* (38) : iż gdy vmarł w dobrej łtarołci/ niebył ieden w miełcie ktoryby go nieżałował *WróbŻołłGlab* A4v; Iuż tám wierę iednego opcy niech nie dłaži. *RejWiz* 43; *KochZuz* A4; Erat nemo in quem ea suspitio conveniret, Nie był yeden ná kogo by to podeyżrenie przipáść mogło. *Mącz* 481d, [95]c, 490b; *PaprPan* Ee2; *SkarJedn* 94; *SkarŻyw* 89, 153; *ReszPrz* 91; *BielSen* 17; *PaprUp* 12v; *WysKaz* 30.

W połączeniu z przyimkiem „z” + G pl zaimka, oraz G liczebnika głównego (3): *KromRozm I* B3; ták iż niemáłż żadného/ niemáłż áż y do iednego z tych wżyłtkich co łie rodzą biegiem przyrodzonym z Adámá *CzechRozm* 208. Cf »z tysiąca jeden«.

W przeciwstawieniu: »jeden ... kilka« (1): *KromRozm I B3 cf* »jeden który«.

Połączenia: »(a)ni jeden« (7): *LibLeg 10/94; MurzNT 3v; BudBib b3, Deut 29/26, Is 14/31*; bo gdy ie obie swoiem zwály/ á ni iedná [*neutra autem*] niemiááká czem przedsięwzięcia, íwego podeprzeć *ModrzBaz 89v; Quisquam aliquis, nonnullus – Zaden, ani ieden. Calep [890]b.*

»i jeden« (5): gdyż y iednego nie mááfz [*et non unus (marg) qui teneat (–) se fortificans mecum*] coby ítháł przy mnie *BibRadz Dan 10/21, 2.Reg 10/21; CzechRozm 208; KochPs 18, 79.*

»jeden który« (1): M. Ale to bráćyie miły nye Lutrowi/ áni yednemu ktoremu znas zofobná/ álbo kilkyem obyecał *KromRozm I B3.*

Fraza: »niemasz, nie jest (aż, i do) jednego« = *nie ma nikogo, nie ma wcale [szyk zmienny]* (12): *WróbŻółt 13/1, 3, 52/4; MurzNT 3v; niemááfz ktoby czyniáł dobrze/ nie íest aż do iedno⁶⁰ [non est usque ad unum]. Leop Rom 3/12, 3/11, 13; BibRadz Dan 10/21; CzechRozm 208; CzechEp 119; WerGość 203; WujNT Rom 3/12.*

Wyrażenia: »jeden z osobna« (1): *KromRozm I B3 cf* »jeden który«.

»z tysiąca jeden« (1): Niemaz ítífkąca [!] iednego który by przez Chriřtuffa wiedział albo ynym pokazał drogę do nieba *SeklKat E2v.*

b. [*Zestawienie w funkcji nazwy botanicznej:* »jedna jagoda« = *Paris quadrifolia L.*; *czworlist:* Iedná Iágodá/ *Wronie oko Herba paris.* Dolbeer. m. 1093. *SienHerb K.*]

2. *W funkcji zbliżonej do liczebnika porządkowego [w pewnych wypadkach znacz. 2. i 3. są trudne do rczgraniczenia] (1340) :*

a. *Pierwszy występujący przed innym w bezpośredniej kolejności czasowej lub przestrzennej [w połączeniu z „drugi” (246), z „wtory” (3), „potym” (2) oraz z elipsą drugiego członu (7)]; alius ... alius Mącz, PolAnt; unus ... secundus Vulg (258) : MetrKor 34/134; FalZioł IV 35c, V 23b, c; GlabGad G4; Dzień ieden dawa znáć podobieńřtwo o drugim á noc takieź iedná czyni nam íprawę o drugiey/ ábowiem iednáką íprawą ták poľobie wiecznie náftawáią. RejPs 27; GliczKsiąż H7v; KrowObr 209v; Leop Gen 1/5; BibRadz Eccle 1/4; BielKron 298; Mącz 7d, 44d, 317a, 466d; SienLek 61, 64, 172; RejAp CC2, 93v, 96v [2 r.], 130v, Ddv; GórnDworz Aa; GrzepGeom Gv [2 r.], G2, G4v [2 r.], N3v, Q3 (11); HistLan D3; BielSpr 67; Od pierwřzego dnia miefiącá fiodnego (marg) odedniá iednego rć. ále to obyczáy mowy Hywreyłkiey [...]. (–) BudBib I 259a; Bo iáko ná drzewie lińcie zielone iedno [alia] opada á drugie [alia] rońcie/ ták to co fię z ćiaá y ze krwi rodzi/ iedno íchodzi á drugie náftawa. BudBib Eccli 14/19, 2.Mach 7/7; kiedy iuź wľoźyřz wářftę iednę od kńcá do kńcá Grobléy/ záfypże iá ná wiěřchowiłká tego chróřtu. A záfypawřzy poczniřz drugá wářftę *Strum H2v, L2v; CzechRozm 50v, 151; ModrzBaz 111v, 139; Co íelli fye zá iedném przepurgowáńiem nie vgáři/ tedy dzień odpoczawřzy/ záś drugi raz przepurgowáć Oczko 31v, 5, [42]v; SkarŻyw 150; CzechEp 114; Co fie iednego roku opuńci/ drugiego ma odpráwowáć. GostGosp 158, 120, 136, 158; KochCzJan A5; GrabowSet Dv; LatHar 319; á po iednym [unum] dniu gdy powiewáł wiátr południowy/ wtorego [secunda] dnia przyplýněłifmy do Puteolow WujNT Act 28/13; SarnStat 171, 726, 735, 1075, 1076 (15); PowodPr 55; y gdybychmy ie [wybrańce] koleiá ná pográńcize Podolłkie co rok połyłáli/ ták żeby iednego roku z wielkiey Polłki/ drugiego z máłey/ trzećiego z W. X. Litewłkiego ták chodzili**

y fłużyli *VotSzl Cv*; *CiekPotr* 69; Skoro ieden [*družba*] przeftanie/ bądź drugi gotowy wziąć ią w taniec. *ZbylPrzyg* A4v.

jeden po czym (2): iedne⁸⁰ dnia po Sobocie/ przyfzli do grobu *MWilkHist* G3v, K3v.

W połączeniu z przyimkiem „z” + G pl zaimków (4): Słońce y miefiąc dziwną fprawą rozdzielił przydawfły fwiátłóci ie^{mv}/ á gdy iedno fnich zágáfnie drugie fie vkaże *RejPs* 152v; *GórnDworz* Gg8v; *ModrzBaz* 37; *CzechEp* 69.

W tłumaczeniu biblijnego wersetu: una [...] sabbati Ioann 20/1 (4): Gdy dniało ná ieden (álbo ná pirwfy dzień) tegodnia przyfzła *Mária BudNT* c7v; A bárzo ráno iednego fábátu przyfzły do grobu *BudNT* c7v. Cf *jeden po czym*.

Połączenia: »jeden i drugi« = kilka (3): *CzechRozm* 108; *CzechEp* 31; Człowieká haeretyká po iednym y drugim [*post unam et secundam*] ftrófowaniu fię ftrzeż *WujNT Tit* 3/10.

»od jednego ... do drugiego, z jednego ... do drugiego, z jednego ... na drugi, z jednego ... w drugi« = *po kolei* (18 : 10 : 5 : 2): *PowUrb* +2v; *WróbŻólt* aa3v; *GroicPorz* f; *KrowObr* 106v; *BibRadz* 2.*Mach* 5/8; Sądził tedy Sámuel fwoy lud w pokoiu w Bethel/ w Gálgáli/ y w Másphát/ obchodząc od iednego do drugiego káždy rok/ á wracał fie záfie do Rámáthy/ gdzye też ná fprawy do niego chodzili. *BielKron* 63v, 21, 234v, 271v; *Mącz* 13a [2 r.], 299c, 312c, 349d; *GórnDworz* S5, Hhv, Kk4v; *RejPos* 276 marg; *BielSpr* 65; *BudBib* b2, *Eccli* 29/29; *Strum* N2 [2 r.], N3v [2 r.]; Záprawdę kiedyby tákich zamkow w kilku milách od siebie niemáło zbudowano/ ták/ żeby wnet z iednego do drugiego [*ex una in alteram*] mógl wieść dáwac *ModrzBaz* 103v, 71; *SkarŻyw* 165, 516; *Calep* 170b, 461a; *WujNT* 195; *SiebRozmysl* [A2]v; *CiekPotr* 92 [2 r.].

»jeden pirwszy« (1): Położył iednę biedę pirwřzą od niewiernych Krzeřcian/ á od oney fzaránczey y od krolá ich/ [...] Położył drugą biedę wzruřzenia *RejAp* 96v.

Przysłowie: y Křięzycow czáły tákoweř/ co iednego omieřkařz kiedy czás/ drugiego nie vgoniřz. *GostGosp* 84.

Wyrażenie: »jedna godzina« = pierwsza godzina; hora una PolAnt, Vulg (3): *BudNT Luc* 22/59; *StryjKron* 602; A gdy wyfzła iákoby iedná godřiná [*horae unius*]/ infzy niektery twierdził/ mowiąc *WujNT Luc* 22/59.

Zestawienia liczebnikowe (4):

Spójnik „i” łączy (2): *dziesiątki i jednostki* (2): *Leop* 1.*Par* 25/29; Rozdzyał trzydzyeřty y ieden *BielKron* 114.

~*Wyrażenie: »dwudziesta, dwadzieřcia jedna godzina«* (1 : 1): do dwudzięřty [*dwudzięřtu SarnStt* 527] iednéy godřiny/ poczáwřzy poránu. *SarnStat* 786, 527. ~

α. *W funkcji przysłówka oznaczającego pierwszą kwestię wypowiedzi : po pierwsze* (53) :

»jedna ... druga, drugie, z drugiej strony« [*z elipsą rzeczownika „rzecz” „przyczyna” itp.*] (44 : 5 : 1): *BielŻyw* 84; *GlabGad* H4v, H7v; *MiechGlab* ktv; *WróbŻólt* Bv; *DiarDop* 111; *GroicPorz* p4; *UstPraw* H3; *OrzRozm* A3v; dla trzech rzeczy Koncilium Papieř złożył/ iedná/ áby odřczepieñřtwá były wykorzeniony/ drugie/ áby kořćiołowi pirwřzá náuka była przywrocona/ potym áby był pokoy wewřzem krzeřćianřtwie záchowan *BielKron* 224v, 194, 236, 317, 408; *RejAp* 24v; *RejPos* 39, 143v, 221v; *KuczbKat* 100, 410; *RejZwierc* 162; *WujJud* 178v; *BudBib* cv; *CzechRozm* 153; *SkarJedn* 43;

Oczko A2; *CzechEp* 184, 206, 383; *KochFr* 114; *ActReg* 4, 5, 11, 71, 78 (7); *WujNT przedm* 1, s. 4, 116, 483, 649; *WysKaz* 25; Położyłem tu Paćierz Wołóskim ięzykiem dla przyczyn pewnych: Iedná, áby po czytaniu *rerum feriarum*, Czytelnik miał fie czym zábáwić krotofilnym: á druga, žeby *de origine* tego narodu Wołóskiego, mógł fie co domyslić czytelnik z tego ięzyká. *SarnStat* 1224; *PowodPr* 42, 54, 75, 77; *SkarKaz* 315b; *CzahTr* D3v.

»jedna ... potym« (1): A iż im kazał iść á vkázác fie kápłanom/ było do tego wiele przyczyn. Iedná/ iżby to był okazał/ [...] co fie było zácmiło figurámi/ á potym fie w nim wlýtko wypełniło y okazało. *RejPos* 214v.

»jedno ... drugie« (1): Wiele obyczáiw lepźszych máią [*Turcy*] niż Krześćijanie w tych rzeczách/ á to iedno/ iż káždy s chuciá poślulzen ftárłzego łwego/ [...] drugie iż żadney boiáźni śmierći v nich niemałz *BielSpr* 52v.

»jedno« [bez „drugie”] (1): Przipátrźmy fie iedno tym słowom iedno iż mowi vkaź nam Oycá/ [...] A iże mowi/ ták dłuho iestem z wámi *SarnUzn* F2.

β. *Pierwszy z wyżej wymienionych (w tekście)* (69) : *HistJóz* A4v; *BielŻyw* 43, 90; *GlabGad* G4; *LudWieś* B3v; *BielKom* G2v; *Diar* 71; *LubPs* dd5 marg; *RejWiz* 33v, 101v; *OrzRozm* D3v, R; á dano ie [starostwo] Ianowi Kościeleckiemu Woiewodzye Inowłocłáwkiemu á Prándoćie Lubelczykowi/ áby ieden śpráwował dochody/ á drugi áby był pilen zamku *BielKron* 392, 377, 428, 432; *SarnUzn* F4v [4 r.]; Ná biefiedzie theż iedney/ byli [...] dwá pánowie Thárłowie/ Stániłław y Mikołaj Choráży Przemylki/ ieden dobry żołnierz/ [...] á drugi vczony/ y wymowny. *GórnDworz* Q4v, I2v, Ee3v, Ff2v, L15; *RejPosWiecz*³ 97; *RejZwierc* 28, 105, 168v, 210v; *WujJud* 226; *WujJudConf* 151v; *StryjWjaz* Bv; *CzechRozm* 149v, 150, 153, 154v, 225; *ModrzBaz* 31v; *SkarJedn* 270; *SkarŻyw* 98, 206, 268, 298 [2 r.]; *StryjKron* 612; *CzechEp* 216, 246, 255, 259 [2 r.]; *ReszPrz* 39; *Paprup* Dv; *ActReg* 101, 141; *OrzJan* 64; *WujNT przedm* 7, 67, 238, 516, 555; *PowodPr* 80; *SkarKaz* 156a [3 r.], 549a [2 r.], 611b; *VotSzl* Bv.

b. *Jeden z dwu lub więcej, wymieniony jako pierwszy przed innym w kolejności zależnej od woli rónowiącego (użycia te zawierają elementy liczebnika głównego i porządkowego); unus ... alter* *Modrz, Vulg; unus ... alius* *Vulg, JanStat; alius ... alius, alter ... alter* *Modrz; unus ... secundus, unus ... ubus* *Vulg* [w połączeniu z „drugi” (1047), „wtory” (10), „potym” (1) oraz z elipsą drugiego członu (13)] (1071) : anym mv zadal thrzech ran krvavych wczyalo yego yeney wgłowá drugyey wpalecz szrzethny pravey ráky a thrzeczya raná wpalecz myeszny [!] thesz raky pravey *ZapWar* 1504 nr 1961, 1505 nr 2002, 1509 nr 2068, 1517 nr 2188, 1545 nr 2629 (32); *BierEz* A3v, M, Mv; *OpecŻyw* 21v, [57]v, 124, 136; *PatKaz I* 3v; *PatKaz III* 94v, 123, 138 [2 r.]; OSet ieft dwoy/ ieden łuchy drugi wilgotny *FalZioł* I 147d, I 138c, III 15d, IV 22a, V 16b, 22c (75); *BielŻyw* 31, 47, 50, 54, 81 (8); *GlabGad* A4v, Cv, E, F5v, G7v (15); *MiechGlab* 1 [2 r.], 5; *KłosAlg* A2, D4, G3, G3v [3 r.], G4 [3 r.]; *LibLeg* 6/55, 11/45, 155, 157; *WróbŻołt* B7; *LibMal* 1543/69v, 70 [2 r.], 1546/111v, 116v, 1550/157 (35); *RejJóz* O4v; *SeklKat* V4; *HistAl* A3, A6v, E2v, Iv, K8, L4; *MurzNT Matth* 6/24 [3 r.], k. 93v, *Luc* 18/10, *Ioann* 20/12; *KromRozm II* o3v, q3v; *KromRozm III* F6v, Iv; *GliczKsiqż* C6v, F7, H8v; *GroicPorz* g4, p3v, t, aa4, ff3 (10); *KrowObr* 15v, 137, 182v, 197, 200v (8); *RejWiz* 27, 36, 37, 41v, 121(10) (10); A czterzy oblicza miáło káźde z nich. Oblicze iedno [una]/ oblicze Cherubinowo: á wtore [secunda]

oblicze/ twarz człowieka: á ná trzecim twarz Lwia: á ná czwartym twarz Orla. *Leop Ez* 10/14, *Ex* 25/19, *Lev* 14/22, 31, *Num* 6/11, 3.*Reg* 3/25 (15); *UstPraw* A4v, E4, G2v [2 r.]; *RejFig* Aa3v, Bb6, Cc6, Cc8, Ddv (7); *RejZwierz* 2v, 12, 41, 60, 114 (10); *WyprKr* 61v, 90, 108v, 124v; *BibRadz Gen* 10/25, *Ex* 28/10, *Lev*; 12/8, *Ruth* 1/2, *Luc* 18/10 (22); *OrzRozm* F2v, G4, I, V2, V3; *BielKron* 13, 46, 98v, 267, 467 (113); ináčzey mufileliby być dwa Bogowie/ Ieden Pośrednik/ a drugi do ktorego śrzodowanie bywa *GrzegRóżn* I4, B2, B3, B3v, C2v, K3 (8); *KochZg* A2v; *KwiatKsiąż* F2, F4v, K2v; *Mącz* 7d, 58b, 99b, 101b, 181a (13); *OrzQuin* E3v; *SarnUzn* Bv, B2, C6, E3, F4v; *SienLek* 91, 91v, 126v, 130v, 168v (7); Y krolow fiedm ieft/ pyęc/ iuż vpádło: á ieden iefzcze ieft/ á drugi fie iefzcze nie zyáwił. *RejAp* 144, CC2v, 59v, 112, 139, 161v (12); przyniešiono było dwoie wierše/ iákoby miały być iedne páná Reyowe/ á drugie páná Ianá Kochánowškiego: wšzyczyšmy ie s podziwieniem wielkiem chwalili *GórnDworz* Nv, L8v, N5, N8, S4, Gg3 (10); *GrzepGeom* C2, C3v, E, Ev, L3v (14); *HistRzym* 17v, 76v, 94, 127v, 129 (7); *RejPos* B, 53, 162, 215, 287v (33); *BiałKat* 378v; *GrzegŠm* 21, 56; *HistLan* E2v; *KuczbKat* 320, 345; *RejZwierz* 28, 85v, 90, 90v, 113v (11); *BielSpr* 19v, 45, 49v, 50v, 53v (8); *WujJud* 7, 52v, 92v, 226, 257, 257v; *WujJudConf* 79, 191; *KochList nlb* 1v; *BudBib Gen* 32/8, *Ex* 29/39, 2.*Reg* 4/2, *Prov* 20/10, *Ez* 41/11 (9); *MycPrz* II C2; Vplećie kofz barzo gęšty máłoli ieden wbije drugi/ y trzeći *Strum* G3v, N3v; *BiałKaz* B4, H4v; *BudNT Matth* 27/38 [2 r.], *Mar* 10/37, *Luc* 7/41; żebyim iá [odpowieź] ná dwie częći [!] rozdzielił/ w ktorych iedney/ błáđ bym ich [...] przed oczy ich przełóżył. A potym bym zacnoš Iezufowę nád Moyšešzá [...] pokazał. *CzechRozm* 103, 7v, 20, 169v, 207, 262 (19); że miał w obyczáiu/ gdy iácy iedná štroná przyšłzá do niego ná žáłobę/ tedy tylko iednym [unam] vchem słučwał/ powiedáiac/ że drugie [alteram] vcho ku słučániu drugiey štronie chce cále zoštáwić. *ModrzBaz* 87v, 27v, 28, 70v, 119, 123v (10); *SkarJedn* A6v, 18, 58, 321, 358 (11); *Oczko* 4 [2 r.], [43]v; iešli gdzie dochody košćiołom fundowáne będą: áby fię na czterzy częći dzieliły: iedná ná żywnoš Bífkupowi: druga ná kleryki y kápłany iego: trzećia ná vbogie y pielgrzymy: czwárta ná budowanie košćielne. *SkarŽyw* 517, 30, 253, 353, 566, 582 (19); *MWilkHist* H2v; *StryjKron* 81, 130, 295, 416, 442 (10); *CzechEp* 33, 126, 185, 188, 285 (15); *KochJez* B3; *NiemObr* 38, 101, 103, 125, 178 (6); *KochFr* 111; *KochDz* 105; *KochMRot* Cv, C2; *ReszPrz* 78, 110; *WerKaz* 303; *ZapKošcier* 1585/62v; *BielSen* 10; *GórnRozm* A4 marg, E3v, G; *KochProp* 13; *PapUp* 13; *ActReg* 3v [2 r.], 8, 25, 32, 128; *GostGosp* 106, 130, 134; *LatHar* 7, 250, 393, 700, 725 (10); *KołakSzczęšl* Cv; *WujNT* 21, *Matth* 20/21, *Mar* 10/37, *Luc* 7/41, s. 288 (31); *WysKaz* 4, 20, 31, 43; *JanNKar* C3, C4 [4 r.], E3, E4; *JanNKarKoch* F, Fv, F2; *SarnStat* 48, 91, 559, 668, 1296 (25); *PowodPr* 49, 55, 60; *SkarKaz kt*, 156a, 310a, 314b, 378a (12); *CiekPotr* 56; *CzahTr* D4, E2; *GostCast* 31; *SkarKazSej* 664b, 669b, 679a, 698b, 706a, b; *KlonFlis* F2, Gv; *KlonWor ded* *[2]v [3 r.].

W połączeniu z przyimkiem „z” + G pl zaimków (36): vkradł y Bothi Nowe zwoza dwoye, fkthorych yednę za pyencz grošfi a drugye za trzi pulgrošchky przedał *LibMal* 1545/96, 1540/120v, 1547/134, 134v, 135; *GliczKsiąż* A3v; *Leop Num* 11/26; *BibRadz Gen* 2/11, 4/19, *Ex* 1/15, *Ruth* 1/4, 4.*Esdr* 6/49; Miał Tullius dwie corze šwoie dorofše/ s ktorych byłá iedná pokorna y litošciwa/ á druga okrutna á froga *BielKron* 103, 37, 103, 329; *KwiatKsiąż* K4; *GórnDworz* D4, Ii8v, Ll; *GrzepGeom* F2; *HistRzym* 68; *RejPos* 300v; *KuczbKat* 345; *CzechRozm* 7v, 174v, 199; *StryjKron* 345; *CzechEp* 225; *LatHar* 514; *WujNT przedm* 38; *SarnStat* 87, 171, 852, 1203; *SkarKazSej* 706a.

Przysłowia: Gdźye mu iedną nogá tyie/ támo drugą wzyemyę biye. *March*¹ A3v.

iáko ono zdawná pópolicie mowiono/ w iedneyçi ręce chleb podáią/ drugą kámieniem fię ná cię zámierzáią *LatHar* +4v.

Fráfowny káždy pewnie ma dwie łzkodzie/ Iednę s fráfunku á drugą w przygodzie. *RejZwierc* 230.

Wyrażenie: »jedną ręką ... drugą ręką« (o wykonywaniu sprzecznych czynności) (1): Izali my tego miłofnikiem Rzeczypołpolitey zwác będziemy? ktory iedną ręką Statut Krolowi Polfkiemu vkázuie/ á drugą ręką rzeczy te dla ktorych Státut ielt vczynion/ z Polfki wymietuie? *OrzRozm* A3.

α. *Jeden jako pierwszej z dwu przeciwegłych; alter ... alter Mącz, Modrz; unus ... alius, unus... alter Vulg, JanStat; unus ... secundus PolAnt (213) : BierRaj 23; OpecŻyw 85v; FalZioł I 53c, II 3a, IV 2d, V 26v, 70 (11); MiechGlab 16; LibLeg 6/157v; RejPs 27v; Perłowie theż przechodzący nápełnili rzekę od iedne⁸⁰ brzegu do drugiego *HistAl* F4v, G6v, H8; *MurzHist* M; Szeác prętow będą wychodzić z bokow [*lichtarza*]/ trzy z iednego [*ex uno*] boku/ á trzy z drugiego [*ex altero*]. *Leop Ex* 25/32, *Ex* 25/19, 26/13, 36/31, 3.Reg 7/23; *BibRadz Deut* 13/7, *Ier* 25/33, *Ez* 40/39, 49, *Luc* 17/24 (14); Krol ná iednym brzegu był Wiłły broniąc im przeprawienia/ á Tatárowie ná drugiey łtronie byli *BielKron* 374v, 14v, 30v, 136, 252v, 304 (20); *Mącz* 38b, 84d, 405a, 439a; *SienLek* 168v, 171v; *GrzepGeom* C3, D3v, Gv, G3v, K2 (11); *HistRzym* 52v; *RejPos* B, 196; *KuczbKat* 380; *BielSpr* 4v [2 r.], 21v, 61v, 63v, 70, 72; *BudBib Ex* 25/12, 37/18; *Strum* L3v [2 r.]; *SkarŻyw* 67, 121, 385, 596; *StryjKron* 421; *CzechEp* 110; *ZapKościér* 1584/51, 1587/71v; *KochPhaen* 13; *ActReg* 185; *Calep* 817a; *OrzJan* 128; *WujNT* 101 marg, *Luc* 17/24; *SarnStat* 466, 1090; *SkarKaz* 311b; *KlonFlis* Fv, F2v.*

Wyrażenia: »jedna strona ... druga strona« [*w tym: z jednej strony (48); z elipsą drugiej strony (5)*] = *jeden z dwu uczestników sporu (często sądowego) lub wyrazicieli odmiennych stanowisk; altera pars ... altera Modrz; una pars JanStat [szyk 59 : 8] (67); MetrKor 26/62 [2 r.], 34/133; ZapWar 1548 nr 2668, 2669, 1550 nr 2655, 1551 nr 2684; KromRozm I A2; GroicPorz c3v, e3v, aa4v; BielKron 203, 234; 288b; ModrzBaz 19, 87v [2 r.];* Iako yedna strona Marczina Karwayka: a druga strona Ian Smukála dzalayancz o then chmelnyk *ZapKościér* 1582/29v, 1579/2v, 1580/4, 8, 11v, 12v (19); *StryjKron* 308; *ActReg* 155; Téż iefli iákié nové łpory/ nielubości/ łzkody/ rofterki między námi Litwą/ Zmudźią/ Mázowłzem/ Ziemiámi Rułkimi/ y Stolpłkiami z iednéy łtrony [*ex una JanStat* 898]/ á Miłtrzem y Zakonem przerzeczoným ták w Prúsiech iáko w Inflantciech wćczyły fie *SarnStat* 1115, 183, 461, 684, 1076, 1248 (29).

»jedna strona, jeden ... przeciwna strona« (1 : 1): A wźiáwłzy od iedney łtrony ná odniefyenie pozwu/ od przeciwney łtrony niebrác *GroicPorz* g3v, g3.

W funkcji przysłowka (34):

»z jednej strony, z jednę stronę, po jednej stronie ... z drugiej strony, z drugą stronę« [*w tym: z elipsą z drugiej strony (4)*] = *z jednego punktu widzenia ...z drugiego (na ogół przeciwnego) punktu widzenia; in altero ... in altero Vulg (30 : 1 : 1); MurzNT 76; KromRozm II e3v; Diar 76; GroicPorz z3; wythrzymáliście wielkie łthoffy á boiowánia cięłkości: z iedney łtrony [in altero quidem] zeście fie dziwowiłkiem łtali w vráganiu y w wćilkach: á z drugiej [in altero autem] zeście fie łtali ták towarzyłmy tych ktorzy też w tym trapieniu byli. Leop Hebr 10/33; iż w thym wátpieniu nielą przefpiczni Z iednę łtronę wywołánia z źiemie ciérpią/ z drugą łtronę grośby łwoie/ iáko nieprzyácielłkie *BielKron**

210, 100, 105; *SarnUzn* G7; *GórnDworz* Aa6, Gg5v; *RejPosWiecz*³ 97v; *WujJud* A2v; *WujJudConf* 258; ná toć ták odpowiedam: iż z iedney łtrony ábo przyczyny/ to być nie może: á z drugiey łtrony y przyczyny/ ták iest iáko mowilz. *CzechRozm* 261v, 56v; *SkarŻyw* 335; *CzechEp* 29, 75, 114, 127, 137 (8); *NiemObr* 5, 24; *WisznTr* 3; *ActReg* 28; *OrzJan* 90; *LatHar* +4v; *JanNKar* E.

»z jednej strony ... drugie« = *po pierwsze ... po drugie* (1): Z iedney łtrony źem dobrze łwiadom dobrich á wćiwyh połtěpkow łlácheckich twoich. Drugie/ źem theź łwiadom práwey a źyczliwey chući twoiey *RejZwierc* 182.

»z jednej strony ... owdzie ... owdzie« (1): Azalź fie z iedney łtrony nędźá oń więc kuśi. Owdzye mu źal powagi/ owdzye niedołaie *RejWiz* 92v.

c. *Jeden z dwu lub więcej wymieniony jako pierwszy przed innym w kolejności czasowej; unus ... unus Vulg* (11) : *BierEz* I4v; *BibRadz Gal* 4/22; *KuczbKat* 9; *BudNT* kk8; Trzech vmárłych czytamy źe Pan Chriřtus wzbudil. Iednę tę dzieveczkę w domu: drugiego łyná wdowy w Náimie/ iuź wynieřonego z miáłtá ku pogrzebu: á trzećiego Łázárźá iuź pogrzebionego. *WujNT* 143, *Gal* 4/22; połtěpuiá nam drugá Qwártę [...] do lat trzech [...] to iest iedná ma bydź na przyłźle łwiátki dána/ á druga *in Anno 1592*. Trzecia *in Anno 1593*. *SarnStat* 359, 976, 1271; *PowodPr* 13.

Połączenie: »jeden i drugi i dziesiąty« = *wielu kolejnych* (1): w ktorym [królestwie] męźoboycá/ rozboynik/ náieźdnik domowy zábiwłzy iednego/ y drugiego^o/ y dzieřátego/ nie może być nigdy poiman/ y práwá łię nie boi *SkarKazSej* 704a.

3. *W funkcji zaimka nieokreślonego występującego w połączeniu z zaimkiem „drugi”, a ponadto z innymi zaimkami nieokreślonymi; alius ... alius Modrz, Vulg, Cn; unus ... alius Modrz; quidam ... quidam, unus ... alter, unus ... unus Vulg; alter ... alter Cn* (2862) : *BierEz* C4v, P4v; anieli wefele łtáli łłuzáťz okolo/ ieden podáwál a kraiał chłéb/ drugi rybki obierál panu niebiełkiemu/ drudzy wefele łpiewali *OpecŻyw* 38v, 24v, 107, 114v, 115, 137; *KlerPow* 4; *FalZioł* I 8b, 104a, III 13b, IV 6b, V 13v (17); *BielŻyw* 147; Przecź v iednego człowieka grube włófi rołťá v drugiego miękkie á fubtilne. *GlabGad* A8, A3, B5v, D2v, G4v, H6v (17); *MiechGlab* 3, 4, 38, 59, 65, 87 [3 r.]; *BierRozm* 6, 11, 23; *LibLeg* 6/156, 10/56, 11/61, 183v; *KłosAlg* Gv, H; *KlerWes* A2; *WróbŻołt* H3; *RejŁas* 411; *RejPs* 157v; *RejRozpr* Dv, E4v; *SeklWyzn* a2; *LibMal* 1545/107v, 1550/156, 1554/1 83v; *SeklKat* Tv; *RejKup* b2v, aa7; *HistAl* F6v, F8, K2; *KromRozm I* Gv, M3v; *MurzHist* A4v, B2, E2v, N3; *MurzNT* a5v, 108v; *KromRozm II* d2v, g4v; Włłyłcy ći [ojcowie Kořciola]/ ácz yeden w Rzymye/ drugi w Grecyey/ drudzy w Cyprze/ w Afryce/ w Egipcye/ w Medyolanye piłáli/ ná yedno łye zgadzáya *KromRozm III* Nv, C8, E7v, O2v; *Diar* 29, 77, 93; *BielKom* Av, A4v, Bv, E4v; *GliczKsiąź* A3v, H8; *GroicPorz* k3, r2v, ff; *KrowObr* 3v, 36v, 37v, 80, 226 (16); Iź gdy co iedny [narody] mierźi podoba łie drugim *RejWiz* [1]v, [A6]v, 8v, 48, 82, 120v (25); á gdy rozłiewál/ [nasienie] iedno [aliud] vpáđło przy drodze/ [...] A drugie [aliud] páđło ná opokę: [...] A drugie [aliud] záś vpáđło miedzy ćiernie/ [...] A drugie [aliud] vpáđło ná dobrá źiemię *Leop Luc* 8/5, *Ex* 36/17, *4.Reg* 7/8, *Matth* 13/23, *Act* 17/18, *Rom* 9/21 (11); *RejFig* Bb6v; *RejZwierc* 34, 37v, 41v, 59, 85 (8); *WyprKr* 23v; *BibRadz* 4.*Esdr* 6/41, *Eccli* 33/9, *Matth* 21/35, *Mar* 4/8, *Luc* 8/5 (13); *OrzRozm* G3v, H4v; *BielKron* 6, 56v, 72v, 126, 201v (161); *GrzegRóżn* H2v; *KwiatKsiąź* K2v; *Mącz* 10c, 40a, b, 307b, 398a, 486c (7); iedni [posłowie] dźierźá z Stánkárem/ drudzy z Cálwinem/ trzeći z Lutrem/ czwarći z Góniácyem/ ini z

Sárnickim/ drudzy z Grzegorzem/ j z inemi. *OrzQuin* V3; Pápiſtowie iedni/ á Ewányelikowie ła Polacy drudzy/ między łobą ludźie bárzo różni/ á nie ieden lud *OrzQuin* Y4; *Prot* B4v, C2v, C4v, D4v; *SarnUzn* D5v, E5 [4 r.], Fv; *SienLek* 8, 21v, 22 [2 r.]; *LeovPrzep* Cv; *RejAp* 50, 102, 113v, 133v, 167 (7); á kthemu áby [*dworzanin*] nie w iedney rzeczy był tylko ochędożny/ á w drugiey nic/ ále we wŷzytkim iednáko *GórnDworz* L7v, G7v, K5v, M8v, S2v, Zv (24); *GrzepGeom* B, Cv, C2, E4, H3v (13); *HistRzym* 97v; *RejPos* 50v, 59v, 62, 81, 111v (27); *RejPosWiecz*² 92; *BiałKat* 138v, 298v; *BielSat* C4v, D2v, G3v, G4v, [I4]v; *GrzegŚm* 15, 52; *HistLan* C3, D3, E2v; *KuczbKat* 5, 255, 380; *RejZwierc* 7v, 24v, 59, 138, 163 (29); *BielSpr* 1, 8, 17v, 50v, 69 (19); *WujJud* 28v, 33, 36v, 162v; *WujJudConf* 118v; *RejPosRozpr* b3, c3v; *RejPosWstaw* [21²], [110³]; Glupſtwo to ieſt mową iedney kráiny gardzić/ á drugiey łłowká pod niebiołá wynosić/ czemu nie wŷzech rádfzey ziem naŷzych łłow wŷywamy *BudBib* c, *Num* 7/11, 1.*Par* 16/26, 2.*Par* 1/14, *Ez* 10/9, 41/24 (11); *HistHel* [A2]; *Strum* G, [H]v, N3; *BudNT przedm* b2 [2 r.], b3, c5, c6v, d2v (8); *CzechRozm* 73, 78, 98v, 108v, 182 (24); *PaprPan* Zv, [Gg]4; *KarnNap* A2, A2v; nieiednákie pokármy káždemu cíáłu słuŷá/ á ktore iednemu [*uni*] cíáłu zdrowe bywáią/ te drugiemu [*alteri*] łzkodŷá *ModrzBaz* 45, 42v, 56, 67, 70v, 138 (25); *SkarJedn* 198, 223, 225 [2 r.], 254, 343 (8); *Oczko* 4 [3 r.], 12, 26, 39v; *KochPs* 164; *SkarŻyw* 30, 69, 80, 164, 309 (28); *MWilkHist* B2v; *StryjKron* A6, 31, 46, 562, 762 (16); *CzechEp* 14, 68, 81, 98, 235 (10); *NiemObr* 29, 53, 96, 138, 141 (9); *KochPhaen* 20; *KochSz* A4; *ReszPrz* 15 [2 r.], 41; *ReszHoz* 118; *ReszList* 159, 166, 168, 170, 176 [2 r.]; *WerGoſć* 247, 251; *BielSjem* 14; *KochPieſ* 37; *ArtKanc* K20v, R17; *BielRozm* 23, 27; *GórnRozm* A4v, B, Kv, Nv, N2v; *PaprUp* B4, Cv, D4v, G3v, I4v; *ActReg* 7 [2 r.], 10, 26, 51, 60 (7); *GostGosp* 56, 144, 156; *GrochKal* 15; *Phil* B3, N3, Q4; *GórnTroas* 68, 70, 72; *GrabowSet* B4v, Ov [2 r.]; *KochFrag* 14; *OrzJan* 9; *OstrEpit* A2, A3v; *LatHar* +4, 121, 661, 664; *KołakSzczęſł* A3 [2 r.]; Apoſtołowie iedni ŷon nigdy nie mieli; á drudzy co ie pierwey mieli/ po łwym powołániu ná vrŷád Apoſtołſki ták ie opuſćili *WujNT* 35, *Matth* 16/14, s. 92, 143 [2 r.], *Luc* 8/5, *Ioann* 7/12 (57); *WysKaz* 9, 18; *JanNKar* C3; *SarnStat* 244 [2 r.], 362, 363, 466, 716 (8); *SiebRozmyſł* G2; *GrabPospR* L3; *KlonKr* B2v; *KmitaSpit* Cv, C5v; *PowodPr* 38; *SkarKaz* 81a, 240a, 275b, 313a, 422a (15); *CiekPotr* 33, 59; *CzahTr* D3, E4v; *PaxLiz* Cv; *SkarKazSej* 658a, 673b, 675a, 676b, 704b (13); *KlonFlis* A4 [2 r.], H2; *KlonWor* [**], 9, 73, 80; *ZbylPrzyg* A2 [2 r.]; *SzarzRyt* B4.

W połączeniu z przyimkiem „z” + G pl zaimkow (19): A łtych [*mistrzow*] iedny pobijecie/ drugie łvkrzyŷuiecie/ a niěktořeé będziecie bicŷowátz w łynagogach *OpecŻyw* 77; *RejPs* 109; *MurzHist* E; *BibRadz* 4. *Esdr* 15/33; *GórnDworz* F4v; *CzechRozm* 7, 12v, 223; *ModrzBaz* [16], 53, 54v, 76, 130v; *StryjKron* 36; *KochPhaen* 2; *KochSz* A2; *WujNT* 869, 873, Ddddddv.

Połączenie: »jeden jako drugi; jako jeden tak (i) drugi« = *každy* (10 : 2): *GlabGad* D4 [2 r.]; *LibLeg* 11/55; *SeklKat* X2; *BielKom* C5; *RejZwierz* 115; *SienLek* 156; *GrzepGeom* G2, G3; káždy s nich [*spachlarów*] ieſth łámoczwart niepodleŷy łtroy máiąc iedno iáko ieden ták y drugi/ máią zapyony kołztowne y zárkuly Srebrne pozłocone wŷyŷcy *BielSpr* 52; *BudBib* *Lev* 7/10; *WerGoſć* 229.

Przysłowia: bo częłtokroć człowiek chcąc omináć ieden doł/ wpádnie w drugi *GórnDworz* N6.
áno iuŷ iednego kłopotu zbył drugiego nábył *RejZwierc* 160v.

gdy ręká rękę/ łpołecznie vmywa/ Wnet iedná iáko druga/ záwŷdy biála bywa. *RejZwierz* 115.
á gdy Więc v iednego łáfiádá gore/ v drugiego fie trzeba łpodziwáć. *BielSpr* 57.

Nie miey nád fię mężnieyfzych żony ani fługi./ Być nie rofkázowáli ieden iáko drugi. *BielKom* C5.
Więć vchodząc iednego złęgo/ w drugie gorźze złę w padáćie [!] *GórnRozm* C2v.

Wyrażenia: »na (w) jednym miejscu ... (a) na (w) drugim (miejscu)« [o *tekście*] (10): Bo co ná yednym myeyfcu zákryćye nápiřano/ álbo nye dořtátecznye wyráżono/ ná drugim fyę yáfnyye á dořtátecznyey náyduye. *KromRozm II* q4; *KromRozm III* G8v, K; *KrowObr* 20, 52, 187v; *SienLek* 10; *BudNT przedm* b4v; *CzechEp* 40; *SarnStat* 751.

»jeden raz, jednym razem ... (a) drugi raz, drugim razem« (10 : 2): *BierEz* N2v; *MetrKor* 57/120v, 59/282; gdi iednim rázem zda mu fię iż ieřt ku niebu ná wodách podnieřion á drugi raz mu fię zda iákoby miał vpáć do głębokofći piekielney. *RejPs* 160; Zeznała yřch panyey řwoyey Zuchowřkyey v kthorey fluzila yeden rařz 11. grzyvien a drugi rařř polgrzywny vkradla *LibMal* 1546/116v; *RejWiz* 30v; *Mqcz* 493b; *RejPos* 227v; *RejZwierc* 100v; *MWilcHist* H4v; *Calep* 56b; ieden raz ná Seymách Y Seymikách ták rádzá drugi raz przeciwnie. *CiekPotr* 78.

α. *W funkcji zaimka rzeczownego [w połączeniu z zaimkiem „drugi” (454), „wszytek” (3), „ow” (2), „ten” (2), „inszy” (1), „jeden” (1)] (463) :* *ZapWar* 1509 nr 2068; *BierEz* I4v; *OpecŻyw* 33, 107v, 109v, 112, 122v (9); *ForCnR* A4v, B2v; *FalZioł* II 3b; *BielŻyw* 117; *GlabGad* G4; *MiechGlab* 44; *WróbŻołt* 19/8; *RejPs* 98v; *LibLeg* 11/43; *RejRozpr* Av, B, B2, C2v, D3v (8); *RejJóz* C7, M2v; ale ydą na Rzym/ na Częřtochowa/ prořtinią/ na Gineřno [!]/ na Skałkę/ yeni przez Staniřflawa/ drudzy przez Iacřka/ Domięnika/ Woyciecha *SeklKat* E2v, Z2 [2 r.]; *RejRozm* 396; *RejKup* b2v, b8v, c2, g8, t3 (3); I czyni ieden tylé řtokroć/ drugi tylé řzeřdzieřiąt kroć/ niektóry zař tylé trzydzieřci kroć. *MurzNT Matth* 13/23, k. 13v [3 r.], 43v [2 r.], 86 *marg*; *KromRozm III* G7v [2 r.], Hv [2 r.], K7; Nie iedney głowy ludzie/ przeto rozne řpráwy/ Ieden wřiędzie ná řtolec/ drugi řpádnie z łáwy/ Ten płáćze á ow řpiewa/ drugi fię w łęb drapie/ Ten pod namiotkiem lega/ ná drugiego kápie/ Ten ma zdrowie pieniádze/ y dobre domořtwo/ Ten zářię ćirpi boleřć/ řrářunk y vbořtwo *BielKom* Bv; *LubPs* B3v *marg*; gdy wřzyřcy rázem wołáią/ ieden zdawam in contumacia, drugi in lucro, in eualiõne, zdawam/ niezdawam/ puřzczam/ niedopuřzczam *GroicPorz* i4, aa3; *KrowObr* B, 189v, 195v [2 r.], 196 [2 r.], 223; Wnet ieden chce do Rzymá drugi do Fránciey/ A źleby teź nam mináć Padwy Weneciey. *RejWiz* 89v, 11, 19v, 49v, 138, 183v (44); *Leop Sap* 18/18, *Eccli* 34/28, 29, 2.*Mach* 4/41, *Ioann* 9/8 (6); *RejFig* Aa2, Aa7v, Bb7 [2 r.], Bb7v [2 r.] (11); *RejZwierc* 74v, 142; Abowiem Bog ieřt řędźią kthory iednego poniźa/ á drugiego wywyźłza [*hunc humiliabit, et hunc exaltabit*]. *BibRadz Ps* 75/8, 1.*Reg* 22/20, 2.*Mach* 4/41, *Ioann* 7/12, *Rom* 14/2 (3); Abowiem [*Herkules*] był záchowánia wielkiego/ cnotę y řprawiedliwořć miłuiáć/ iedny wřpomagáiąć á drugich broniać/ káždemu łářkáwořć řwá okazuiáć. *BielKron* 62, 63, 99v, 126v, 167, 441v (16); *Mqcz* 7b, 42d, 310b, 375d, 482b (7); *OrzQuin* C2v; *Prot* B2v, C; *SienLek* 61v; *RejAp* 6v, 73, 120, 150, Dd2; iáko ieden leźácz ná trawie/ gdy przy nim drudzy řzyrmowáli/ řkakáli/ chodźili zápáfy/ powiedział: gdzieź teź to było iedno Ricerřkie ćwiczenie/ ták leźeć/ iáko iá teraz. *GórnDworz* Sv, C4, D5, E6v, K4, L4 (15); *RejPos* A6, 28, 68, 238, 327 (23); *BialKat* 108v, 126, 131; *GrzegřSm* 8, 11, 58; káźdy włářny dar ma od Bogá/ ieden ták á drugi owák *KuczbKat* 250, 350; Bo fię ieden rodzi řrogi drugi dobrotliwy/ ieden pyřźny drugi pokorny/ ieden hoiny drugi łákomy/ ieden opiły drugi trzeźwi/ ieden mądry á vważnie rořtropany drugi zářię głupi á tepy á s przyrořdenia ni ocz niedbály *RejZwierc*

2v, 5v, 21v, 60, 70v, 138 (50); *BielSpr* 27v, 38, 41, 49 [2 r.], 64 [2 r.], 72; *WujJud* 140v [2 r.], 194v, 195v, 202v; *WujJudConf* 119; *BudBib* b3 [2 r.], I 226v, *Eccli* 34/25 [2 r.]; *MycPrz* II A4; *BiałKaz* B; *BudNT przedm* a2, Hhv; *CzechRozm* 24v, 41, 113, 128, 134v, 152v; *PaprpPan* Hv; *ModrzBaz* 51, 70v [2 r.], 87v [2 r.], 99v, 119, 132v (11); *SkarJedn* 99, 370; *KochOdpr* B2; *Oczko* 21v, 27; *KochPs* 161; *SkarŻyw* 47, 153, 206, 208, 250 (7); *MWilkHist* C4v, D, Gv; *StryjKron* 592; *CzechEp* *2v, 36, 152, 159, 253 (7); *NiemObr* 16, 75, 85, 141; Czemu nam téż bóg tákiéy zgody niepozwoili/ Aby wźdy ieden ćiefzył/ gdy drugiego boli. *KochFr* 56; *KochPhaen* 2; *ReszPrz* 70; *KochPieś* 27; *GórnRozm* B, B4, F4, G4v; *KochWr* 37; *Paprup* Hv, L3v; *ZawJeft* 13; *ActReg* 3v [2 r.], 10, 29; *GostGosp* 154; *Phil* F3, Q4 [2 r.]; *GórnTroas* 28; *KochCn* B4; *LatHar* 56, 84 marg, 244, 273 marg, 336 (6); A drudzy co innego (marg) iedni ták drudzy owák. (—) wołáli miedzy rzelżą. *WujNT Act* 21/34; Bo ieden [alius] wierzy iż może pożywać wñzelákich pokármow: á ow zász [qui autem] łłáby iárzyny niech iada. *WujNT Rom* 14/2, s. 43, 200, *Rom* 14/5, 1.cor 3/4, 7/7 (16); *JanNKar* B4v, C4; *JanNKarGórn* H; *SarnStat* 1165, 1234, 1277, 1285; *GrabPospR* L3; *KlonKr* D4, D4v; *KmitaSpit* B3; Ieden robi więcey: będzie też miał więcey. ieden mniej: będzie też miał mniej. *SkarKaz* 549a, 3b, 81b, 422b, 606a [2 r.]; *CiekPotr* 42, 64 [2 r.]; *GostCast* 36; y z tym fię w rzeczy zgadza y z owym: y to chwali co ieden czyni y mowi/ y to co drugi przeciwny czyni y mowi/ á obiemá nieżyczliwy áni vprzeymy. *SkarKazSej* 662a, 669b, 676a [2 r.], b; *KlonFlis* A4, C2v, C3% D4, F; *KlonWor* **2v, 6, 11, 35, 60.

Połączenia: »jeden jako drugi« = *každy* (4): *Mącz* 403c; *GórnDworz* T8; *RejZwierc* 250v; Prowadźze do Ráiu wñytki. Iednego iáko drugiego Od łtárego do młodego. *MWilkHist* F3v.

»každy jeden drugi« (1): Czemuż tedy káždy ieden drugi/ ták wżgardza brátá łwego? *PowodPr* 71.

Przysłowia: Ieden z morzá ná defzczce wypłynie/ á drugi w káluży po koláná vthonie. *RejAp* 128.

Tákże y dobrodzieyftwá co iednemu dobre bywáią drugiemu złe. *RejZwierc* 95v.

Ieden wedrwá a drugi włás *RejKup* x5v; Włáanie iáko Ruś mowi: ieden idzie k lefu/ Y ręczniká nie rzeżąc: drugi częłze k biefu. *KlonWor* 68.

co iednemu dziś potym drugiemu przychodzi *BielKron* 112, 129v; *MycPrz* II C4v; *Paprup* L4v [ogólem 4 r.].

W rodzaju nijakim »jedno« [w tym bez zaimka „drugi” : jedno ... insze (1)] = o przedmiotach i ludziach (34 : 1): *FalZioł* III 3d; *RejRozpr* I3v; Bog gdy na iednim karze drugim nagradza *RejJóz* I4v marg; *RejKup* v6v; *GroicPorz* x4; *RejWiz* 8, 29, 41, 42v, 43v (7); *GórnDworz* H8, I, I2v; *RejPos* 43, 270v; *RejPosWiecz*³ 97; *RejZwierc* 27, 60, 110, 144v; *MycPrz* II A3; ábyś fie tylko nie záprzał łámeo fiebie/ áni ná fie krzyżá Chriřtułowego wźiął. Przeto iuż iednego pozwolić chcełz/ á przedfię łobie z inłzego folgi łzukałz. *CzechRozm* 248, 3v, 100; *ModrzBaz* 74; *SkarJedn* 44; Widząc Florentius iłz mu fię iedno niepowiodło/ do drugiego fię rzucił *SkarŻyw* 250; *ReszPrz* 41; *Paprup*. E; *GostGosp* 64; *GórnTroas* 70; *KlonFlis* F3v.

~ *Przysłowie*: A práwie łle [!] łnac z rozumem mija Kto iedno drze á drugie pobiyá *RejRozpr* K3. ~

a. „Jeden” i „drugi” pełnią niewspólrzędne funkcje w zdaniu (1564) : *ListRzeż* w. 18; *MetrKor* 40/813; *Murm* 51; *FalZioł* II lb, d, IV 24c, V 13v, 51; á tak iedno nacźynie natura dawa w miałto drugiego. *GlabGad* C4v, C6, D7, H8, K3v, N3 (9); Przyday iednę liczbę Ku drugiey. *KłosAlg* Dv, D3, D4, F2 [2 r.]; *LibLeg* 6/157; *SeklWyzn* Fv; *SeklKat* R; *KromRozm I* [P2]v; *MurzNT* 18v; *KromRozm*

II q4 [2 r.]; *KromRozm III Pv*; *Diar* 29, 41, 70; *DiarDop* 108; *GliczKsiąż* F7v; *KrowObr* 78, 82v, 84, 113, 224v; Gdyż y nieme źwirzatká tę powinnoóc máia/ Ze więc iedno przy drugim czálem gárdlá dáia. *RejWiz* 56v, 58, 145 [2 r.]; *Leop Iudic* 15/4; *UstPraw* B3v; *BibRadz I 8a marg*, *Eccli* 33/7, *Ier* 25/32, *Matth* 25/32, *Rom* 14/5 (9); iż ieden lud drugi lud przemože/ á pirwízy młodźemu flúżyć będzie. *BielKron* 14, 16v, 21, 23, 152 (18); *GrzegRóżn Nv*; Fungi munere interpretis, Być tłumaczem też wykładąc [!] xięgi z yednego yężiká ná drugi. *Mącz* 140c; Pensare aliquid ex alio, Iednę rzecz z drugiey ízácowác. *Mącz* 288c, 55a, 82b, 280b, 419b, 465a (53); *SienLek* 1v, 28v, 118v, 170, 186v (8); *LeopPrzep* B3v; *RejAp* 112, 113, 128, Ddv; *GórnDworz* F2v, L8v, N7v, V6v, Ggv (13); *GrzepGeom* K2v [2 r.]; *HistRzym* 11v; Gdyż ten porządek on chce mieć ná íwiece/ áż do przyficia íwego/ iedny íthany nád drugiey przekládác á powoływác raczy. *RejPos* 280v, 71, 174v, 217v [2 r.], 304, 329v (9); *GrzegŚm* 6; *HistLan* C3; *KuczbKat* 175, 350; *RejZwierc* 3v, 87v, 152v; *BielSpr* 9v, 17, 38, 42, 63v (10); Tránísubstánciácyá (to íeft odmienieniem iedney íftności w drugá) [...] zowie *WujJud* 263v, 83v; *RejPosRozpr* c3 [2 r.]; *BudBib Sap* 18/23, *Eccli* 10/8, *Is* 3/5, *Zach* 11/9; *Strum* F4v, G4v, [H], K, N2; *BudNT przedm* b2, b4v, *Luc* 12/1; *CzechRozm* 7 [2 r.], 45, 123, 260v; *ModrzBaz* 18v, 90, 92v, 100v, 104 (6); *SkarJedn* 23, 24, 149; *Oczko* 6v, 12v, 20, 25, 39v; *SkarŻyw* 107; *StryjKron* 21; *CzechEp* 89, 151, 169, 249, 367; *NiemObr* 45, 53, 132, 171; *KochPhaen* 15, 17; *KochSz* Bv, C; *KochWz* 137; *KochPieś* 17; *PudłFr* 41; *ArtKanc* K11v, S17 [2 r.]; *GórnRozm* B4v, F3v, I4v, Nv [2 r.]; *Calep* 263a, 357b, 360a, 553a, 795b (6); *GostGosp* 10, 14, 32, 72, 166; *OrzJan* 71, 79; Kędy iednego człowieká ciáło/ myfli y íumnienie ták otworzyfte będzie drugiemu/ iáko ná tym świećie przez kryłztał ábo skło rzeczy widzimy. *WujNT* 888, *przedm* 18, *Luc* 12/1, s. 424, 580 (6); *WysKaz* 4; *JanNKar* E2; *SarnStat* 273, 472, 971, 1175, 1278 (12); *GrabPospR* L3; Nuż íelcże wíętfza íeípráwiedliwóć/ gdy ieden człowiek w náłzym práwie droźlzy niż drugi. *PowodPr* 68, 11; *SkarKaz* 2b; *SkarKazSej* 676a; *KlonFlis* G2v.

W połączeniu z przyimkiem „z” + G pl rzeczownika (1): Vrádzono po wízyftkim świećie/ áby ieden z Presbyterow wybrány/ nád drugim był przelożon *WujJud* 154v.

jeden + drugi z comp przymiotnika = równej jakości (1): Iedná [panna] drugiey pięknieyfa *RejWiz* 25.

Połączenia: »jeden bez drugiego« = sam (11): *BielŻyw* 60; *GórnDworz* H8; *HistRzym* [118]v; trzebáby w káżdym Powiećie mieć dwa przyięgłe Poborce: ktorziby ípolná ręká y pieniądze wybieráli/ y cyrográfy podpifowáli: ták áby ieden bez drugiego [neuter sine altero] nie nieczynił *ModrzBaz* 125, 123v; *StryjKron* 452; *Phil* D2; *SarnStat* 117, 120, 691, 748.

»jeden w drugiego« = każdy (1): Więc nie máłz czym brákowác ieden tu w drugiego [*Biereccy*]/ Mogliby s tego domu oni Thebanowie/ Tákwálfnie bez rozmyfłu brác zá krole íobie *PaprpPan* R3.

»jeden przed drugim« = na wysćigi, wyprzedzając się (6): *RejZwierc* 40v; *OrzQuin* R3v; *GórnDworz* N; A tákże y my czynimy nędzni márynarze/ [...] káždyby chciał być widzian ieden przed drugim v tego żaglu *RejPos* 316v; *HistLan* D3; *SkarŻyw* 16.

»jeden z drugim« = razem, wspólnie (5): *ListRzeż w.* 40; *KrowObr* 123v; Dwoie fugowánie było w káżdym Forśćie/ żeby íie ieden z drugim [*altera alteri*] zchodził. *Leop Ex* 36/22; *BielKron* 81; *HistRzym* 11v.

Przysłowia: Iedna łprawa drugą rodzy. A nigdy koncza na świecie Kto fię iuż wieć wnim zapleczie. *RejKup* Fv; Nie ma wołow nie ma koni/ Ieden kłopot drugi goni *BielKom* A4.

α. *W funkcji zaimka rzeczownego (305)* : *PatKaz* III 98v; *FalZioł* V 12v; *BielŻyw* 27 [2 r.]; *LibLeg* 6/118, 7/31v, 99v; Ieden prze drugiego nie krzyw *RejRozpr* C2v; *SeklKat* I4; *RejKup* e3v, y6; *HistAl* 15v; *ZapWar* 1550 nr 2666; *RejRozm* 401; *KromRozm* II d2v; *KromRozm* III F4; *Diar* 27; *DiarDop* 60, 111 [2 r.]; *BielKom* F2, G3; *GroicPorz* i3v, 13v, z4v [2 r.], 112, mmv; Abowiem to pociechá ieft w káždey przygodzye/ Gdy fię więc ieden dowie o drugiego łzkodzye. A potom fię przełtrzege/ by vchodził tego *RejWiz* 158v, 42, 90, 95v, 140v, 152; *Leop Ruth* 4/7, *Sap* 18/23, *Ez* 37/17; Gdy ieden drugiego dáruię czym ná woynie/ tedy też by obá vmárli/ tedy iednák on dar ołtánie przy onym co mu dano *UstPraw* G4v, F2v, H; *RejFig* Aa3v [3 r.], Bb, Bb7v, Bb8, Cc2v (9); *RejZwierz* 115; *BibRadz* 3.Esdr 4/4, 12/28; *BielKron* 71v, 80, 119v, 206, 319 (9); *GrzegRóżn* N; Praestat tamen ingenio alius alium, Przewiłłza yeden drugiego dofcípem. *Mącz* 419c, 118b, 209a, 239c, [273]d, 444c (8); *OrzQuin* T3v [2 r.]; *GórnDworz* D3, H7v, L8v, Mv, M2 (15); *GrzepGeom* B4; *HistRzym* 85v, 87v, 95, 96, 120 (6); *RejPos* 60v, 90, 130, 238v, 307; *BiałKat* 368v; *BielSat* E, G4; *GrzegŚm* 30; *KuczbKat* 225 [3 r.]; *RejZwierc* 7v, 72v, 76, 90v, 101 (7); *BielSpr* 9v [2 r.], 28, 31v, 63v, 72; *WujJud* 142, 155v; *WujJudConf* 152v, 153, 154; *BudBib Sap* 18/18, 2.Mach 12/22; *Strum* G2, Iv; *BudNT* Hh4; Bo ondźie mógl fię ieden zábijánim drugich BOgu przyłłżyć y łálkę łobie ziednáć *CzechRozm* 239, 181v, 210, 232, *4v; Nákoniec áż drugiego ieden gárdłá zbáwił/ Owa złemi łpráwámi záwždy fię łwiát báwił. *Paprpán* Y3, Hh4v; *ModrzBaz* 111v; *SkarJedn* 31, 204, 273; *Oczko* A3v; *SkarŻyw* 30, 79, 121, 263, 413 (8); *CzechEp* 145, 190 [2 r.], 196, 249, 332; *NiemObr* 85; *ReszPrz* 93, 102; *PudłFr* 47; *BielRozm* 4, 32; niektóre obrzydłóści [...] gdy iedęn drugiemu cudze nocne powieda taiemnice. *GórnRozm* L2v, D, D3v, Ev, K2v, K3v; *GostGosp* 14, 38, 92, 142, 154; *Phil* K, Q4; *KochCz* A2v; *LatHar* 286; *WujNT* 36 marg, 595, Ccccc3v; *JanNKar* Gv; A ktoby z mołtu ieden drugiego zepchnął/ ma byđź ná gárdle karan. *SarnStat* 16, 15, 376, 656, 700, 1217 (25); *GrabPospR* Kv, K2v, K4, L2v [2 r.]; Iáko ná ieden drogi kámięń włzyłcy iednáko pátrzą: ále ieden lepiej widźi niźli drugi/ co w nim zá ozdobá. *SkarKaz* 549b, 156b, 387a, 549a [2 r.], 606b (8); *GostCast* 31; *SkarKazSej* 676a, 690b [2 r.], 695b; *KlonFlis* A4.

Połączenia: »jeden przed drugim, przed drugiego« = *starajęc się ubiec, na wyłcigi (3 : 1)*: *RejZwierz* 39v; Auctarium, Prziđátek. Podwyłzenie mytá/ kiedy yeden przed drugim kupuyęc podwyłłżá *Mącz* 20b; *GórnDworz* K5; *PowodPr* 56.

»jeden z drugim« = *razem, włpólnie (5)*: *RejJóz* I; A my gdy fię zeydzyemy łiedzyemy pomiernie/ Iemy to co Pan Bog dał ieden z drugim wiernie. *RejWiz* 66v; *OrzRozm* E; *RejZwierc* 165; *BudBib* Is 34/15.

W rodzaju nijakim: »jedno« = *o przedmiotach i ludziach (69 : 3)*: *FalZioł* V 54; *KromRozm* I Cv; *KromRozm* II q4v, r [2 r.]; *RejWiz* 144v, 145v, 151; *BibRadz Eccle* 7/28; *BielKron* 26; Praeterverto, Przedkładam yedno mimo drugie. *Mącz* 488c, 97a, 103a, 147a, 401a, 459c (21); *SienLek* a4, 5v; ábowiem tu iedno z drugié⁸⁰ idźie/ ták iż bez piérwłzych rzeczy/ połednięłzé nie mogą być rozumiané *GrzepGeom* B4; *KuczbKat* 175; *RejZwierc* 68v; *BielSpr* 69v; *BudBib Eccle* 7/27[28];

BiałKaz A4; *CzechRozm* 83, 83v, 235v; *KochOdpr* B; y iednego z drugiego dowiáduiáć fię/ íkarb iuóz íobie wiáry S. zbierał. *SkarŻyw* 73; *Calep* 225b; *JanNKar* Cv, H4v; *SkarKazSej* 662a, 664b.

~ *Połączenia*: »jedno bez drugiego« = *każdy z osobna* (7): *Iż wżdy iedno [o małżonkach]* drugiemu musi być życzliwe/ A iedno bez drugiego záwżdy íeft telkliwe. *RejWiz* 37; A dla tego s przyrodzenia parámi tho [*ludzie*] chodzi/ áni może iedno być/ bez drugiego. *GórnDworz* X8; *BielSpr* b3; *WujJud* 112v; *SkarJedn* 11; *GórnRozm* C2v; *GórnTroas* [3].

»jedno z drugim« = *razem, łącznie* (16): Z Dawná to ták poópołu/ iedno z drugim chodzi/ Poópolicie dobry ízczep/ dobry owoc rodzi. *RejZwierz* 74v; wżytki íkárby wzyęto/ náznáczono co miáło być komu/ tákież na pogrzeb/ ofzácowawózdy iedno z drugim zá ítho tyfiáć złotyeh *BielKron* 403v, 396v; *Mącz* 13a, 62a, 125a [2 r.], 152b, 422d (8); *LeovPrzep* F4v; *GórnDworz* R8; *RejZwierc* 6v; *SkarJedn* 264; *SarnStat* 667. ~

aa. „Jeden” i „drugi” na oznaczenie strony wzajemnej: *wzajemnie; wzajemny; alter ... alter* *Mącz, Vulg, Cn; invicem* *Mącz, Vulg; alius ... alius* *Mącz, Cn; interse, uterque ... alter* *Mącz; unus ... alter* *Vulg* (808) :

W *połączeniu z czasownikiem = wzajemnie* [w tym: *bez zaimka „drugi”*: „jedno z jednym” 1 r.] (738): *ListRzeż* w. 38; Społem gdy żwierzęta mieózkáły Więc íie iedny drugich báły *BierEz* Fv, B3v, C3v, L4v, Rv, R3v; *OpecŻyw* 11v, 53, 92v, 94 [2 r.], 193v; *OpecŻywList* C2; *FalZioł* I 30a, IV 5a, 27d, V 95; *BielŻyw* 102, 118, 119; *GlabGad* Fv, N5v; *WróbŻoít* 58; *LibLeg* 7/99, 9/54 [2 r.], 11/55; *RejPs* 204; *RejRozpr* C3, D2v; *ConPiotr* 34; *RejJóz* E6v, M3; *SeklKat* K2 [4 r.], V4v; *ZapWar* 1548 nr 2669 [2 r.]; *RejKup* q5v, cc8v; *HistAl* K7v; *KromRozm I* F3v, G, G2, H4, K4; *MurzHist* G2v, T3; *MurzNT* 21, *Luc* 8/25, *Ioann* 13/14; *MurzOrt* Bv; *KromRozm II* c3, m3v, r2; *KromRozm III* A7, B, B2, B2v, C2 (12); *Diar* 67; *BielKom* G3v; że siá íeden człowiek drugiemu tákież człowiekowi íeft powinien *GliczKsiąż* A2v, A2v, E3v; *GroicPorz* k4v, í4, mm4; *KrowObr* B, 6, 214v [3 r.], Vu3v; *RejWiz* 25, 26, 31v, 34v, 160 (20); *Iefliby* íie miedzy íobá dwá mężowie wádzili/ á ieden z drugim [*unus contra alterum*] íe íie wádzic *Leop Deut* 25/11, *Ex* 26/3, *Iudith* 5/26, *Is* 34/15, 1.*Mach* 13/28, *Ioann* 13/14 (24); *RejFig* Cc5; *RejZwierz* 14, 16v [2 r.], 108; Y mowili zwolennicy iedni ku drugim [*invicem*] *BibRadz* *Ioann* 4/33, *Gen* 11/7, 13/11, *Lev* 19/11, *Iudic* 6/29, *Ez* 38/21 (40); *OrzRozm* C3 [2 r.], G3v, Sv; bo bylá w ten czás mglá íż ieden drugiego widziec nie mógl. *BielKron* 372v, 7v [2 r.], 17, 29v, 46, 81v (38); *KochSat* C2; *Animum alterius cum suo commiscere*, Pokumáć íie/ ítowárzifzić íie yeden s drugim. *Mącz* 224a, 7a, 49c, 55b, 104d, 148a (40); *OrzQuin* O3; *Prot* D, D4; *SarnUzn* D8v; *RejAp* 113; Więc potym ieden ná drugiego winę zgania/ á podobno obádwá w teyże rzeczy nie práwi. *GórnDworz* Mv; ábowiem mimo znáki/ ktore w miłósci ták nieznáczne bywáia/ íż s íámej telko twarzy ieden drugiego rozumie *GórnDworz* Cc5v, C4, G2, H7v, V6v, li7v (17); *GrzepGeom* C2v, C4v, F4v, P3v, Qv (7); *HistRzym* [39], 72v, 84, 95 (9); *RejPos* 42, 60v, 71v, 197, 225v (14); *RejPos* *Wiecz*² 94 [2 r.]; *BiałKat* b2v [3 r.], 118v; *BielSat* C3v, C4v, D2v; *GrzegŚm* 65; *HistLan* C3v, E3, Fv; *KuczbKat* 70, 195, 225, 345; *RejZwierc* 3v, 44, 53, 93, 194 (20); *BielSpr* 1, 27v, 47v, 64v, 74v; *KochMon* 28; *WujJud* 83v [2 r.], 84 *marg*, 123v, Nn3v; *RejPosRozpr* c3v; *RejPosWstaw* [21²]v, [110²], [143²], [143⁴]; y mowi (*marg*) ieden z iednym/ muž zbratem íwym. (–) ieden zdrugim *BudBib* I 426v, 2.*Par* 20/23, *Esth* 9/19, 22, *Is* 34/15, *Ier* 25/26, *Ez* 4/17 (9); *MycPrz* I B2, C4, II B2 [2 r.],

B[3]v, C3; *BudNT przedm* b2, c3v, *Luc* 4/36, *Apoc* 6/4, *Iac* 5/16 [2 r.] (10); *StryjWjaz* Bv; iż niema nie śpolnego z naczynim woiennym świátá tego: ktorego ludzie bezboźni miedzy sobą wzywáią/ czyháiąc ieden ná zdrowie drugiego *CzechRozm* 240, 55v, 96v, 98v, 109, 234v (22); *KarnNap* C4; káždy o śwych rzeczách gornie mowił/ á ieden drugiego niesłuchał *Inemine interim alium audiente* *ModrzBaz* 52v, 27, 33, 58, 65, 71 (18); *SkarJedn* A3, 20 [2 r.], 40, 155 [2 r.], 335; *Oczko* 4; *SkarŻyw* A5v, 63, 207 [2 r.], 451 [2 r.], 482 (13); *MWilkHist* I4v; *ZapKościer* 1580/13, 1581/18v; *StryjKron* 160, 161, 180, 215, 340 (11); *CzechEp* 13, 18, 65, 232, 248 (7); *CzechEpPORz* **; *KochJez* A2v; *NiemObr* 53, 132, 176, 178; *KochPhaen* 18; *KochSz* A4; *ReszPrz* 62, 66, 67; *ReszHoz* 120; *WerGośc* 231 [2 r.], 232, 247, 268; *WerKaz* 285; *BielSen* 8, 9, 17; *BielSjem* 9; *PudłFr* 76; *BielRozm* 4, 8, 21, 23, 27; *GórnRozm* B4v, D3v, K3v, M3v, N2 [2 r.] (10); *ActReg* 20, 30, 46 [4 r.], 96; *Calep* 114b, 362b; *GostGosp* 28, 124 [2 r.], 140, 148 [2 r.]; *Phil* B3, H2; *LatHar* 735; *KolakSzczęśl* C; Pozdrowicie ieden drugiego [*invicem*] w pocałowaniu świętym. *WujNT* 1.*Petr* 5/14, *Mar* 8/16, 15/31, 1.*Cor* 7/5, 1.*Petr* 4/10, 1.*Ioann* 4/11 (79); *JanNKar* D [2 r.], E2, E4; *SarnStat* 16, 183, 726, 959, 1014, 1021; *GrabPospR* K3, M2; *KmitaSpit* C; *PowodPr* 19, 20, 42, 73 [2 r.], 80; *SkarKaz*)(3, 83b, 381a, 580b, 633a (8); *CiekPotr* 84; *CzahTr* D4v; *GostCast* 44; *SkarKazSej* 658b [2 r.], 661a, 671b, 678a, 695b (27); *KlonWor* **3, 7, 8, 29, 81; *PudłDydo* A2.

W połączeniu z rzeczownikiem: wzajemny; *mutuus* *Mącz* (70); *GlabGad* D2v; [*posłowie mówili*] gdyż wewnątrz pełno nienawiści, niezgod, złego serca a zlej myśli jednego przeciw drugiemu *Diar* 66, 34; *DiarDop* 108; *GroicPorz* ff, *Leop Ioann* 13/35; *BibRadz* 4.*Esdr* 15/19, II 90v *marg*; *OrzRozm* C4, E2; przeftañćiefz więcey gadania á háńbienia ieden drugiego. *BielKron* 206v, 249v, 334v, 351, 460; *Mutuus terror*, Stráljenje yeden drugiego. *Mącz* 239c, 182c, 383b, 409a, 450c, 453c; thákże śkoro po dániu dobrego dnia ieden drugiemu/ poczał pytać ten czo pozniey przyśzedł *GórnDworz* T4, Mm; *RejPos* 334; *RejZwierc* 96v, 165; *BielSpr* 75v; *BudNT* 1.*Thess* 3/12, 1.*Petr* 4/7, 10; *CzechRozm* 52, 148, 149; *ModrzBaz* 2v, 19v, 21v, 29v, 67; *SkarJedn* 49; *SkarŻyw* 364; *CzechEp* 4, 163 *marg*, 367 [2 r.]; *ReszPrz* 54; *Conflictatio* – Otrącanie, iednego z drugim bitwa. *Calep* 239b, 244a, 858a, [862]b, 1106a; *Phil* G4v; Wiárá y modlitwá iednych zá drugiemi/ wielmi iest pomocna. *WujNT* 132; ktorzy śię w chwale iedni od drugich [*ab invicem*] kochaćie *WujNT* *Ioann* 5/44, s. 13, *Mar* 11 *arg*, *Ioann* 13/35, *Rom* 1/27, 1.*Thess* 3/12; *SarnStat* 16 [2 r.]; *SkarKaz* 276b, 633a, b; *SkarKazSej* 673a, 676a [3 r.], b, 683b, 698b.

Połączenia: »(sam) się (10), wespołek (6), społu (2), zobopolnie, społnie, wespoł, wzajem ... jeden + drugi« [*szyk* 17 : 5] (22); *LibLeg* 11/12v; *ZapWar* 1548 w 2669; *KromRozm* I Kv; fluzćye śoby yeden drugyemu. *KromRozm* II mv; *LubPs* F4v; *KrowObr* 214v [2 r.], 215; *Leop* 4.*Reg* 3/23; *RejZwierz* 121; *OrzRozm* G3v; *Amant se mutuo*, Społnie śie miłuyą/ yeden drugiego. *Mącz* 239d, 158d, 451b, 502b; *RejPos* *Wiecz*² 91v; *RejZwierc* 258; *BudNT* *Act* 15/39; iż ieden drugiemu wzaiem śłuży [*uterque subseruiat uterique*]/ y zachowuie śię to miedzy ludzmi Krześcijáńskimi *ModrzBaz* 4v; *CzechEp* 197; *GórnRozm* E4; *CiekPotr* 78.

Przysłowia: *Certare maledictis*, Báńki yeden drugiemu fádzić á złorzeczić. *Mącz* 49c.

Gdy z was ieden drugiemu będzie wiernym brátem. Zaden was nie przemoże gdy śię rozwiążecie/ Śnádnie was koždy zmoże prędko poginiećie. *CzahTr* E2.

żywą bełpiecznie/ á ieden pod drugim dołu nie kopa *GórnDworz* Hh8; *ModrzBaz* 12v.

bibl. Ieden zdrugiego chce znołyć Grzechy a swoich ma dołyć. *RejKup* h8; á w oczoch bliźnich fwoich vpátruiąc profzek ábo pázdziorko iákie ieden v drugiego *RejPos* 172v, 172v; *KlonWor* 35 [ogólem 4 r.].

RejRozpr I4; Dobrac oná przypowieść/ póspolita byłá/ Bielfza ręká gdy iedná drugá społu mylá. *RejZwierz* 121.

Zwrot: bibl. »jeden drugiego(-emu) miłować, życzyć jako(by) sam sobie (a. siebie)« (3 : 1): *GliczKsiąż* G2v; iżby ieden drugiego miłował iáko sam siebie *RejPos* 333v, 145, 288v.

W rodzaju nijakim »jedno« = o przedmiotach i ludziach (17 :17): *PatKaz III* 138v; *RejPs* 152; *KromRozm I* H4; *KromRozm II* f2; Dáley fletnicżki piščzą á puzany bęcżą/ [...] Dáley záfię Kornety głośnie Szálámáie/ Ták iż iedno drugiemu wdzyęczności dodaie. *RejWiz* 25v, 23v, 37, 42v, 110v, 118; *BielKron* 103, 401; *Mącz* 84d, 178a; á wżákże ludzie nierządni/ iedno od drugiego ich [wrzodow] doftáie w nierządzie *SienLek* 119, 157v; *GórnDworz* F, H8, V6v; *GrzepGeom* L4v [2 r.]; *RejPos* 42v; *RejZwierz* 32 [2 r.]; *Oczko* 6; *WerKaz* 304, 305; *ArtKanc* V2v, V3 [3 r.]; *JanNKarGórn* D4; *PaxLiz* C2v.

~ *Połączenie:* »jedno drugiego ... wespołek« (1): á gdy trofkliwego/ Przypádnie co s przygody/ iuż iedno drugiego/ Wdzyęcznie ciełzy wełpołek *RejWiz* 42v. ~

bb. »jeden po, za drugim« = *kolejno; alternatim, deinceps, per vices, visceratim Mącz; alius post (super) alium, unus post alium Cn* (78 : 41) : *BierEz* O4v; a dlá tego boiáż fie/ poczęli ieden po drugim mowitz/ wymáwiaiáż fie *OpecŻyw* 94, 78; *BielKom* G3v; A będą w nim Krolowác dwánaście Krolow/ ieden po drugim [unus post unum] *Leop* 4.*Esdr* 12/14, 2.*Esdr* 12/24, *Iob* 20/1, 3.*Mach* 6/35; *UstPraw* D2v; *RejZwierz* 138v; *BibRadz* 4.*Esdr* 12/14, *Ez* 38/17, 1.*Cor* 4/6; *BielKron* 31, 101v, 227, 234v, 250 (7); Aliud ex alio in mentem venit, Yedna mysl/ zá drugá idzie/ álbo/ y to y owo mi przichodzi ná pamięć/ álbo/ na vmisl. *Mącz* 7a, 7b, 47b, 139d, 208a, 465b (13); *RejAp* 94v [2 r.], 110, 144; *GórnDworz* H6; *HistRzym* 121 v; *RejPos* 290v, 331, 348v [2 r.]; *BiałKat* 123v, 278v; Idźcie iedny po drugich/ s fwemi proporczyki *BielSat* Nv; *RejZwierz* 68v; *BielSpr* 6v, 17, 47v, 54v, 63v (8); *WujJud* 116v, 135, 135v, 136; *ModrzBaz* 120; *SkarJedn* 33, 47, 141, 198, 392 (8); *KochPs* 63; *SkarŻyw* 102, 493; *CzechEp* 331, 332, 356; *NiemObr* 59, 79, 168; *KochSz* A3v; *WerGość* 231; *BielSjem* 37; *Calep* 1031b; *WujNT Mar* 14/19, *Ioann* 8/9, 1.*Cor* 4/6 [2 r.], s. 615, 766; Które Artykuły gdy vwázác między sobą ieden po drugim z ofobná poczęli *SarnStat* 1011, *6, 129, 130, 600, 684 (10); *KlonFlis* H2v; *SapEpit* Bv, B3, B4v.

W połączeniu z comp przymiotnika = stopniowo, coraz (1): woýłká mieć blińko od siebie trzy álbo cżterzy/ iedno po drugim wietńze *BielKron* 311.

W przeciwstawiach: »zaraz (2), razem ... jeden po drugim« [szyk 2 : 1] (3): *RejPs* 130v; ci dźieięć krolow/ poczęli fie ná bełtyą tárgác. Nie żeby záraz/ iákom iuż rzekł wżyfcy/ ále ieden po drugim. *CzechEp* [377], 375.

Zwrot: »jednę rzecz po drugiej myślic« = *wahać się* (1): *Cogitare aliam rem ex alia, Yednę rzecz po drugiej myłłyć/ y tego y owego fie obáwać. Mącz* 59b.

Szeregi: »porządkiem (a. porząd a. porzędnie) jedna za drugá« (3): *Omnia ordine exponere, Porzędnie yednę rzecz zá drugá powiedzieć. Mącz* 310d; *RejAp* 109v; *GrzepGeom* E3v.

W rodzaju nijakim: »jedno« [o przedmiotach] (10): Singula ordine repetam, Yedno po drugim powiem. *Mącz* 296a, 80d, 147d, 253c, 268a, b; *RejZwierc* 250; *Calep* 56b, 542a.

~ *W przeciwstawieniu:* »razem, po społu ... jedno po drugim« (1): bo Moc z Sądem/ rózem półpołu łtać nie mogą/ musi iedno po drugim być *OrzQuin* S2v. ~

cc. »jeden po, za drugim« = *w małych odstępach czasu, ciagle, bez przerwy; identidem Calep* (13 : 11) (24) : *FalZioł* V 35; *BielKron* 225v, 306, 383v, 409v; *HistRzym* 107v, 108; *RejPos* 173; *Pátrzciefz* ieśli fie tu wyłpimy/ áno iáda od gránic ieden zá drugim z nowinámi rzadko z dobremi. *BielSpr* 75v, 64; nigdy z krzyzá ten święty y doległóści nie wyprzągl: a iedná nędzá po drugiey zázwdy nań biła. *SkarŻyw* 347; *Calep* 500a; *Phil* C2.

Przysłowie: Centones ferre Yednę łez albo baykę zá drugą powiedać. *Mącz* 47b.

Szeregi: »jeden po (za) drugim, bez przestania (a. przestanku)« [szyk 1 : 1] (2): gdy puścili łtrzelbę/ od godziny do godziny był wielki grom/ iedni po drugich pufzczáiąc bez przełtánia/ áz ziemiá drżáła *BielKron* 315v; *Mącz* 41b.

»jeden po drugim, rychło, wnet (a. wnetki), tuż po sobie« [szyk 3 : 2] (2 : 2 : 1): A drygye dwa dny sprawyedliwófcz ma bicz czynyona, wnet yeden po drugyem poddanym pana woyewodi Moldawłkiego spoddanich krola yegomyłófczi *MetrKor* 40/811; *FalZioł* V 17b, 34v; *GórnDworz* P7v; Ktores iednę [pociechę] po drugiey tufz po łobie miałá. *SiebRozmyśl* G.

»ustawicznie jeden po (a. za) drugim« (2): łtał wstáwicznie półty iedne zá drugimi Stephan Woiewodá Wołóski/ profzác Krolá o rátunek przeciw Turkom *StryjKron* 657; *KochPam* 80.

W rodzaju nijakim: »jedno« [o ludziach] (1):

~ *Szeregi:* »wnet, jedno po drugim« (1): y niekiedy [małżonkowie] wnet /iedno po drugim/ álbo zázrem oboie vmieráią. *WerKaz* 304.

»jedno po drugim albo zarazem« (1): *WerKaz* 304 cf »wnet, jedno po drugim«. ~

4. *W funkcji zaimka nieokreślonego przymiotnego: pewien, jakiś, jakikolwiek; unus Mącz, PolAnt, Vulg, Cn; quidam Modrz, Vulg, Cn; ille Modrz; alius Vulg; quicumque Cn [w tym: z partykułq -że (4)] (2683) :* Mądry człowiek ieden v nich był/ Ktory rozum sierzác łtrácił. *BierEz* D3v, A2, A3v, B, E3, E4 (45); *OpecŻyw* 44v [2 r.], 49, 51, 52v, 58 (19); *ForCnR* A3, C3, D2, E2; *PatKaz II* 77v, 81, 81v; *PatKaz III* 104v, 123 [2 r.], 133, 151v, 154; *FalZioł* I 48d, 50a [2 r.], 60c, 93a, 97c (47); Był pytan [Sokrates] od iednego vbogiego czoby czynić miał ten kto mało ma á wiele potrzebuie *BielŻyw* 49, 8 [2 r.], 17, 32, 38, 41 (33); iż łiwizna ieft niemoc włórow a niedóstatek ieden *GlabGad* Bv, L8, N6; *MiechGlab* *4v [2 r.], 3, 11, 14, 23 (13); *KłóAlg* Gv, G2; *LibLeg* 6/190v [2 r.], 7/10, 33v, 10/56, 58v (24); *ComCrac* 14; Item zeznal yłch paniey yedney thu na Rynku nyedawno sełfcz knaflikow łrebrnich vrznal gdi oliwą kupowála *LibMal* 1540/113, 1543/67, 69v, 74, 75 [2 r.], 75v (114); *RejRozpr* G2v, G3; *RejJóz* O7; *RejKup* b3v, b8v, d4, d4v, cc2; *RejKupSekl* a5v; *HistAl* A8, B4v, B6 [2 r.], C2, E2v (24); *KromRozm I* Cv, F4; *MurzHist* B3, G, Rv, S4; *MurzNT* 108v, *Matth* 26/69, *Luc* 15/15, *Ioann* 6/9; *KromRozm II* xv; *KromRozm III* C3; *GliczKsiąz* A3, A3v, B8v, D4v, E2 (14); *GroicPorz* A4v, bv [2 r.], f, 11v, 114v; *KrowObr* 3v, 72, 75v, 105v, 143v (10); *RejWiz* A5v, 9v, 23, 40v, 75v (11); Náiáchał też zás y oblegl [Judas] iedno miałtho obronne [civitate quandam firmam] *Leop 2.Mach* 12/13, łe?& 21/15, 22/2, 1.Reg 16/17, 30/13, 2.Reg 12/1 (33); *KochZuz*

A4v; *RejFig* Aav [2 r.], Aa2, Aa3, Aa5, Aa7v [2 r.] (33); *RejZwierz* 5, 17v, 20, 21, 23 (15); *BibRadz* Gen 21/15, 22/2, 98d marg, *Deut* 23/12, 4.Reg 4/1 (10); *Goski* A15; *OrzRozm* A4v, B3v, E2, Ov, P4, Rv [2 r.]; *BielKron* 3v, 5v, 7v, 9, 16v (212); *KwiatKsiąż* Gv; *AEdititius iudex*, łędzia od yedney części wybrány/ *Nominatus dicitur*. *Mącz* 4a, 5a, 9c, 19a, b, 27b (54); *OrzQuin* F2v, O4v; *Prot* B4, D2v; *SarnUzn* E8, E8v, F4; *SienLek* 33v, 38, 54v, 61v, 62, V; *LeovPrzep* A2, A2v, A3v, D2, E3v; *RejAp* AA3, 143v; Iáko iednemu vtráthnemu/ rzekł silny lichwiarz. A kiediz ty wdy vtrácác przeštániełz. *GórnDworz* Q5, B7, D6v, D7v, H7, I7v (82); *GrzepGeom* Lv; *HistRzym* 4, 11v [2 r.], 16v, 20, 22v (107); *RejPos* 6, 80v, 81v, 102, 137v (34); *BialKat* 236, 298v; *GrzegŚm* 8, 11; *HistLan* A3, B4v; *RejZwierz* A2v, 5v, 17v, 26 [2 r.], 31v (49); *BielSpr* 39, 49v, 54 [2 r.], 56v, 70v; *WujJud* 83v, 89, 89v, 110, 134v, 226v; *WujJudConf* 5, 11; A ták o iednę cię prozbę [*petitionem unam*] profzę *BudBib* 3.Reg 2/16, *Gen* 22/2, *Iudic* 16/7, 11, 3.Reg 2/20, 20/35 (9); *HistHel* Bv, C2, C3v, C4v, D; *Strum* E2v, G3v; *BudNT przedm* b2, b5, *Matth* 18/24, *Luc* 15/15; *CzechRozm* 7, 24, 62v, 67v, 72v (24); Przydáło się było w iednym mieście [*in urbe quadam*] barzo ludnem/ iż niektorego ceklarzá/ człowieká prołtego rodu/ ránił Sláchćic *ModrzBaz* 31, 52v, 59, 70v, 75, 76 (11); *ModrzBazBud* ¶6; *SkarJedn* 5, 61, 88, 139; ná iednym vmárlym doznác chćieli Rzymiánie/ czyiáby náuká lepřza była *SkarŻyw* 600, A5, 13 [4 r.], 15, 28 [2 r.], 30 (291); *ZapKościar* 1581/22v; *StryjKron* A3v, 1, 16, 130, 135 (31); *CzechEp* 53, 71, 101, 118, 192 (10); *NiemObr* 54, 55, 76, 147, 163, 177; *KochFr* 24, 30, 33, 35; *KochSz* C2; *KochWz* 136; *ReszPrz* 12, 17, 23, 42, 83, 90 [2 r.]; *ReszHoz* 123, 126, 128, 131, 133, 139; *ReszList* 141, 143, 169, 170, 171 (10); *WerGośc* 211, 218, 219, 221, 223 (8); *WerKaz* 296, 297, 300; *BielSen* 1, 5, 9 [2 r.]; *PudłFr* 10, 12 [2 r.], 25 [2 r.], 28 [3 r.], 37 [3 r.] (23); *GórnRozm* D3v, E4 [3 r.], F2v, G2v, K (8); Przychodzą mi na myśl wierřze iedné/ które Cicero ziákiéyści komoediiey ítáréy przjwodzi *KochWr* 37, 37, 38; *Paprup* E, G, G4, I3v, K (8); *ActReg* 70, 130; *GostGosp* 62; *Phil* L4, P3; *GórnTroas* 69; *KochAp* 6 [2 r.], 9 [2 r.], 11, 12; *OrzJan* 101; *WyprPl* A2v; *LatHar* 2, 57, 67, 105 marg, 254 (17); A gdy on wychodził z łodzi/ nátychmiał mu zábiezał z grobow [*de monumentis*]. (marg) To iełt, z iednego, ábo z niektorego grobu Hebráifm. (—) człowiek w duchu nieczyłtym *WujNT* 140 marg, *przedm* 40, *Matth* 8/19, 9/18, s. 48 marg, 57 (41); *WysKaz* 41, 43; *JanNKar* C2v; *SarnStat* 244, 264; *WitosłLut* A3v; *KmitaSpit* Av, A3v; *PowodPr* 77 [2 r.]; Y było iedno przekłętwo w zakonie/ nie leżec zmárłemu w grobie oycow íwoich. *SkarKaz* 386a, 3a, 6a, 39a [2 r.], 80b, 81a (15); *VotSzl* C4v; *CiekPotr* 22; *CzahTr* D3 [2 r.], D4 [2 r.], D4v, E2, K3v [3 r.]; *GostCast* 31; *SkarKazSej* 680a, 688a, 690b, 694b, 700a; *KlonFlis* A2v, Bv; *KlonWor* **2v, 5, 7, 18, 42 (7); *PudłDydo* A2; *ZbylPrzyg* A3v, B2v; *SzarzRyt* D2; *SzarzRytJSzarz* nlb 2v.

W połączeniu z imieniem własnym (197):

jeden + imię własne [szyk 12 : 4] (16): *LibLeg* 10/123, 148; *LibMal* 1550/152; Wípamyętałbych też tu yednego Diágorefá z Rotidu/ ktory myał trzech fynow *GliczKsiąż* C6v, Fv, H4, H7v; *BielKron* 68; *HistHel* D2; *SkarJedn* A*; *SkarŻyw* 189; *ZapKościar* 1580/5, 1581/21v; *KlonŻal* B3 marg; Iedná Pentefylea co v Troiey była/ Dzieięć mężow walecznych íwą ręką pobiłá. *BielSjem* 8; *Phil* O.

jeden + rzeczownik pospolity + imię własne [szyk 70 : 33] (103): *FalZioł* I 39c, 50a; *GlabGad* A3; *MiechGlab* *5, 75; *LibLeg* 10/67v, 11/95v, 157; *RejPs* 158; *LibMal* 1544/86v, 1545/102, 1548/143v, 1554/189v; *HistAl* B8; Dobrzeć thedy powyedzyał Menánder Poetá yeden Grecki *GliczKsiąż* Pv,

B2v, D4v, F5, F6v, G2 (8); *LubPs* B5v, Y; *GroicPorz* bv; *KrowObr* 72, 75v; *RejZwierz* 28, 47v; *BibRadz* 3.Reg 22/8; á gdy to obaczył ieden Rzymianin Scypio młodszy/ mowił k nim vpominając ie *BielKron* 129, 27, 70, 98v, 106, 114 (28); *OrzQuin* T4; *HistRzym* 84; *RejPos* 13v, 46; *RejZwierz* 47, 50, 52v, 56, 84 (10); *BielSpr* 37v; *WujJud* 1v; *PapPan* [Hh5]; *SkarJedn* 25, 252, 263; *SkarŻyw* 35, 63, 97, 168, 188 (19); *StryjKron* 442, 642; *ReszHoz* 126; *SiebRozmyśl* H3; *KmitaSpit* Cv; *CzahTr* K3v.

jeden + rzeczownik *pospolity* + „imieniem” (37), „na imię” (30), „rzeczony” (7), „ktoremu imię (jest)” (2), „nazwany” (2), „przezwisek” (1) + *imie własne* (79): *BierEz* G4; *OpecŻyw* 25v; *FalZioł* IV 55d; *BielŻyw* 100; *LibLeg* 10/58v, 63v, 123 [2 r.], 146, 11/92v (3); Gdy tak niemógł być łswy rozpaczi zwiędzion ksiądz ieden/ przewiśnie^m [!] Bernardin Skardoneufz [...] chciał nad niem zaklinania iako nad opętanem używać *MurzHist* P3; *GliczKsiąż* C2, C6, E, F8, H5v, Q2; Abowiem Zyd ieden Filo rzeczony/ powieđa że [Job] był za czału Iakobowego *BibRadz* I 274; *BielKron* 28, 43, 46v, 62, 63v (15); *Mącz* 19a; *RejAp* 114; W Rzymie mieście sławnym/ był ieden Senat zacny/ kthoremu imie było Eufámian *HistRzym* 123, 16v, 19, 26v, 30v, 38s (11); *RejPos* 347v, 348; *SkarJedn* 264; Podobála fię łakomey Eudoxyey winnicá iedney wdowy Kállitropi nazwaney *SkarŻyw* 88, 13, 62, 86, 101, 126 (23); *StryjKron* 345; Philozoph ieden ná imię Zeno Eleátes/ vžaliwšy fię iego [Falaryjusza króla Sycylijskiego] poddanych/ [...] co celnieyřzú Sláchtę zwłazczú młodź przeciw niemu pobudził. *Phil* K2; WSzedł Pan Iezus do iednego miáłteczká/ á niewiáftá iedná imieniem Marthá/ przyięła go w dom łwoy. *LatHar* 466, 685, 702.

Połączenia: »jeden coś za« (1): A ieden coś za młodźienczyk [et unus quidam iuvenis] łzedł zanim/ obleczony wprześcieradło na golé ciało *MurzNT* Mar 14/51.

»jeden (nie wiedzieć) jaki« (2): *MycPrz* I C4; iż fię ták dopuścili omamić/ iednego człowieká/ niewiedzieć iákiego/ wynolząc ná mieyřee páná Chrřtuřowe *NiemObr* 26.

»jeden taki« (1): popalił wieřczki y czarownice Saul/ [...] A gdy mu powiedziano o iedney tákiey/ przemienił fię w ine odzienie/ łzedł do niey w nocy *BielKron* 67v.

Wyrażenia: »jednego czasu, na, (w) jeden czas, jednej chwile, w jednej dobie« = *uno tempore*, *Mącz*; *aliquando*, *quondam* *Modrz* [szyk 133 : 72] (201 : 2 : 1 : 1) : Iedney chwile rybitwowie/ Iuž byli zecknęli łobie *BierEz* I2v; Człowiek łtáry w iedney dobie/ Niołł drew brzemię z łálá na łobie *BierEz* I3v; Oracz ná roli ktorú miał/ Sidł był w ieden cžás náłtáwiáł *BierEz* Kv, I, L3, O4v, R; *OpecŻyw* 55v, 56, 58; *ForCnR* C4v; *PatKaz* II 63v, 78 [2 r.]; *FalZioł* IV 56a; *BielŻyw* 1, 16, 25, 46, 47 (23); *MiechGlab* 71; *LibMal* 1544/81, 1548/140, 1551/159, 160v, 1554/190v; *HistAl* A; *MurzNT* 103v; *GliczKsiąż* A3v, C2, C6v, C8, F8, H7v; *GroicPorz* B, kk3, pp2; *OrzRozm* 14, N4, Rv; *BielKron* 10v, 28 [2 r.], 28v, 51v, 62v (47); *Mącz* 443c; *SienLek* 95; *GórnDworz* P6, P7v, Qv, S5, Y7v (7); *HistRzym* 11, 13v, 18v, 31, 33v (24); *RejPos* 76v, 330v, 347v; *HistLan* D4; *RejZwierz* 80; *BielSpr* 43v, 44, 47, 67v; *Strum* Q2; Powieđał iednego cžáłu [*aliquando*] v łtołu on wielce możny á sławny muž/ IAN TARNOWSKI Hetman Polłki *ModrzBaz* 47, 29v, 47; *SkarJedn* 79; *SkarŻyw* 35, 58, 70, 86, 98 (41); *NiemObr* 9, 41, 148; *Phil* G, L3, Q; *LatHar* 128, 661, 703; *CzahTr* D4v, K3v, K4.

»do jednej chwile« (1): Ad tempus, Do cžáłu/ álbo/ do yedney chwile. *Mącz* 3b.

»jednego dnia, (w) jeden dzień« = *in una die* (*a. dierum*) *PolAnt*, *Vulg*; *uno die* *Mącz*; *secundum diem hanc* *PolAnt* [szyk 36 : 27] (60 : 3): *BierEz* H3; *OpecŻyw* 39v, 43v, 45v, 51 v, 59 (7); *ForCnR*

Bv; *HistJóz* A3; Ieden dzień fie też przygodziło że żaden do Allexandra nie przłzedł [!] darow profić *BielŻyw* 166, 143; *LibMal* 1544/90v, 1545/102v, 1546/114, 1548/145v, 1554/183 (7); *MurzNT Luc* 5/17; *Leop Apoc* 18/8, ZZ3v; *OrzList* f; *BibRadz Gen* 39/11; *BielKron* 57v, 147v, 232; *Mącz* 219d; *HistRzym* 4v, 8, 14v, 18, 28 (13); *RejPos* 50v, 56, 117v; *BielSpr* 36v, 67v; *BudBib Zach* 3/9; *SkarŻyw* 103, 121, 161, 183, 249 (10); *ActReg* 155; *GostGosp* 80; Y słało fię dnia iednego [*in una dierum*] á on wtałpił do łodzi *WujNT Luc* 8/22; Dla tego w ieden dzień [*in una die*] przyidą plagi iey [*stolicy Babilonu*] *WujNT Apoc* 18/8, *Luc* 5/17, 20/1.

»na jednym mie(j)scu« [*o tekście, piśmie*] (12): *Diar* 48; *WujJud* 188v; *SkarJedn* 67, 90, 282; *CzechEp* 132, 296; *NiemObr* 95; *ReszPrz* 55; Y prawá Kościelne ná wielu mieścách frodze też pijánice kárác rofkázuia/ ále ná iednym mieściu ták opiłuią *WerGość* 268; *LatHar* 263; *WujNT* 551.

»jeden raz, jednego razu, jednym razem« = *olim Calep* [szyk 6 : 3] (5 : 3 : 1); *LibMal* 1544/92, 1545/96; *Górndworz* O5; Iáchálem ieden raz ná łow *HistRzym* [118]; *SkarŻyw* 87, 251; *CzechEp* 160 [2 r.]; *Calep* [728]b.

»jedna (-o) rzecz, słowo« = *unus sermo PolAnt, Vulg; res aliqua Mącz; unum verbum Vulg* [szyk 21 : 1] (19 : 3): *OpecŻyw* 74; *Leop Ier* 38/14; *BielKron* 244; *Mącz* 233a; Przyiaćielu miły/ mamći iednę rzecz táiemną powiedzieć. *HistRzym* 55, 4v, 54v, 95; *BialKat* 311; *BudNT Matth* 21/24; *NiemObr* 140; *PudłFr* 7, 53; *RybGęśli* D2v; Odpowiedáiąc Iesus rzekł im: Spytam ia też was o iednę rzecz [*unum sermonem*] (*marg*) o iedno słowo. G. Hebráifm. (-) *WujNT Matth* 21/24, *Mar* 11/29, *Luc* 20/3 [2 r.]; *WysKaz* 41; *CiekPotr* 8, 89.

α. W funkcji zaimka rzeczownego: *ktoś, ktokolwiek, pewien człowiek; bardzo rzadko: coś, pewna rzecz* (tu zaliczono nieliczne połączenia z przymiotnikami, które nie mogą być odczytane jako rzeczowniki); *quidam Modrz, Vulg; unus Vulg, Cn; ille Modrz; unum Cn* (477) : *BierEz* Bv, B2 [2 r.], D2, G2v, G3 (10); *OpecŻyw* [127], 149; *PatKaz III* 124; Iakom ya nyepzyschethl na dom slyachathnego Stanyslawa chrzanowskyego ziednem sobye rownem *ZapWar* 1526 nr 2346; *FalZioł* V 81v; Gdi lepak ieden łzkarady ale barzo bogaty iemu [*Dyjogenesowi*] dom fwoy prziprawny złotem vkazał, tedy onemu gołpodarzowi na twarz plunał *BielŻyw* 74, 3 [2 r.], 6 [2 r.], 16, 24, 31 (33); *GlabGad* P5; *KłosAlg* G [2 r.], G2, G2v [2 r.], G3 [4 r.], Hv [3 r.] (14); *LibLeg* 7/103; *RejRozpr* F, G4v; *RejKup* r8; *MurzHist* F4; *BielKom* C8; *GliczKsiąż* G4v, H3v, Kv, N6v, P7; *GroicPorz* cc3, kk3; *KrowObr* 138v; *RejWiz* 26v, 68, 70v, 82v, 104v (9); Odpowiedział mu Ian/ mowiąc: Miłtrzu/ Widzieliłmy iednego á on w imię twoie wypądza dyiabelłtwá [*vidimus quendam in nomine tuo eicientem daemonia*] *Leop Mar* 9/37, *Mar* 10/17, *Luc* 7/41, *Hebr* 2/6; *KochZuz* A2v; IEden chudy żártuiąc rżeczé do tłuftego *RejFig* Dd2, Aa, Aa2, Aa2v [2 r.], Aa3, Aa4 [2 r.] (66); *RejZwierz* 2, 2v, 5v, 9, 10(26); *BibRadz Gen* 19/17, *Act* 19/32; *OrzRozm* D2v, Tv; byli iedni co rádzili áby Krol z kilká thyłięcy wybránych ludzi gdzie ná łtronie łthał *BielKron* 307, 68v, [84²], 160, 194v, 243v (12); *Mącz* 43b, 52a, 59a, 93d, 117a (27); *Prot* B4v, C3; *SarnUzn* D3, Fv; *SienLek* 55; *LeovPrzep* B2; powiedziałbych ia tobie o iednym/ kthory fie v Twárdowłkiego vczył *Górndworz* T4v, D8, E3v, E6v, E8, Fv (41); *HistRzym* 12v, 14v, 96v, 114, 114v; *RejPos* 24, 160v, 206, 247v, 280, 324; Iam to łyłżał od iedného. *BialKat* 298v, 106, 186; *HistLan* F5v; *RejZwierc* 39, 43v, 50, 56, 78² (14); *BielSpr* 38; *BudBib* 1.Reg 16/4; *HistHel* ktv; *BudNT przedm* c5, Hh4, Ii6; *PaprPan* [Hh5]v, Iv; *ModrzBaz* 50, 54v, 61, 88, 107v, 142v; *SkarŻyw*

28, 70, 98, 141, 196 (20); *CzechEp* 28, 335; PRołozono iednéy wielkiémi prózbámi/ Nie powiem o co *KochFr* 23; *KochSz* A3v; *PudłFr* 15 [2r.], 16, 20 [2 r.], 30, 31 (13); *GórnRozm* Cv, E3v, F4v, H, Hv (8); *KochWr* 34; *Paprup* Cv, D4v, G2, G4, I2 (7); *ActReg* 23, 140, 156; *Phil* B3, E4, F4, G3, I3 (7); *KochAp* 12; *LatHar* 522, 701, 713; przybiegłzy ieden [*procurrens quidam*]/ y vpadłzy ná koláná przed nim/ pytał go *WujNT* *Mar* 10/17, *Matth* 19/16, *Mar* 15/36; *SarnStat* 1297; *KlonKr* A4; *SkarKaz* 314a, 384a, 422b; *CzahTr* L2; *SkarKazSej* 697b; *KlonWor* 16, 31, 33.

W konstrukcji przymkowej: jeden z + G sg nazwy miejscowej oraz G wyrazów bliżej określonych: „miasto”, „ziemia”, „wysep” (z przydawką przymiotną lub nazwą miejscową) na oznaczenie mieszkańca danego miasta, ziemi wyspy (17): *Britannicus* a *Brito*. Yeden z Angelskiey ziemie *Mącz* 27a; *Parius*, Ieden ztámtego wyłpu. *Mącz* 281a, 22d, 38d, 46d, 62c, 66d (14); Brát ieden z Ruśi wálz/ niczym innym/ iedno miłością wśzech was znákomity ná świećie. *OrzQuin* A4; iáko theż był Páweł s. vczyłń iednemu s *Korintu*/ iáwnym grzechem zaráżonemu/ iż go wyrzucił s ípolecźności wiernych Páńskich. *RejPos* 214v, 328.

Połączenie: »jeden stamtąd« [u *Maczyńskiego* na oznaczenie mieszkańca jakiejś ziemi lub miejscowości, której nazwa znajduje się często tylko w tekście łacińskim](62) : Co et coos, *Insula* [...] *Cous*, Yeden z tamtąd. *Mącz* 58b; *Garamantes*, populi *Lybiae* unde *Garamantius*, et *Garamantes*, Yeden ztamtąd. *Mącz* 142c; *Hetruscus*, Yeden ztamtąd álbo co k tey kráyinie należy. *Mącz* 155c, 25c, 30c, d, 37a, 50d (62).

Wyrażenia: »jedna« = jedna rzecz, coś (1): O pierźięniuc iá nic niewiem Aleć Xánćie iednę powiem *BierEz* D4.

»jeden gdzie na świećie« (1): *Usquam*, An quisquam usquam gentium est aequè miser, Yzałz yeden gdzie ná świećie yeft ták nędzny yáko ya. *Mącz* 509b.

5. *Jedyny*, *wyłączny*; *unus* *Vulg* (442) : Nie ledá kto iá [tę niemoc] może wzmoc: Oprocz lekárstwá iednego/ By doftał łercá małpiego. *BierEz* Qv, D3v [2 r.]; [o *Matce Boskiej*] yłz to yeftł yedna panna od uyekow wboftwye íthworzona *PatKaz* II 51; *TarDuch* B7v; *FalZioł* II 20b; *BielŻyw* 165; *GlabGad* Fv; *RejPs* 38v; *RejJóz* D; *SeklKat* D3; *RejKup* o6v; *KromRozm* II m4v, q4; *KromRozm* III M2v; *GliczKsiqż* E2v, Q; O yednę ílátę moyę los s íobą rzućili. *LubPs* F2; ty vłty tylko Páná *Kryftuła* [...] wyznawałz/ álego przedię zá iednego y dołkonálego zbáwićielá niemałz *KrowObr* 60, 70, 71v, 155, Ss2v (12); *RejWiz* 109v; *Leop Deut* 6/4, 1.*Cor* 8/6 [2 r.], 1.*Tim* 2/5 [2 r.], *Iac* 4/12; *BibRadz* *7, *Is arg*, *Luc* 10/42; Vránákontes niedał poštom do miáftá wchodzić/ tylko przed fortą ie odpráwował/ kthora iednáłz byłá w mieście *BielKron* 249v, 39, 44, 155v, 254v, 442 (7); *GrzegRóżn* B4, Cv, C3, D4v, E2v (9); Królestwo Polłkié/ iefł iedno w Sármaryéy Páństwo/ włáfnemu Królowi íwemu/ wolnie wybráne^{mv}/ z łáki Bożéy przez kápláná poddáné *OrzQuin* [Aa6], I2; *Prot* B; *SarnUzn* A4v, D3v, D4v, E6v, G3v (7); *SienLek* 28; człowieká ináczey vczeni ludzie ná předce nie wykłádáią/ iedno ták. Iefłł práwi człowiek źwirzę iedno/ ktore łie ímieie *GórnDworz* Ov, E7; iam Mierniká w Polłzce nigdy nie widział. Ílyfzałem o iednym ná Podgórzu/ ále y ten iuz był vmárł *GrzepGeom* K4v; *RejPos* 106; *BiałKat* 123v, 183v, 361; *KuczbKat* 275 [2 r.]; *WujJud* 231v [2 r.], Mm8; *WujJudConf* 23, 57v [2 r.], 58, 119v; *RejPosWstaw* [143⁴]v; *BudBib* *Ps* 26/4, *Is* 51/2, *Eccli* 24/28; *BiałKaz* E3v, Fv [3 r.]; iż ony słowá o Dawidzie y inłzych wedle ciálá [!] nápiśáne/ íá fwiádectwem y iedną podpora

kroleństwá duchownego Chriřtuřowego *CzechRozm* 193, 6, 8v, 13, 147, 158v (20); *SkarJedn* 41, 281 [2 r.]; *KochDryas* A2; *KochOdpr* C3; *SkarŻyw* 152, 179, 183, 189, 231 (9); Owřzem iáko zá ieden řkráyny żywy/ weřłowy kořztowny kámién y fundáment/ one⁸⁰ [= *Jezusa Chrystusa*] nam dáć raczył *CzechEp* 290, 6, 15, 118 [2 r.], 169, 225 (27); *NiemObr* 100, 108; *KochSz* C3v; *ReszPrz* 16, 108 [2 r.]; *PudřFr* 42, 75; *KochWr* 23; *GostGosp* 155; Iedneř mam wolnoř w řwéy ciężkiéy niewoli/ Ze řie wřdy mogé náplákáć do woli. *KochFrag* 24; *LatHar* 90, 380; ten iest ieden y práwy pořrednik. *WujNT* 724, *Matth* 19/17, s. 375, 388, 716, 722 (28); *WysKaz* 3; *SarnStat* 340; *PowodPr* 5, 28 [2 r.], 40, 72; *SkarKaz* 156b [2 r.], 274b, 385b; *GosřCast* 6.

jeden między kim (1): Therřites był iedne^m miedzy Pany Grecřkimi ná Troiańřkiewy woynie: ktory iř był řzpetny y řłupi/ przeto y teras Therřitá tákie⁸⁰ zowá. *ModrzBaz* 40 marg.

O jedynym potomku [w tym o Jezusie Chrystusie (12)] (42): iřz iuř przez řmiertz od řwego milégo řyna byla opuřřczona/ ktorégo ona iednego miała. *OpecŻyw* 150v, 158; *March*² D4; *GliczKsiąř* E4 [2 r.]; *BielKron* 178v, 212, 253, 259, 275 (6); *HistRzym* 28v, 90, 112; *RejPos* 105v, 171 [2 r.], 179v, 220 (8); *BiałKat* c; *KuczbKat* 15; *RejZwierc* 34, 274; *BiałKaz* G4v; *BudNT* K7; *CzechRozm* 33, 39v; *SkarŻyw* 50, 103 [2 r.], 183 [2 r.], 286, 298; *StryjKron* 427 [2 r.]; *NiemObr* 104; *WujNT* 867; *SarnStat* 659. Cf »jedenże syn u matki«.

W przeciwwstawieniach: »wszytek (7), wiele ... jeden« [szyk: 4 : 4] (8): wřzyřcy dawáli chwałé iednemuř żywiáczemu ná wieki. *RejAp* 53v; *GórnDworz* R; *CzechRozm* 210v; *SkarJedn* 39; *KochOdpr* B2; *KochPhaen* 10; *KochPieř* 32; *WujNT* 51.

Pořczenia: »ledwe jeden« (1): Nieřyżné w cnoté to tám były látá/ [w czasie potopu] Gdzie ledwé ieden ze wřzyřkiégo řwiátá Náleřion/ co go Bóg wćále zachowař *KochPieř* 32.

»on jeden« [szyk 18 : 6] (24): *KrowObr* 67; Táķże y Żydowie záprzeli řię onego iednego prawdziwego Bogá/ zakonu y Prorokow/ Oycá Pána nářzego Iezuřá Kryřtuřá *GrzegRóżn* G2v, D, Dv, E4 [2 r.], F2, G3v (17); *SarnUzn* B5; *CzechRozm* 6, 13v; *SkarJedn* 82; *SkarŻyw* 183; *SkarKaz* 40a.

»jeden sam« [szyk 29 : 19] (48): *OrzRozm* Mv; *BielKron* 200v; *GrzegRóżn* C2, E3v, E4v [2 r.], F3v, G2 (14); *SarnUzn* G5; *RejAp* 77, 191v; *GórnDworz* C4; *RejPos* 217v, 220, 240; *KuczbKat* 335; *RejZwierc* 34; *WujJudConf* 55; *HistHel* B; Gdyř ich [anjoły] przedřię nie odtego piřmo názywa/ żeby to řłowo [Elohim] ořoby znaczyřło/ ále od mocy/ ktorá od iednego řámego Bogá wřzechmogácego biorá/ y ktorá wykonywaiáć rořkazánie iego pokázuiá. *CzechRozm* 16, 3v, 25, 33, 39v, 202v (11); Iř řam Bog ieden ma być chwálon/ iest nápiřano w piątych Księgách Moyřeřszowych Pána BOgá twego chwálić y iemu řámemu řłuzyc będzieř. *CzechEp* 239, 129, 239, 249, 282; *NiemObr* 127, 141; *KochPhaen* 10; *SkarKazSej* 690a. Cf »jeden sam w sobie«.

teol. »jeden sam w sobie« (1): ále iř ieden [Bóg] iest z řáme⁸⁰ řiebie/ y řam w řobie: oporcř ktore⁸⁰ řadnego inřzego tákiego iemu rownego y podobnego niemář *CzechEp* 272.

teol. »jeden z samego řiebie« (1): *CzechEp* 272 cf »jeden sam w sobie«.

»jeden taki« [szyk 7 : 1] (8): *BielKron* 95v, 465v; *KochPhaen* 10; Sniéř řye niechay zátrřyma w řwym řimnym obřoku/ Ieden tylko táki dźięń do cáłégo roku. *PudřFr* 66, 70; *GosřCast* 6. Cf »jeden taki czasow swoich«.

»ten jeden« [szyk 33 : 4] (37): *RejPs* 110v; *GliczKsiąż* C3v; *BielKron* 91v, 253; Abowiem zniŕczywŕzy y obáliwŕzy ten ieden Krześciianŕki fundament/ że ieŕt ieden Bog nie inŕzy kthory/ ále Páná náŕzego Iezulá Kryŕtuŕá Ociec *GrzegRózn* G4, Dv, F3v, G4v, L2, M4 (12); *GórnDworz* O2; *HistRzym* 28v; *RejPos* 171, 220, 337v; bo ia mam zamkow íam niewiem co/ á ták ten twoy ieden mogŕby íe miedzy nimi ták bárzo zábŕkákáć żebych go ia nigdy nie wŕpomionáŕ *RejZwierc* 98v; *CzechRozm* 6 [3 r.], 33, 39v, 210v; *SkarJedn* 41; *SkarŻyw* 152, 298, 353; *CzechEp* 245, 284; *NiemObr* 104; *GórnRozm* M4; *SkarKaz* 274a.

»(jedno) tylko, jedno jeden« [szyk 54 : 28] (60 : 22): *OpecŻyw* 81; *MetrKor* 40/813; *MiechGlab* 20; *WróbŻolt* Q3; *RejPs* 110v; *RejKup* S; *LibMal* 1554/ 188v; *GliczKsiąż* C3v; *LubPs* G2v; *KrowObr* 70, 91v, 126, 158v, 178v (8); á íż zadny inŕfy nie ieŕth Bog iedno ieden [nisi unus]. *Leop* 1.Cor 8/4, *Mar* 10/18; *BibRadz* I 86 marg, 1.Reg 22/20, 2.Par 32/12; *OrzRozm* Mv; *BielKron* 178v, 212, 275; *GrzegRózn* L2, M4v; *SarnUzn* B2, Dv, [F2]; *RejAp* 7, 77, 181v, 191v; *GórnDworz* O2; *GrzepGeom* A4; *HistRzym* 28v; *RejPos* 179v, 217v, 240 [2 r.], 337v, 343; *RejPosWiecz*² 92v; *KuczKat* 335; *RejZwierc* 9v, 98v; *WujJud* 57v; *WujJudConf* 57v, 115v; *BudNT* Hh4; *CzechRozm* 13, 19v, 29, 202v; *SkarJedn* 38, 39; *KochOdpr* B2; *KochPs* 212; o iednę tylko łaŕkę proŕzac/ áby go głowá do ziemie [...] obroćili. *SkarŻyw* 601, 566; *StryjKron* 427 [2 r.]; *CzechEp* 111, 179, 234, 248, 313; *NiemObr* 111, 121; *PudŕFr* 66; *GórnTroas* 42; *LatHar* 380; *WujNT* 51, 78 marg, *Mar* 10/18, s. 305, 1.Cor 8/4; *SarnStat* 659; *PowodPr* 34; *SkarKaz* 156b.

Przysłowie: Iedenże tylko ípoŕob czŕłowiekowi íeŕt/ vrodzić íe: á zgináć/ ták wiele *KochOdpr* B2.

Wyrażenia: »jeden taki (a. takowy) czasow swoich (a. naszych)« (2): íż ieden tákowy czáŕów twoich poetá [o *Janie Kochanowskim*] byŕ w Polŕcze *KochCzJan* A2v; *KochFragJan* 3.

teol. »jeden w jednoŕci (a. jedynoŕci Boŕtwa)« (2): *SarnUzn* C8v; Czegoć rácz dopomagáć wŕzechmogácy Bog troiáki w ofobach/ á ieden w iedynoŕci Boŕtwá *RejPos* A6v.

teol. »jeden Bog na niebie i na ziemie (a. wszędzie)« (3) : íż ieŕt ieden Bog ná niebie y wŕzędzye/ ktory wŕzythkimi rzeczámie władnie *BielKron* 11; *SkarŻyw* 70; *ReszPrz* 75.

»jedenże syn u matki« (1): otho vmárŕy byŕ wynoŕzon/ kthory byŕ iednymże íynem v mátki íwoiey/ kthora byŕá wdowá *RejPos* 220v.

»jeden (taki) na ŕwiecie, na ziemie; ze wszytkiego ŕwiata« [szyk 10 : 1] (9 : 1; 1): Abowiem ktory ieŕt iny (lud ná ziemie) íáko lud twoy Ífráelŕki/ narod ieden ná ziemie [genus una in terra] do ktorego przyŕŕedŕ Bog *Leop* 1.Par 17/21; *BielKron* 95v, 264 [2 r.], 465v; *GórnDworz* C4; ÍAko Fenix ieden ptak ná ŕwiece íe rodzi/ Ták z nim rowno ten to náŕz zacny Háŕká chodzi *PaprPan* D3v; *KochPieŕ* 32; *PudŕFr* 70; *SiebRozmyŕl* [A2]; *GoŕlCast* 6.

Szeregi: »jeden a (i) jeden« (2): *GrzegRózn* B4; Bo íáko rzekŕ ieden ieŕt Bog Ociec/ tákó teŕz rzekŕ Ieden ieŕth Pan Kríŕtus. Ieden á Ieden *SarnUzn* [G2].

»jeden, (a) jedyny« (2) : *BielŻyw* 54; Dofyc nam ieŕt wierzyć á wiedzieć y wyznáwáć/ íż tylko iedno iedyne Boŕtwo ieŕt/ á w tym Boŕtwie záwiera íe Ociec y Syn y Duch íwiety. *RejAp* 7.

»jeden i ostatni« (1): zoŕtáŕá im íeŕzcze byŕá iedná y oŕtátnia/ á tá wíeŕtŕza y moŕnieyŕza Sudowitŕka Ziemíá *StryjKron* 300.

»jeden i (albo) sam« [szyk 8 : 1] (9): *KrowObr* 41v; *GrzegRóżn* K, Lv [2 r.], L2; *SarnUzn* F3; Iż ieden tylko y łam ieft Bog prawdziwy Bog oćiec: ábo iż iedyną łamą iłtnością ieft Oćiec/ Bog on Izraélfki/ Bog Abráhámow/ Izáákow/ Iákobow *CzechRozm* 19v; *SkarJedn* 21; *CzechEp* 130.

»jeden i tenże« (2): Y iako zówždy był/ y ieft ieden y tenże Bog/ y ieden duch łtáteczny á nie odmienny. *BibRadz* I 353v; *BiałKat* 201.

6. *Ten sam, taki sam, wspólny z kim, rowny komu, jednakowy; jednoznaczny; jednolity, jednorodny, niepodzielny, nie rozdrobniony, nie złożony z części, tworzący jedną całość; idem, unus* *Mącz*, *PolAnt*, *Modrz*, *Vulg*, *Cn* [w tym: z partykułą -że (126), z partykułą -ci (6)] (2893) : *March*¹ A3; *BierEz* H3, I4v, K, K2, Mv (8); *OpecŻyw* 85; *ForCnR* C3v; *PatKaz III* 116v, 125, 128v; Odpowiedzwał Iozef/ ten krolewłky ieden ieft *HistJóz* B2, B, C2 [2 r.]; *TarDuch* B6; *FalZioł* I 11b, II 12a, 21a, 23v, IV 24c (15); *BielŻyw* 15, 169, 170; *GlabGad* C4, E6, E8, F6, H5v (7); *MiechGlab* 22, 49, 60, 65; *WróbŻołt* ff4v; *LibLeg* 6/190, 7/99, 8/161, 10/61v, 66v (9); *RejPs* 147v, 216; *ComCrac* 15v; *LibMal* 1543/69v; *SeklWyzn* b2; *RejJóz* M3; *SeklKat* M4v; *RejKup* c7, ee6v; *HistAl* I5v; *KromRozm I* Gv [2 r.], M2v, N26; *MurzNT* A4, 43v, 96; *KromRozm II* a4v, q2; *KromRozm III* A5, A5v, A6v, A8v [2 r.], C2 (25); *Diar* 75, 85, 97; *DiarDop* 104 [2 r.]; *GliczKsiąż* C5, F; *LubPs* O, V5v, Y4; *GroicPorz* a3, b4v, kv, f4v, t3v (15); *GroicPorzRej* C4v [2 r.]; *KrowObr* A4 [3 r.], 12v, 15v, 17v [6 r.], 38v (27); *RejWiz* [A8]v, 79v, 94, 114 [4 r.], 148v, 160; Y załz garnczárz niema gliny w mocy/ áby z iednej [ex eadem] bryły wczynił iedno naczynie ku poćciwołci/ á drugie ku zelżywości *Leop Rom* 9/21, *B4v, *Gen* 1/9, *Ex* 25/35, 26/6, 36/13 (15); *OrzList* d3v [2 r.], c; *UstPraw* E2v, F4, I3, I3v; *RejFig* Aa3, Cc7, Dd3; *RejZwierz* 105, 143v; *BibRadz* *5v, *Gen* 1/9, I 2b marg, *Gen* 11/6, I 86b marg [2 r.] (21); *OrzRozm* H3, K2 [3 r.], P4, Q2v; *BielKron* A5v, 7v, 10v, 33, 39 (36); *GrzegRóżn* F3v, M3v [2 r.], M4, Nv; *KochZg* A2; In eadem sententia stare, W yednym mniemaniu trwác. *Mącz* 417b, 55a, 56a, 59c [2 r.], 61a, 62b (55); *OrzQuin* A3, B2v, B3 [5 r.], B4v, D2 (20); *Prot* Av; *SarnUzn* B5 [4 r.], C5v, C6v, C7v, D2 [2 r.] (35); *SienLek* 18v, 31, V2; *LeovPrzep* A2; *RejAp* 7 [2 r.], 52, 144, 145v, 146 (8); *Górndworz* C6v, D3, F4v [2 r.], I5, N2 (18); *GrzepGeom* F, F4, F4v [4 r.], G, G2v [3 r.] (33); *HistRzym* 30v, [39]v [2 r.], 129, 132v; *RejPos* 76v, 144, 149v [2 r.], 150v [4 r.], 151 [2 r.] (20); *RejPosWiecz*² 94 [8 r.]; *RejPosWiecz*³ 98v; *BiałKat* b2v [2 r.], 108v [2 r.], 111 [3 r.], 118v, 126 [2 r.] (14); *BielSat* Gv; *GrzegŚm* A3, A4 [2 r.], 18, 19, 23, 66; *HistLan* F2v; Też ie miánuią *Coniugium*, to ieft Złączenie: iż włafna Zoná z Mężem fwoim/ iákoby w iedno sie iárzmo łprąga [!] *KuczbKat* 250, 5, 15 [2 r.], 30, 45, 75 [5 r.] (15); A gdzie fie iuż łwczyrość á práwa miłość miedzy przyciáoły zámnoży/ [...] iuż tám iedná máietność/ iedná życźliwość/ iuż włzythko łpołne *RejZwierc* 90, 9v [2 r.], 10, 11v, 19, 26v (23); *BielSpr* 13, 29v, 74; *WujJud* A3, A5v, B6, 2, 6 (37); *WujJudConf* 10v, 12 [2 r.], 44v, 116 [2 r.] (10); *RejPosWstaw* 143v, [143²]v [5 r.]; *BudBib* b3, *Gen* 1/9, 41/11, 2.Reg 17/8, *Ier* 32/39 (9); *HistHel* Cv; *Strum* F; *BiałKaz* B4, F [4 r.], Fv [2 r.], F2, I, Lv [2 r.]; *BudNT przedm* b2v, *Luc* 12/52, *Eph* 2/18, *Apoc* 17/13; *StryjWjaz* A3v; Tu iedny łłowá żydowłkie/ dwa tłumácze choć iednym wyrozumieniem przekłádáią/ iednák łłow/ nie iednákich vżywáią *CzechRozm* 128, 2, 41, 47v marg, 48, 64v (42); *PaprPan* C2, Q2, V2 [2 r.], Cc; *ModrzBaz* 32v [2 r.], 51, 62, 63, 63v [2 r.] (38); *SkarJedn* A3v, A4v, A6v [3 r.], 6, 7, 17, 18 (122); *KochOdpr* C2, D2; *Oczko* 4 [4 r.], 7v, 9v [2 r.], 18, [41]v, [43]; *Calag* 89b; *KochPs* 101, 159; *SkarŻyw* A3v [2 r.], 29, 59 marg, 91, 120

[3 r.] (35); *KochTr* 8, 25; *StryjKron* 105, 160, 161 [2 r.], 275, 300; *CzechEp* 13 [3 r.], 28, 36, 59, 169 (10); *NiemObr* 13 [3 r.], 42, 49, 118, 134 (12); *KochEpit* A2v; *KochFr* 27, 47, 76, 132 [2 r.]; *ZapKościar* 1584/43; *KochPhaen* 8, 15, 19; *KochSz* A3, C2v; *ReszPrz* 9, 14 [2 r.], 16, 28, 54 [2 r.] (15); *ReszHoz* 128, 130; *ReszList* 155, 179, 184 [3 r.], 185, 186 (8); *WerKaz* 303 [2 r.]; *WisznTr* 18; *ArtKanc* H6v; *BielRozm* 8; *GórnRozm* B2, B2v, B3v, H2v; *KochProp* 16 [2 r.]; *KochWr* 22 [2 r.]; *Paprup* F4; *ZawJeft* 34, 42; *ActReg* 17, 20, 84, 125, 171; *Calep* 214a, 232a, [263]a, 298a, 326b [2 r.] (16); *GostGosp* 56, 74, 98, 106, 118 (12); *Phil* B2; *GórnTroas* 37, 39; *GrabowSet* B4v, X3; Iedenże to Bóg co y chmury zbiera/ Y co rozświécá niebo łośńcem złotym. *KochFrag* 18; *OrzJan* 10, 63, 113; *LatHar* 91, 376, 511 [3 r.]; *KołakCath* C2v; *WujNT przedm* 22 [2 r.], 40, s. 30, 78, 212 (36); *WysKaz* 6, 9; *JanNKar* Av, C; Iedno łoś prawo łośtanowi/ áby naród dla rozmáitości praw nieťał łoś *monstrum*, cudem o wielu łośów. *SarnStat* 49, 48, 51 [2 r.], 77, 84, 111 (79); *ZapMaz II G* 97/89v; *GrabPospR* K3, M3v; *KlonKr* A2; *KmitaSpit* B; *PowodPr* 28, 34, 39, 54, 57; *SkarKaz*)(2v, 4a, 8b, 40a [5 r.], 45b (41); *CzahTr* C, D3v; *GostCast* 68; *SkarKazSej* 664b [2 r.], 671a, b [12 r.], 672b [7 r.], 673a (55); *KlonFlis* Ev, F, G3; *KlonWor* 51; *PudłDydo* A4, B4; *ZbylPrzyg* B4v.

jeden komu (7): botz iedná bolełtz ieft nama obiema. *OpecŻyw* 147; *GliczKsiqż* E7; *BibRadz* *2v; *HistHel ktv*; wiára zboru tákowe⁶⁰/ nie byłáby iedną wiára: y Pan ieden Iezus Chrístus/ nie byłby teź włyftkim iednem Pánem. *CzechRozm* 78; *ModrzBaz* 56v; *SarnStat* 1025.

jeden między kim (4): á o ktorých iedná Wiára/ y iedno wyznánie/ iedno ferce/ y iedny wftá być máią/ miedzy włyftkimi ná świcie Chrześciány. *SkarJedn* 349.

jeden nad kim (1): Poczynicie łośbie wedle liczby Kfiáżąt Filiłtyńfkich pięć zádnic złotych/ y pięć myfzy złotych/ ábowiem iednoź ieft karánie nád włythkimi wámi [*quia plaga una est omnibus illis*] *BibRadz* 1.Reg 6/4.

jeden z kim (158), *z czym* (8): *MiechGlab* **v; *RejKup* m3; *KromRozm I* L4v; *MurzNT* 174 marg; *KromRozm II* b2v; *KromRozm III* A8v [3 r.], B2v, C4v [2 r.], E3, E6v (11); *LubPs* 0, S3; *KrowObr* 48; *Leop Ioann* 14 arg; CHodorowfkich to ieden/ dom z Zorawińfkimi *RejZwierz* 83v; *OrzRozm* D3v; Ięzyk Szwecki ieden ieft z Gotfkim z Duńfkim y z Nordweyfkim miefzány z Niemcy. *BielKron* 294, 71, 195 [2 r.], 291, 293v, 304 (15); *GrzegRóżn* L4, N2v; 370d, 416d; *OrzQuin* P2; *SarnUzn* B4, B4v, C5, D2v [2 r.], D6 (13); *RejAp* 52 [2 r.], 66v; *GórnDworz* E6v; *RejPos* 34v [2 r.], 90, 287v; *RejPosWiecz*² 92v; *BiałKat* c, c3v, 8v, 21, 86 [2 r.] (11); *KuczKat* a2, 15 [2 r.]; iż Syn ieft prawdziwy Bog/ á ieden w iednoftáynym Bołtwie z Oycem y z Duchem świetym. *RejZwierz* 11v, 11 [4 r.], 243; *WujJud* 25, 56, 234, 236; *WujJudConf* 23v [2 r.]; *MycPrz* II D; *BudNT przedm* b8v; *CzechRozm* 12, 12v, 14, 66; *KarnNap* D3; *SkarJedn* 286, 375, 376; *SkarŻyw* 2, 91, 125, 251, 278 (9); *StryjKron* 36, 46, 205 [2 r.], 507, 577; *CzechEp* 140, 141, 146, 179, 186; *NiemObr* 95, 100, 101, 108, 126, 127; *ArtKanc* B12; *KochCz* B2v; *LatHar* 63, 156, 227; *WujNT* 305, 306, 323, 350, 365 [2 r.] (12); *JanNKar* A4v; C troie: piérwłzé z Łacińfkim iedno/ iáko nie *JanNKarKoch* Ev; *SarnStat* 49, 540, 1011 marg, 1020 marg; *PowodPr* 41; *SkarKaz* 117a [2 r.], b, 118a, 244a, 276a (15); *SkarKazSej* 684b, 690a.

W przeciwstawieniach: »jeden ... wszy(s)tek (286), rozny (52), wiele (23), rozmaity (14), *wszen (5), mnostwo (3), inny, inszy, odmienny« [*szyk* 128 : 260] (388): *FalZioł* I 39c; *KłosAlg* E3v, 34 [2 r.]; *KromRozm I* O3; *KromRozm III* G3v [2 r.], I2v; *KrowObr* 201; *Leop Ex* 26/11, *Ios* 7/22, 4.*Esdr*

8/7, *Ez* 37/24, 3.*Mach* 7/2; *OrzList* a4; Ieden Bog y Oćiec wŷytkich/ ktory ieft nad wŷytki rzeczy *BibRadz Eph* 4/6, *2v, *Gen* 11/6, 40/5, 1.*Mach* 9/58, 1.*Cor* 10/3, 4, 17; *OrzRozm* T3v; aby iedná wiára od wŷyftkich Krześcijan wyznawaná była *BielKron* 207v, 7v, 80, 99, 101v, 202 (10); *GrzegRóżn* L, Mv; *Mącz* 237d; *OrzQuin* A4, L, Y4; *Prot* Av, Cv; *RejAp* 68v [3 r.]; *GórnDworz* I5, Lv, Kk5v; *RejPos* 37 [2 r.], 103, 140v, 185v; *RejPosWiecz*³ 96v, 99 [2 r.]; *BiałKat* 6, 361; *BielSat* 4v [2 r.]; *KuczbKat* 60, 165, 245; *RejZwierc* 9v, 211v, 216, 259; Zásię/ iáko z wielu žiarnek ieden chleb czyniá/ á z wielu iágod iedno wino zlewaiá *WujJud* 258, 13, 33, 132v, 185; *RejPosRozpr* c3; *RejPosWstaw* [143²]v [3 r.]; *BudBib* 1.*Mach* 9/58; *HistHel* ktv; *BudNT Act* 19/34; *CzechRozm* 78, 89v, 108v [2 r.], 115; *KarnNap* D3v [2 r.]; Wŷzem ludźiom ieden Oćiec ácz go zániedbáli. *ModrzBaz* 56v, 25, [38]v, 43v, 56v [2 r.], 67 [2 r.] (24); Ceremonie rozne w iedney wierze nie ŷzkodzą. *SkarJedn* 250 marg; miey ie zá ludzie inney wiáry/ á nie tey która iedná ieft *SkarJedn* 384, A2v, A3, 2, 18, 20 (18); *KochOdpr* C2; *Oczko* 25v; iedno máiá [ludzie] przyrodzenie/ ále nie iednákowá moc y dowcip. *SkarŻyw* 33, 129, 206, 490, 537; *StryjKron* 46, 290; *NiemObr* 14, 36; *ReszPrz* 15, 16, 94 [3 r.], 103; *ReszList* 166; czemu y Dawid Prorok iednego wierzśá Pŷálmow fwoich/ częŷto/ bądź w iednymże Pŷálmie/ bądź w rozmáitych vżywa? *LatHar* 511, 184, 199; Lecz teraz ácz wiele członkow/ ále iedno ćiało. *WujNT* 1.*Cor* 12/20, s. 84 marg, 222, 364, *Act* 19/34, *Rom* 12/5 (21); *JanNKar* Gv [2 r.]; A gđzieby ŷie wŷyfcy ná ieden Dekret zgodźić nie mogli/ tedy przy wietŷzey częŷći konkluzya zoŷtáwáć ma. *SarnStat* 47 [*idem* 151]; GDyż pod iednym Kŷiáżęćiem y iedná głowá/ iedenże lud/ rózných praw nie miałby mieć *SarnStat* 51, 46, 47, 51 [2 r.], 57, 111 (27); *GrabPospR* L2v, M2; *PowodPr* 71; *SkarKaz* 549b [2 r.], 550b; *CiekPotrHerb*)?(2v; *CzahTr* D3; *GoŷCast* 68; *SkarKazSej* 671b, 672b [3 r.], 683b [2 r.], 694b; Mieŷiáć w w [!] odmienney w iedney twarzy chodzi/ Wđzięczna Iutrzenká y ŷłonce przywodzi. *SzarzRyt* D3v.

Połączenia: »jeden co i« (1): LAN POLSKI, ták rozumiém, że iest ieden pomiar co y Fráncuŷkięgo. *SarnStat* 283.

»(po)społu jeden« [szyk 2 : 1] (2 : 1): ále obrzećcie ŷie będyem ŷpołu ieden lud. *BielKron* 15v; *RejAp* 66v; Oto zli y dobrzy poŷpołu ŷá w iednym koŷćiele. *WujNT* 57.

»jeden taki« = *taki sam* [szyk 4 : 1] (5): Soŷnka, miara iey ieft iedna taka. *FalZioł* V 103v, V 103v, 104 [2 r.]. Cf »taká jednę«.

»taká jednę« = *tyleż* (1): Wezmi [...] maŷtiki poŷ łota/ kadzidla poŷ łota/ ŷzafranu taká. 5. iednę *FalZioł* V 112v.

»ten(że) jeden« [szyk 8 : 1] (9): *MiechGlab* [89]; *SarnUzn* C6v; *WujJud* 38; iż toż iedno ŷłowo ináczey v Sámuelá á ináczey w Pŷálmie [tłumacz] przeŷożył *CzechRozm* 128v, 47v; *SkarŻyw* 403; *WujNT* 115, 773; *SarnStat* 1012.

»jeden tylko, tylo, jedno« [szyk 5 : 3] (6 : 1 : 1): też wŷytek koŷcioł nie ma iedno iednę głowę *WróbŻołt* ff4v; *KuczbKat* 75; *BielSpr* 11; *WujJudConf* 116 [3 r.]; iż iedná tylko ieft Boŷka iŷtność z trzemi oŷobámi *CzechRozm* 18v; *SkarJedn* 158.

»ustawicznie, zawsze jeden« [szyk 1 : 1] (1 : 1): ktory [Koŷcioł] vŷtáwicznye yeden/ á ten nye ledá yáki/ ále ápoŷtołŷki porzádek/ od yedneg^o ŷprawce nawyŷŷŷfeg^o pŷłynácy ma/ y myeć muŷi. *KromRozm* III Q2; *WujNT* 287.

Przysłowia: bibl. Slepi wodzowie ślepych: y w pądną pośpołu Miŝtrowie y vcźniowie do iednego dołu. *KlonWor* 47.

Márnotratcá á Skępiec z iednego domu idą. *RejZwierc* Bv, 104v, 105, 217 [ogółem 4 r.].

Nie odmieniayże ŝie iáko Márzec na Wioŝnę/ gdzie iednego dnia będzie y defzcz y iáŝno y krupy *RejZwierc* 24v.

Záwždy łeż s prawdą rozno s łobą chodzą/ A w iedney głowie nigdy ŝie nie zgodzą. *RejZwierc* 216. gładkość s cnotą w yednem gmáchu zgodzić ŝie nye mogą *GliczKsiąż* PTy.

RejKup d7v; Cnotá s Fortuną rozno s łobą chodzą/ A nigdy w iednym gmáchu ŝie nie zgodzą. *RejZwierc* 211v.

bobyś iuż tám z innymi niewiernymi/ nád zákazanie Apoftolŝkie/ w iednym iármie ciągną *CzechRozm* 253.

Teras obcże wykupŝy/ piorká poznác wrone. Ziedney to kuźniey wyŝło/ pokázuią kwity *GrzegŚm* Av; O POTROYNYM Zwłáŝczá że choć w nim rozne ŝrebro y robotá, Zda ŝię że z náŝym wyŝedł z pod iednego młotá. *CiekPotrHerb*)?(2v.

Non tam ovum ovo simile proverbium, Wielmi ŝie k łobie tráŝili by ye yedná mátká vrodziłá. *Mącz* 271c.

Wczyłtem by mie od fedl [!] kre ŝie [!] Tu ŝczartem o iedney miŝie. *RejKup* m3; *HistRzym* [39]v; *BielSat* D3v [idem] *BielRozm* 29; *SkarKazSej* 671b marg [ogółem 5 r.].

Eandem incudem tundere, Proverb. W yednę nákowádlnią záwždy tłuc *Mącz* 468d.

Arabicus tibicen, Proverb. Który záwždy yednę pioŝnkę ŝpiewa. *Mącz* 13d; Cantilenam eandem canere, Yednę pyoŝnkę [!] záwždy ŝpiewác/ to ieŝt/ wŝiŝtko o yedney rzeczy powyedác. *Mącz* 33d, 31b; Nie Bog iáki przedtym z łámeo ŝiebie będący/ [...] iáko błádzác X. K[anonik] częłto powtarzáiac w tę iednę ftrunę bije *CzechEp* 291, 306; *NiemObr* 19 [ogółem 6 r.].

Ovo prognatus eodem proverbium, Iednego przirodzenia yedney myŝli y oby/ czáyów [!]. *Mącz* 271d.

BielKron 124; Nie wŝyŝoy z iednym ŝczęŝciem ná ŝwiát ŝye rodzą *KochPieŝ* 17.

Bo mię dŝiŝ w mym nieŝczęŝciu y ci odbieźeli/ Ktorzy ze mną pod iedną wątrobą leźeli. *CzahTr* C2.

A łtobą zawŝdy klopoty By wiednim worze dwa koty. *RejKup* g4; *KochAp* 6.

Wŝłák ŝio dawno rozumiemy Ná iednym wołku iezdzimy *RejRozpr* D3; *RejZwierc* 103v.

Frazy: »(wszy(s)tko) (to) jedno (a. jedna) (jeŝt)« = *idem est Modrz; unum est Vulg* [szyk zmienny] (20): *MiechGlab* *8; *KrowObr* 55; *RejWiz* 113v; *BielKron* 16v, 20v, 132, 170, 338v (7); wŝytko to iedno iákobyŝ groch miothał ná łciánę *RejZwierc* 14v; *Strum* F2; *BudNT przedm* c3 [2 r.]; *CzechRozm* 41v, 128; *ModrzBaz* 19v; *StryjKron* 16; *CzechEp* 267; *WujNT* 1.Cor 11/5.

»wszy(s)tko za jedno« = *susque deque habere* *Mącz* [w tym: komu (6)] (17): *Mącz* 151b, 158c, 214c, 307d, 435d (7); á wŝytko mu záiedno czo mu kolwiek od ŝczęŝcia przypádnie/ thák złego iáko dobrego. *RejZwierc* 144, 14v, 22v, 112v; *ModrzBaz* 131v; *SkarJedn* 283; *WujNT* 44, 398, 837; *JanNKarKoch* G2v.

Zwroty: »w jeden cel bić; ku jednemu cylu bijący« = *zmierzać do tego samego; ad eandem rem pertinens Vulg (1; 1): Leop Gen 41/32; ále wżyfcy przedfię W ieden cel przedfię bią KochOdpr D3.*

»w jednej cenie [być], ohodzić« (2 : 1): Owa v éyebye w yedney cenie kurełtwo á fwyęte małżeńftwo. *KromRozm I C; PaprPan T2; PudłFr 23.*

bibl. »(z, u) jednego chleba, stołu (i jednego kielicha) (nauki i sakramentow niebieskich) (po, u)żywać, przestawać itp.; jednego cbleba (a. ciała i krwi) być, stać się uczestnikiem« = *przyjmować Eucharystię; de uno pane partieipare Vulg [szyk zmienny] (10; 2):* gdyż wżyfcy iedne⁸⁰ chleba [*de uno pane*] ielstefmy vczeltniki. *BibRadz 1.Cor 10/17; KarnNap D3v; SkarJedn A2v, A3v; SkarŻyw 26, 278; WujNT 1.Cor 10/17, 17; SkarKazSej 671b [2 r.], 672b, 684a.*

bibl. »jednym chlebem, jednego ciała i krwi [z kim] być, sta(wa)ć się, zostawać« = *tworzyć wspólnotę; unus panis, unum corpus esse Vulg [szyk zmienny] (4 : 4 : 1): BibRadz 1.Cor 10/17; KarnNap D3v; ábyłmy fię/ [...] wżyfcy iednym chlebem ftawali. SkarJedn A2v; SkarŻyw 26; DAieć fię Ciáło pod ofobą chlebá/ y Krew pod ofobą winá/ ábyś ty wziąwłzy Ciáło y Krew sftał fię iednego ciáłá z nim [z Chrystusem] y krwi. LatHar 194; WujNT 1.Cor 10/17, s. 604; SkarKazSej 672b [2 r.].*

bibl. »być dwoje, (oba)dwa o, w jednym cieie, (jako) (w) jedno ciało, jednym ciałem« [*szyk zmienny] (22): KromRozm III E6v [2 r.]; KrowObr 221 [2 r.]; A przetoż opuści człowiek oycá fwego y mátkę/ á będzie fię dzierzał żony fwoiey/ y będą dwa w iednym cieie [erunt duo in carne una]. Leop Mar 10/8; BibRadz I 3b marg; BielKron 1v, 3v; RejPos 42; CzechRozm 153; CzechEp 321; WerKaz 282, 286; WujNT Matth 19/5 [2 r.], Mar 10/8 [3 r.], 1.Cor 16/16 [2 r.], Eph 5/31 [2 r.].*

»[być z kim] za jednego człowieka« = *przyjaźnić się (1):* młodzieniec [...] pocnie fię dobrze mieć z pana Szczeńciá: a żądofcz/ przechyra zawždy s nim za iednego człowieka. *ForCnR Cv.*

»iść z jednego domu« = *mieć wspólne pochodzenie, tu: być podobnym [w tym: z kim (1)] [szyk zmienny] (2):* CI nieobcieli Striyimi być/ práwie ledá komu/ Woleli s Pánem Bogiem/ idź z iednego domu. *RejZwierz 52; RejZwierz 85.*

»na jednym gniaździe lęgnąć się« = *mieć ten sam początek (1):* prawdá á fpráwiedliwość potkawłzy fię ná drodze obłápiły fię y pocáłowáły fię/ bo fię to wżytko práwie ná iednym gniaździe lągnie/ prawdá/ cnotá/ á fpráwiedliwość. *RejZwierz 51.*

»jednym imieniem nazywać (a. zwać)« = *nie czynić różnicy (2):* Wyrzucono z wáłzėy Rzeczypołpolitey imioná oné górné y niezgodné: Wódz/ Grábiá/ Książę: iednym wżyfcy imięniem iákośćiełá/ nazywáią was Rycérftwem Polłkim. *OrzJan 16; WujNT 456.*

»być w jednej klobie« = *nie wahać się (1):* Ale gdy Krol [...] ferce ma Lwie w sobie/ Závłze ielst myłł tákiego práwie w iedney klobie. *MycPrz I C4.*

»[kogo z kim] w jedná klobę wkłádać« = *tak samo traktować, nie rozróżniać (2):* Gdybymći Iezufá Cbriftufá [...] z Proroki y Pátryárchy świętymi zárownó wázył y w iednę iákom rzekł klobę wkłádał *CzechRozm 65v, 65v.*

»rość z korzenia jednego« = *mieć wspólne źródło (1):* Wiedz żeć też wżytki [*przypadki*] roftą s korzenyá iednego. *RejWiz 128.*

»jednym kosztem odprawić« (1): *PLácze Márek: [...] że dzwonnikowi grołz ieden gotuie/ A żeby iednym kofłtem odpráwić co więćey/ Kazał fynowi vmrzć po sobie co přęcėy. KochFr 120.*

»na, w jedną kup(k)ę, gromadę gmatwać, mieszać, zebrać *itp.*« = *mieszać (o pojęciach), nie rozróżniać czegoś [szyk zmienny] (5 : 2)*: Gdy nie tak co w gromadę iedną wkłada/ á nie mowi nie zołobná o ktorey iedney rzeczy: tedy to trudniej może być porozumiano *CzechRozm* 231, 83v, 118v; *CzechEp* 179, 261, [398]; *NiemObr* 73.

»być [z *kim* \ w jednej liczbie« (1): o IudaŹu ktbory był wodz á Źprawcá onych kthorzy byli poimáli Pána náŹzego IezuŹa/ będac z námi w iedney liczbie *RejPos* 287v.

»w jednej łodzi (*a. wodzie*) siedzieć, pływać, trwać« = *być w tej samej sytuacji [w tym: z kim (1)] [szyk zmien] (1 : 1 : 1)*: *RejJóz* K4v; *OrzQuin* A3v; W iedney łodzi trwalz známi: iedné nas Źciáią Kłopoty *ZawJeft* 42.

peryfr. »na jednej skorze przywilejow [*pospołu z kim*] siedzieć« = *mieć równe prawa (1)*: w iedney przysiędze KrolewŹkiej obádwa ty Źtany zámknione Źa/ ná iedney Źkorze Prywileiow [!] Koronnych poŹpołu z łobá Źiedzá *OrzRozm* K2.

»u, do jednego stołu, za jednym stołem *itp.* siadać (*a. siedzieć*), jeŹć, iŹć« = *być traktowanym jako równy, być zaprzyŹaŹnionym, znać się dobrze [w tym: z kim (9)] [szyk zmienny] (12 : 1 : 1)*: *RejKup* bb3; *LubPs* 0; *RejWiz* 192v; *RejFig* Bb4; *OrzRozm* P4; *BielKron* 70v, 74v, 272; *RejPos* 255v, 290v; Białychgłów młodych/ y pánów niemáło/ Zá iednym Źtołem poŹpołu Źiedziáło. *KochFr* 24; *GórnRozm* L2v; *CiekPotr* 69; *KlonWor* 35.

»w jednej szkole, z jednej szkoły, z jednego ćwiczzenia być, wyniŹć (*a. chować, siedzieć*)« = *być takim samym [zprzeczeniem = różnić się] [w tym: z kim (2)] (2 : 2 : 1 : 1)*: Poydá tu Źwary ná poŹy/ Choć nie z yedney będą ŹzkoŹy/ StároŹć z młodoŹciá woiiue *BielKom nlb* 5; *RejAp* 93 [2 r.]; MuŹiał nie [*Klimunt Klus*] s Fineufem w iedney ŹzkoŹe chować. Snadz ielzche ochotnieyŹzy á niŹ on do boiu *PaprPan* D3, H4, Aa4.

»jednymi ŹcieŹkami cbodzić« = *być takim samym (1)*: zawzdy ciało czart Źwiat iako Źprzeciwnicy náŹy zawzdy zanami iednemifz ŹcieŹkami cbodzá *RejPs* 84.

»[kogo] jako jednym Źładem náŹadować« (1): co wŹŹythko z oycá á s przodká Źwego Kaimá wybyeráli [...] yáko on czynił/ thák go teŹ oni yáko iednym Źładem náŹadowáli *GliczKŹiŹ* E2v.

»w jeden wor [*być*] zawiázan« = *być w tej samej sytuacji (1)*: WŹyŹcymy owa w ieden wor zawiázáni/ táko Źtárzy iáko y młodŹi/ zbytkow náŹládujemy *SienLek* 14v.

»[z *kim*] pod jednym niebieskim zaciágiem mieszkáć« = *naleŹć do tego samego obozu (1)*: Z ktorá náciá iŹ y my Polacy pod iednymŹe NiebieŹkim zaciágiem mieŹzkamy *PowodPr* 73.

WyraŹenia: »w jednej chwili« = *rownocześnie (1)*: LiŹká z kozłem w iedney chwili/ PrzyŹzli k Źtudni áby pili *BierEz* H3v.

bibl. »jedno ciało« [*o jednoŹci małŹeńŹtwa i przyjaciół; una caro Vulg [w tym: (za, w) jedno ciało, jednego ciała być (policzon) (8), jednym ciałem stawać się (5)] [szyk 31 : 5] (36)*]: *WróbŹoŹtGlab* A3v; *Leop Mar* 10/8; A przetoŹ opuŹci człowiek oycá Źwego y mátkę Źwá/ á przyłaczy Źię ku Źenie Źwey/ thák iŹ będą iedno ciáło. *BibRadz Gen* 2/24; A Bowiem ieden kŹtaŹt przyjaciół ielŹ/ [...] ktory iuŹ máło Źe zá iedno ciáło drugiemu przyjacielowi policzon być nie może. *RejZwierc* 89; *CzechRozm* 153 [2 r.], 159; *ModrzBaz* 32v; *WerKaz* 303; *ArtKanc* V2v; *WujNT Matth* 19/6, *Mar* 10/8, *1.Cor* 6/16; *SkarKazSej* 690a. *Cf* »być dwoje w jednym cieŹle«.

bibl. »jedno ciało« [o jedności Kościoła]; *unum corpus Vulg, PolAnt* [w tym: (w) jedno ciało, jednym ciałem, w jednym ciele być (27), sta(wa)ć się (8), jednoczyć (1), zjednoczenie (3), zrastać (1), zrosły (2), spojenie (4) itp.][szyk 82 : 9] (91): *KromRozm I* B4v, O3; *KromRozm II* t4; *KromRozm III* B2, B2v, E6v, E8, F5v (10); Ponieważ wzyfscy ludzie wierni są iedno ciało *KrowObr* 201, 48, 142v, 181, 201, 221; *Leop Eph* 2/16; *BibRadz* 1.Cor 10/17; *SarnUzn* E5; *RejPos* 90, 281; *RejPosWiecz*² 94 [2 r.]; *GrzegŚm* 36; *KuczbKat* 165 [2 r.]; *WujJud* 56, 234; *BudNT Eph* 2/16; *CzechRozm* 78 [2 r.], 78v, 190v; *KarnNap* D3v [3 r.]; *ModrzBaz* 45v, 92v; To ielt chrzeft S. ielt náfze w iedno ciało fkupienie *SkarJedn* A2v, A2v [3 r.], 2 [2 r.], 37, 40 [2 r.], 41 (21); *SkarŻyw* 91 [2 r.]; *ReszPrz* 3, 16; *WerKaz* 286; *Calep* 262b; *LatHar* 199, 286; *WujNT Rom* 12 arg, *Rom* 12/5, 1.Cor 10/17, 11 arg, *Eph* 2/16 (14); *PowodPr* 16; *SkarKaz* 606a; *SkarKazSej* 671b [2 r.], 672b [2 r.], 676a.

»jedno ciało« [o państwie, głównie o unii Polski z Litwą] [w tym: (w, za) jedno ciało, ku jednemu ciału, jednym ciałem być (5), zrosnąć (się) (2), spojć, spojony, złączyć, złączony, zjednoczenie (2) itp.][szyk 29 : 2] (31): *OrzQuin* P2 [2 r.], Q4; Otoż s páná iáko z głowy/ á s fláchty/ y s poľpółtwa iáko s członkow/ ftánęłoby cále iedno ciało *GórnDworz* Hh5v; *ModrzBaz* 19v, 77v; *StryjKron* 210; *ActReg* 95; Polfká z Litwą iedno ciało. *SarnStat* 1020 marg, 111, 1001, 1002, 1004, 1011 [3 r.] (16); *SkarKazSej* 666a, 673b, 676a [3 r.], 683b, 698b.

»jednym cugiem, rzędem« = *ciagle, ustawicznie, bez przerwy; uno contextu Mącz* (1 : 1): *Tractim*, *Yednym cugiem/ pędem/ ftrichem/ długo bes przeftanku. Mącz* 461a, 453c.

»jednego(ż)(-ej) czasu, dnia, godziny (na, pod, przez, w jeden czas, dzień, godzinę itp.); jedną porą« = *równocześnie; (pro) uno tempore Mącz, JanStat, Vulg; una die PolAnt, Modrz, JanStat; eodem intervallo BartBydg* [szyk 62 : 5] (27 : 25 : 14; 1): *OpecŻyw* 146v; *PatKaz II* 84; *PatKaz III* 95v; *FalZioł* I 93c; *ConPiotr* 33; *RejKup* b3; *Diar* 77; *KrowObr* 140 [7 r.], Ss3v; *Leop Tob* 3/25; *UstPraw* I; *RejZwierz* 85v; *BibRadz* I 2a marg, *Gen* 27/45, 1.Reg 31/6; *BielKron* 101v, 464v; *KwiatKsiąż* C4, K4v; *Mącz* 121b, 199h, 475a, 504a; *GórnDworz* B5v; *BiałKat* 56; Tymi też fłowy fpołem tho wyznawamy/ iż iednąż Páná Chriftułowá perfoná/ iednego czáfu/ y w Piekle byłá/ y w grobie leżała. *KuczbKat* 45, 60; Albo iefli ty rozmyfłem fwoim w iedney godzinie będziefz we Włofzech/ w Węgrzech/ w Turcech *RejZwierc* 147v; *WujJud* 52, 132v; *RejPosWstaw* [41³]v; *BudBib* 1.Reg 2/34, 2.Mach 7/20; *CzechRozm* 265; *ModrzBaz* 111v; *SkarJedn* 91, 233, 313; *Oczko* 30; *SkarŻyw* 165, 168, 526, 595; *CzechEp* 375; *NiemObr* 60, 178; *ZapKoscier* 1584/50; *ReszPrz* 76; *ActReg* 28, 183; *Calep* 1055b; *WujNT* 563; *SarnStat* 112, 129, 185, 211, 430, 476; *SkarKaz* 44b, 383a; *CzahTr* [D]v.

»za jedną drogą, pracą« = *równocześnie; eadem a. una opera Mącz* (5 : 4): *Mącz* 264d, 504a; *Strum* I3v; *KochPs* 25; *KochTr* 14; *WujNT przedm* 16, 17; *GrabPospR* L2; Zwiedzi czarny Pont y Maeotim frogą/ Zá iedną drogą. *KlonFlis* D2.

»pod jednym dzwonem« = *należący do tej samej jurysdykcji sądowej; sub una campana Łac sr* (1): WSzyfscy Ludzie iednego Práwá/ iáko mowią pod iednym Dzwonem/ nie dáley máią Sądu czekác/ iedno od wfchodu fłońcá aż do Południá *GroicPorz* kv.

»jednym głosem, jednymi słowy« = *zgodnie; una voce Modrz* (10 : 2): *OpecŻyw* 103v, 105, 124, 181v, 185; o którą [egzekucyjá] iednym głofem Polfká Krolá fwego dżíšia prófi *OrzRozm* A3; *OrzQuin* Y2 marg; *GrzepGeom* L3v; *ModrzBaz* 72v; *SkarŻyw* 171; *OrzJan* 97; *SarnStat* 1021.

»jednym gruchnieniem« = *od razu, jednocześnie* (1): Co czynię biédna mátká? oto hnet mym chceniem/ Syn/ y mąż miły/ iedném vpádną gruchnieniem. *GórnTroas* 48.

jęz. »jednego imienia« = *o homonimie* (1): Homonymum. Yednego ymienia. *Mącz* 157c.

teol. »jedna (-ej) istność (a. istota, istotność), natura, istności, natury; jeden w istności *itp.*« [*szyk* 130 : 7] (128; 9): *SeklWyzn* B; *SeklKat* O; *KromRozm I* L4v; ktory pan Kryftus będąc prąwym Bogyem/ yedney iftności y władzey z Oycem/ [...] człowyeczeństwo ná fyę przyyął *KromRozm II* b2v, f3v; *KromRozm III* C4v [2 r.], E3, O5; *RejWiz* 114; *Leop Ioann* 14 arg; *BibRadz I* 6o marg; *GrzegRóżn* C2v, D4 [3 r.], D4v [2 r.], E2v, F3 (25); *Mącz* 157c [2 r.]; *SarnUzn* B4v, B5, B5v, B6 [2 r.], Cv (13); *RejAp* 66v, 68v [2 r.], Ee3; *BiałKat* b2v [2 r.], b3 [2 r.], c, 3v, 86 [2 r.], 281; A iż mowimy W Imię á nie w imioná/ to iáwnie náturę iednę y Bołtwo iedno Troyce Świętey okázuie. *KuczbKat* 125, a2, 15 [3 r.]; *RejZwierc* A5, 9v [2 r.], 10 [4 r.]; *WujJud* 25, 174; *WujJudConf* 23v [2 r.]; *BiałKaz* F [5 r.], F2 [2 r.]; *BudNT przedm* b8v; *CzechRozm* 12v, 14, 14v, 194v; *KarnNap* Bv; *SkarJedn* 292; *CzechEp* 34, 140, 141, 142, 145 (17); *NiemObr* 95, 111, 122, 126 [2 r.], 127 (12); *ReszPrz* 91; *ArtKanc* 111; *GrabowSet* X3 [2 r.]; *LatHar* 371, 376 [2 r.]; *WujNT* 323; *SkarKaz* 117a [2 r.], b, 485b [2 r.].

»jeden język, usta *itp.*; być jednego(-ej, -ych) języka, mowy, słow *itp.*« = *zgodna nauka (Ewangelii); być zgodnej nauki* (8; 4): GDy od poożátku był ieden tylko Kościół iedney mowy ábo iednego ięzyká/ y thychże warg/ ábowiem wzyficy Prorocy/ Kryftus y Apoštołowie/ iednoftáynie y profto [...] náuczáli iednego być Bogá *GrzegRóżn* H, A3 [2 r.], Hv, I3, I3v; *WujJud* 118v; Po wzytkim świecie iáko iednę wiárę/ ták tełz y ieden ięzyk mamy. *SkarJedn* 362, 18, 349, 362.

bibl. peryfr. »jedna kość z kości [czyich]« [*o potomstwie, tu: o Ewie*] (1): Ten [Adam] gdy lie obudził poznał iá wnet y powiedział: iż to ielt iedná kość s kości moich. *RejZwierc* 1v.

»jedna krew« = *krewny* (6): *GroicPorz* ff2; *GrzegŚm* 3, 51; *SkarJedn* A3; *GórnRozm* B2; Czy nád potomftwem nápáftwić lie żáda? Nie láfkáwie fie z iednąż krwią obchodzi *WisznTr* 24.

»[ktoś] jednych lat« = *aequaeuus Calag, Calep; synephebi Calep* (3): Gleiches alters. Rownie ftáry. Iednych lat. *Aequaeuus. Calag* 247b; *Calep* 34a, [1041]b.

»jednej maści« = *jednobarwny* (2): Pura toga, Długa łzátá yedney máści/ niebrámowána purpurá. *Mącz* 456d, 332c.

bibl. »(wszys(t)cy, mnostwo) jako(by) jeden mąż, człowiek, jako jednym ludem« = *bez wyjątku, razem; quasi homo a. vir unus Vulg* [*szyk* 7 : 5] (7 : 3 : 2): Thedy zięłá boiażń Páńfki lud/ y wyłfli wzyficy iáko ieden mąż. *Leop 1.Reg* 11/7, *Iudic* 20/11, *Iudith* 6/3; *BibRadz 1.Mach* 1/43; *BudBib Iudic* 20/1, *1.Esdr* 3/1, *1.Mach* 1/43; *SkarJedn* 326; Wzyficy fię zebráli iákoby [...] człowiek ieden/ z iednym fercem/ z iedną rádá. *SkarKazSej* 673a, 673a, 674a, 677b.

mat. »jedno mianowanie« = *wspólny mianownik* (3): Ieltli pirwzy y trzeci termin: maię rozne mianowanie/ tedy ie obroć na iedno mianowanie. *KłosAlg* E3v, E4 [2 r.].

»pod jedną miarą, w jednej mierze, w jedną miarę« *równo; mensura una PolAnt* (15 : 11 : 4): *FalZioł* II 15d, 19c, III 12a, V 33, 34v (13); Y Cicero łam dzyecińftwo/ fen/ nyemádrość/ opilftwo/ á głuposć/ w yedney myerze kładzye *GliczKsiąż* 16; *BibRadz Ex* 26/8, *Ez* 45/11; *BielKron* 452;

Mącz 44d, 291b, 396c; *SienLek* 12; *GórnDworz* H6; *RejZwierc* 220v; *KochMon* 27; *BudBib Ez* 45/11; *Strum* D3v, D4; *ModrzBaz* 105v; *KochFrag* 20; *RybGęśli* B2v.

»jedna myśl, umysł« = *zgoda, jednomysłność; aequanimitas, concordia, consensus, unanimitas Calep* [szyk 9 : 1] (7 : 3); *RejWiz* 114; To bych ią miał łobie zá naiwiętłze ná łwiecie łzczęłcie/ kiedy by iedná dułzá/ ieden vmyłł/ mnie y onę łprawował. *GórnDworz* Cc3; *RejPos* 151; *BiałKat* 126; *RejZwierc* I95v; *WierKróc* A4v; *BielRozm* 8; *Calep* 233b, 1134b; *SarnStat* 1002. Cf »jednej myłłi«.

»jednej(-ego) myłłi, umyłłu; (być) jednej (-ego) myłłi, umyłłu« = *jednomyłłny; być jednomyłłny; paris animus Mącz; concors, unanimis Calep* [w tym: *jednym umyłłem = jednomyłłnie* (1)1 [szyk 8 : 1] (6; 3); Koźieł z ołłem iteż z koniem. Włzyłcy vmyłłu iednego/ Zábic zdráycę drapieżnego *BierEz* M4; *Mącz* 127d, 271d, 276c; bo prawdziwa Exekucya Królewłka/ iedney wiáry/ iednéy myłłi. *OrzQuin* B3; *Calep* 234a, 1134b; *SarnStat* 219; *SkarKazSej* 677b.

»(od, z) jednego ojca a (i, a(1)bo) (jednej *a.* innej, inszej) matki, jednego ojca, jednej matki (*a.* macierze)« [w tym: *być* (7), *pojść* (4), *narodzony* (1), *spłodziyony* (1)] [szyk 23 : 4] (12 : 10 : 5); *Murm* 168; *HistJóz* C3, Dv; Nie. mnićmáć łie łepłzym nád drugyego Gdyłmy połzli od oycá iednego *BielKom* F4v; *GroicPorz* ff4v, gg [3 r.]; Wilzińłki Diedołzycki/ iedney byli mátki *RejZwierc* 85; *BibRadz Deut* 13/6; *BielKron* 8v, 17, 71; *Mącz* 136a, 509d; *OrzQuin* R3v; *GórnDworz* Q4v; *RejZwierc* 243; *WujJudConf* 23v; *CzechRozm* 153v, 154; *Paprpán* V2; *SkarJedn* 3, 334; *SkarŻyw* 46, 206; *KlonWor* 29.

bibl. »jedna owczarnia, (i) jeden pasterz; jedna owczarnia pod jednym pasterzem *itp.*« = *unum ovile et unus pastor PolAnt, Vulg* [szyk 63 : 11] (74); *KromRozm III* E6; *Leop* AAA4v [2 r.]; *BibRadz I* 86b *marg* [2 r.], *Ruth* 1 *arg* [2 r.], *Ioann* 10/16 [2 r.]; *RejPos* 122 [2 r.], 124v, 144; *WujJud* 117 *marg*, *Mm3v*; *WujJudConf* 116; *RejPosRozpr* c; *BudBib Ez* 37/24; *CzechRozm* 78 [4 r.], 95v [2 r.]; *Paprpán* B2; włzyłtkie narody ludzkie/ Chryłtułowi zá dziedziłtwo dáne być y w iego łię kołłie łámknáć/ y łtać łię włzyłtki iedná owczárniá pod iednym páłterzem miáły. *SkarJedn* 25, A4v, A6, A7v [2 r.], 37, 41 [5 r.] (37); *ReszPrz* 94; *ReszList* 179 [2 r.], 184 [2 r.]; Y drugie owce mam/ ktore nie łá z tey owczárniey: [...] y łłucháć będą głófu mego: y będą łie iedná owczárnia y ieden páłterz. *WujNT Ioann* 10/16; *SarnStat* 109; *SkarKaz* 40b, Oooo2a; *SkarKazSej* 684a [2 r.].

»pod jedná pamiátká« = *sub una memoria* (1): Modlitwá. O Włzechmogácy wieczny Boże/ którył nam to dáł/ żełmy łię do vroczyłtego vczčzenia záłług łwiętych twoich pod iedná pámiátká [!] náklónili *LatHar* 473.

»na jeden raz, (za) jednym razem« = *równocześnie; eadem opera Mącz* (2 : 2); *Mącz* 74b, 264d; Dwá Papieżowie iednym rázem. *StryjKron* 457 *marg*; *ReszList* 166.

praw. »jedná ręká [z *kim*]« = *z obopolná odpowiedzialnołciá* (1): OBLIGATIONES IN SOLIDVM zowá, gdy iedná ręká máż z żoná, albo rękoynie prziymuiá dług iáki y piłzá tám *coniuncta manu* obowięzuiáć płáćic *vnus pro fingulis, et finguli pro vno SarnStat* 1268.

»(z) jednego(-ej) rodu, gniazda, familijej« = *congener Calep* [szyk 3 : 3] (3 : 2 : 1); *RejZwierc* 88; Ktory [Jozafát] rzekł/ iáko iá ták y ty y lud náłz iednego rodu *BielKron* [84²]; *Paprpán* P4v; *StryjKron* 205; *Calep* 240b [2 r.].

»[ktoś] jednego rodzaju« = *congener Mącz; genticus Calep* (5): Lithewłki narod [...] będąc z Gepidy iednego rodziáu/ nie rychło zá śwemi z okręty do Prus przyciągnęli *BielKron* 358v; *Congener*, iednego rodziáu. *Przirodzony. Mącz* 143d; *StryjKron* 46; *KochProp* 13; *Calep* 452a.

»jedna rzecz« = *jedność; unum PolAnt* [szyk 7 : 1] (8): *MurzNT* 233v; *GrzegRóżn* Nv; *OrzQuin* L3v; Gdzie theż ná drugim mieyfcu [*Chrystus*] wfpominác raczy: Iż ia y Ociec moy iedná rzecz ieftechmy. *RejPos* 122; *WujJud* 56; *CzechEp* 246 [2 r.]; *WujNT* 604.

»jedna rzecz« = *to samo; idem Modrz* [w tym: po jednej rzeczy = *tak samo* (1)] [szyk 72 : 4] (76): *HistJóz* B2 [2 r.]; *FalZioł* IV 27d; *GlabGad* Mv; *KłosAlg* A2; *LibLeg* 11/43; *KromRozm I* H4; *MurzOrt* B2v; *KromRozm II* d3v, d4, q2; *KromRozm III* F7, G8v, H7v, I, P7; *KrowObr* 14, 142; *UstPraw* H4; *BibRadz I* 1a marg, 3b marg; *OrzRozm* D3, D3v; *BielKron* 213v; *KwiatKsięż* H3v; *Omnes unum studetis*, Wfziłycyście yednákiey myśli/ po yedney łie rzeczy macie wfziłcy. *Mącz* 423c, 33d, 86c, 106d, 291c, 437b (11); *OrzQuin* X3v, Aa5; *GórnDworz* O3v; *GrzepGeom* P2v; *GrzegŚm* 39; *WujJud* 78v, 154, 162 [2 r.], 221; *CzechRozm* 127v, 128 [2 r.], 149v, 150 [2 r.], 152v (10); ále to nie iedná rzecz ieft/ żędác/ á vpornie łię w co wtrącác. *ModrzBaz* 43, 76v, 116v; *SkarJedn* 21, 57, 290; *SkarŻyw* 207; *StryjKron* 245; *CzechEp* 262; *NiemObr* 38, 138 [2 r.]; *LatHar* 52, 132; *KołakSzczęśl* C4; *RybGęśli* C2v; iáko piłá/ kłodá/ broná/ nie iednę rzecz znáczy. *WujNT przedm* 22; *JanNKar* Av; *SarnStat* 1274; *CiekPotr* 78.

»(jedno) serce, (i, a) jedna (-en) dusza (a. duch), jedno serce, jedna (-en) dusza (a. duch)« = *jednomysłność; cor unum et anima una Vulg tszyk 30 : 15* (14 : 8 : 10): *BielŻyw* 30; *KromRozm I* B4v; *KromRozm III* E7 [2 r.], G7 [2 r.]; bo gdzie ieft iedno ferce/ á dułzá iedná/ tám téż mowá mułi być iedná: co być nigdzie indzie nie może/iedno w iedności Kołciółá świetégo. *OrzQuin* Aa4v, P2 [2 r.]; *GórnDworz* Cc2v, Cc3; *HistRzym* 102; *RejPos* 23; *RejPosWiecz²* 94 [2 r.]; *BiałKat* 126; *WujJud* 118v [2 r.], 132v [2 r.]; *WujJudConf* 116; *RejPosWstaw* [143²]v, [143⁴] [2 r.]; *BudBib Ier* 32/39; *BudNT Act* 4/32 [2 r.]; iż po wfzytkim świcie co ich ieft/ iedno ferce [*katolicy*] máiay [!]/ iedno wierzą *SkarJedn* 18, 18 [2 r.], 204 [2 r.], 349; *SkarŻyw* 206, 325; *ReszPrz* 14 [2 r.], 54 [2 r.]; *WujNT Act* 4/32 [2 r.], *Eph* 4/4; *SkarKazSej* 671b [2 r.].

»jednego serca« = *jednomysłny, zgodny* [w tym: (z) *jednym sercem* (i *jedną duszą a. duchem*) = *jednomysłnie* (11); *być* (2), *stawać się* (1)] (15): *OrzQuin* F4v [2 r.], Y; A próby jednym sercem do boga działali Grek i Trojanin *KochMon* 29; *PaprPan* Bv; *ModrzBaz* 32v; *SkarJedn* 271, 326; *SkarŻyw* 179, 535; *JanNKar* A4v; potyłście byli/ [...] iednego ferca y woley iedney/ y domá/ y ná łeymách gdyłście potrzeby Rzeczypólp: obmyłłali. *SkarKazSej* 674a, 673a. Cf »w jednym duchu, jednomysłnie«, »jednym duchem, spolnie«.

»jednego sposobu, obyczaju; na jeden kształt; jednym sposobem, obyczajem, kształtem, trybem, umyłem« = *jednakowo; uno exemplo a. tenore Mącz* (2 : 1; 2; 3 : 3 : 3 : 1 : 1): *FalZioł* V 31v; *LubPs* S2; *RejWiz* [A8]v; *OrzRozm* P2; Dwoyem lyłty dał do ciebie yednego łpóľobu/ áľbo ná yeden xtałt nápiłáne. *Mącz* 110c, 230d [2 r.], 446c, 503d; *KuczbKat* 5; *ModrzBaz* 72v; *KochFr* 113; iednym kłztałtem/ iednym trybem/ áż do tych náłzych czáľow [*apostolska nauka*] opowiádána byłá. *ReszPrz* 33; *KlonWor* **2v.

»jeden po wszystkim świecie« (1): Bo iefli Kościół Boży iefł. tedy ieden iefł: nie tylo w Koryńcie ále po wŕzytkim świecie. *SkarŻyw* 92.

»przy jednej świecy« = *w krótkim czasie* (1): Lucerna eadem scripsi, Przi yedney fwieci/ álbo yedney chwile *Mącz* 201b.

»jednymi usty, słowy« = *jednomyślnie, zgodnie; ore uno PolAnt, Vulg [szyk 10 : 1] (9 : 2): GrzegRóżn Iv; RejZwierc 266v; WujJud 185; BudBib Ios 9/2; CzechRozm 10; SkarJedn 84, 326; a vczywy czy swatkowye, yednemy slowi fzełznaly ZapKościar 1582/28v, 1584/53; Co też y inni wŕzyŕcy fтары á ŕwięci Doktorowie iednymi wŕty zeznawáia/ z tych fłow Apoftołkich. WujNT 717, Rom 15/6.*

»pod jedną wagą, modłą; w jednej wadze« = *jednakowo; aequalis ponderis Vulg (1 : 1; 1) : Nábierz łobie rzeczy wonnych/ Mirry y Onichi/ [...] pod iedną wagą kázde⁸⁰ ftych Leop Ex 30/34; RejPos 195v; á brogi pod iedną modłą budowác. GostGosp 48.*

»[ktoś] jednego wieku, czasu, jednych lat« = *współczesny; coaevus, coetaneus, contemporaneus, synchronus Mącz, Calep; aquaeuus Mącz (5 : 4 : 4): KromRozm I F3v; Contemporaneus, Yednego czáfu/ rowiennik/ yednoczełny. Mącz 443d, 5c [2 r.], 52c [2 r.], 437a; BiałKat 273v; Calep 209a [3 r.], 251b, 1041a.*

»wszystko jedno« = *za wszelką cenę* (1): Yáko Cyrus ktorego Suká żywiłá nye práwym człowiekyem dawał fie znác/ bo fie mu wŕfytko yedno chcyáło walczyć/ a myedzy ludźmi krwye ludzkyey prágnąc wárkác *GliczKsiąż* D4.

Szeregi: bibl. [Matth 16/18] »jeden, cały« (1): To yefł dom [...] ná yedney/ cáley/ á twárdey opoce/ [...] zbudowány. *KromRozm II tv.*

»nie inszy ale jeden« (1): Nie infzá tedy ofiárę [...] ále iednę záfwe czynimy *WujNT* 287.

»jeden a jeden« = *ten sam* (1): Eandem incudem tundere, [...] yednę a yednę rzecz wŕziłtko prowadzić. *Mącz* 468d.

»jeden(że) i (a, abo) jednaki(ż)« (10): *BibRadz I 1a marg, Gen 11/1, I 6c marg, 353v; Ale przed ŕię ile może być/ trzeba o tem pilność mieć/ áby o iednych ábo iednákich rzeczách/ iednákie práwá były fánowione [ut de rebus iisdem eadem prodantur leges]. ModrzBaz 100v, 72v [3 r.]; SarnStat 51, 116.*

»w jednym duchu, jednomyślnie« (1): ábym [...] fłyzłá o was iż ftoicie w iednym duchu/ iednymyślnie [*in uno spiritu unanimes*]/ prácuąc około pomnozenia wiary Ewángeliey. *WujNT Philipp 1/27.*

»jednomyślnie, jednymi usty« (1): ábyŕcie iednymyślnie/ iednymi wŕty [*unanimes uno ore*] fławili Bogá *WujNT Rom 15/6.*

»nie jednym słowem ani jednostajnie« (1): fłowo żydowłkie Harah ktorego Ezáiałz vżywa/ Greccy y Lácińfcy tłumácze/ nie iednym też fłowem áni wŕzyŕcy iednoftáynie tłumáczą *CzechRozm 127v.*

»jednostajnie, jednymi usty« (1): dáleko przyftoyniey iefł y bełpieczniey/ kiedy iednoftáynie wŕzyŕcy iednymi wŕty chwala P. Bogá *WujJud 185.*

»jeden a (to jest) jednostajny« (4): Yeden ma być á yednoftáyny [*Apostolski porządek*]/ nye w yednym kącye álbo páńftwye/ ále we wŕfem krzełciyańftwye *KromRozm III G3v, G3, N5; GrzegRóżn Hv.*

»jeden i jedyny« (1): ChryŃtus [...] nie ieŃt wtórym Bogiem [...] ále Ńam iednym Bogiem y ónym iedynym z Oycem *BiałKat* 108v.

»jeden, (a) nieodmienny« (2): *KromRozm III* E8; V łamyŃch Kátholikow ieŃt tá iedná nieodmienna wiára *WujNT* 676.

»jeden, (a, i) nierozdzielny (a. nierozdzielony)« (14): *GrzegRóżn* L4; Ociec y Syn y Duch Ńwięty łą liedzacy na máyestacie Bożym/ to ieŃt/ w oney iedney á nierozdzielney Effency *RejAp* 68v, 189v, Ee3; *BiałKat* b2v, 187v, 231; *SarnStat* 111, 114, 117, 120, 1004, 1094, 1187. [*Ponadto przy innym szeregu 4 r.*].

»jeden, (nierozdzielny) i (ale, a) nierozny« [szyk 4 : 3] (7): Iż Koroná PolŃka á Wielkie KŃŃstwo LitewŃkié iáko ieŃt iedno nierozdziélné y nierózné ciáło *SarnStat* 1011, 1004, 1011, 1013, 1020 [2 r.], 1188.

»jeden, istotny, nierozłaczony« (1): iż s nim [*ChryŃtus z Ojcem*] iednym iftotnym nierozłaczonym Bogiem ieŃt *BiałKat* 181.

»jeden i pospolity« (2): OKoło płácenia Podkomorzóm ziemŃkim iednę y poŃpolitą wŃszytkim ziemióm vŃtáwę [*unam atque communem... constitutionem JanStat* 423] vczynilichmy *SarnStat* 476 [*idem*] 928.

»jeden, (a) powszechny« [szyk 4 : 1] (5): A ták Grekowe y RuŃ áni wtorego/ áni trzećye⁸⁰ znáku [...] przywłáŃczyć nyemogá/ iżeby byli powŃŃechny á yeden koŃcyoŃ. *KromRozm III* L6v; *WujJud* 116, 140, 199v; *PowodPr* A3.

»rowny i (a, albo) jeden« [szyk 3 : 2] (5): *WujJudConf* 22; *KarnNap* Bv; *CzechEp* 244; pokázuie wŃzechmocnoŃ y BoŃtwo tego Słowá. A wŃzechmocnoŃ rowná y iednęž z OycowŃką *WujNT* 305; *SkarKaz* 118a.

»nie jeden ale rozdwojony« (1): Bo ieŃli kędy ieŃt Bogie^m bez człowieká/ álbo człowiekiem bez Bogá: tedyć nie ieŃt ChryŃtus człowiek y Bóg ieden/ ále rozdwoióny ieŃt *BiałKat* 328v.

»jednym duchem, Ńpolnie« (1): wyŃwiadcza [Ńw. *Paweł*] [...] od Ńiebie poŃtánowione vcznie/ że iednáką drogą chodzą/ y iednym duchem wŃzyŃtko Ńpolnie czynią. *WujJudConf* 42v.

»jeden, (a, i) Ńpolny« [szyk 14 :1] (15): gdy wŃŃytkim w łáŃiectwye wobec oyczyzná była yedná á Ńpolna. *GliczKsiąž* E7; Abowiem on [*ChryŃtus*] Ńnami w Duchu Ńwiętyym iednym y Ńpolnym ciátem ieŃt iedną y Ńpolną krwią *KrowObr* 48; *GrzegRóżn* N3v; *SkarJedn* A3v, 41, 376; *SarnStat* 36, 1011 [2 r.], 1012, 1020, 1021, 1028; *SkarKazSej* 672b. [*Ponadto przy innym szeregu 2 r.*].

»jeden, Ńpolny a nierozdzielny« (2): *ActReg* 40; té Artykuły [...] znáiac bydź chwalebne/ potrzebne/ [...] ták Koronie PolŃkiéy iáko Wielkiému KŃŃŃtwu LitewŃkiému iáko iuž iednéy Ńpólnéy á nierozdziélnéy RzeczypoŃpolitéy pożyteczne/ [...] przyznawamy *SarnStat* 1025.

»jeden a (albo) ŃpoŃeczny« (2): A to iedno á iákož ináczey rozumieć mamy iedno iż iedno wŃzytkich á ŃpoŃeczne BoŃtwo. *RejZwierc* 9v; *WujJud* 174.

»jeden, a (i) tenże« [szyk 35 : 1] (36): *Leop* *B4v; *KuczbKat* 115, 125; *BudBib* 212b marg, 2.Mach 7/20; *BudNT przedm* a2; ieŃliž mogł ieden á tenże człowiek/ ták wielkie y zacne vrzędy dwa ná łobie noŃić *CzechRozm* 180v, 12v, 14, 51v, 127v, 149v [2 r.] (12); *ModrzBaz* 56v; *Oczko* 8; *SkarŻyw* 79, 278; *CzechEp* 248; *WujNT* 323 [2 r.], 350 [2 r.], 365 [2 r.], 386, 525 [2 r.] (11); *SarnStat* 1164, 1213.

»zaraz, jednego czasu, dnia, roku« (2 : 1 :1): Skąd znać iż Bog nie zaráz iednego czáfu vczynił fwiátá/ ále go dokończył w fzesći dnioch *BibRadz I 2a marg*, 1.Reg 31/6; *CzechRozm* 140; *CzechEp* 375.

»jednymi usty, zgodnie« [*szyk 1 : 1*] (2): Abyście zgodnie iednymi wfty fławili Bogá y Oycá Pána náfzego Iezulá Chriftulá. *CzechRozm* 10; *SkarJedn* 84.

»jednostajnie, to jest zgodnie a w jednej woli« (1): tenći ieft pan bog ktory w domu fwoim iednoftajnie każe ludziom przebywać. Iednoftajnie, to ieft zgodnie a w iedney woli. *WróbŻołt* V7.

»jeden, (a) zgodny« (4): Ale mali yeden á zgodny rząd być y trwác/ muśi yeden nawyífífy vząd być *KromRozm III* F8; *SarnStat* 46, 47; *SkarKazSej* 684b.

α. *W funkcji rzeczownika; unitas Calep; una persona JanStat (308) : MiechGlab **5; KromRozm I N; RejFig Cc3; BielKron 262; Mącz 356d, 357a; KuczbKat 75; iedney rzeczy niemoże być ieden fprawcą y máteryą zaráz. WujJud 162; CzechRozm 153; Calep 1137b; Synowie Szláheccy póki oycowie zywą, włáfnéy pieczęći niech nie máią áni nořzą: ábowiém zá iedného bywáią mieni. SarnStat 596.*

jeden z kim (14): áni [Chrystus] z námi ktorzy ieftefmy fynowie iego/ áni my theż z nim Ieden ieftefmy ále Iedno GrzegRóżn K4v, K4v [5 r.]; przecż Ociec s Synem ieft ieden. SarnUzn F2v, F7 [2 r.], Hv, H2 [2 r.], H2v [2 r.].

Zwroty: teol. »być jeden« = unum esse Vulg [szyk zmienny] (4): Wy ieftefście Ieden w Kryřtufie Iezufie. KrowObr 201; iż gdy iedno písmo y fentencia dwiemá perfonam bywa przyczytawaná/ áby ony dwie perfonie miály być ieden. SarnUzn E6, F7; WujNT 658 marg.

»[z kim] za jednego żyć« = *przyjaźnić się* [*szyk zmienny*] (2): iż iákowego kto fobie przyaciela obrał s kim zá iednego żywie/ tákowy y fám być muśi *GórnDworz M, K7*.

Wyrażenie: »wszyscy jako jeden« = bez wyjątku, razem (1): Y wyřzło wřzytkich iáko ieden trzy ftá tyfięcy/ y fłyżkował ie krol ná trzy woýłká BielKron 64.

*W rodzaju nijakim: »jedno« (276): BartBydg 214b; MiechGlab *7, *8v, **v, **2v, **7; RejRozm 404; KromRozm III G7v; Siedm wołow krańnych/ y siedm kłofow pełnych: znáčzą siedm lath żyznych/ á obie the rzeczy iedno známionuią [*eandemque vim somnii comprehendunt*] *Leop Gen* 41/26; wodá wilga á mokra/ ogieñ fuchy á ciepy: przeco przyřć z fobą w iedno nie mogą. *OrzQuin* P2, Aa4v marg; *SarnUzn* C3; nie wřzytkim iedno przyřtoi *GórnDworz L; BiałKat 58v marg; RejZwierc* 9v [2 r.]; w Kořćiele [...] iedno wřzyfcy wierzą *WujJud 132v; RejPosWstaw [21²], [143⁴]; BudNT przedm c3; SkarJedn 18 [2 r.], 20, 21, 153 [2 r.] (11); NiemObr 105; KochFr 75; ReszPrz 93; A Bog [...] niech wam da ábyřćie iednoż miedzy fobą rozumieli [*idipsum sapere in alterutrum*] wedle Iefulá Chriftulá *WujNT Rom 15/5, s. 204, Philipp 2/2, Yyyyy3, Aaaaaa3v; SarnStat 111; SkarKaz 81b, 242b; SkarKazSej 671, 683b [2 r.].***

~ *jedno z kim (27), z czym (4) : OpecŻyw 180; LibLeg 10/91, 92, 96; GrzegRóżn K4v [5 r.]; SarnUzn F7; BiałKat 86, 133, 226; WujJud 46v, Mm7v; Duch S. pochodzi y od fyná. 272. co iedno ieft ftym co mowią/ przez fyná. SkarJedn D4v, 314; vkázuie z vczynkow/ iż on [Chrystus] iedno ieft z Oycem. WujNT Ioann 10 arg, s. 97, 349 marg, 374, 375 [5 r.], 386 (14).*

Zwroty: »za jedno brać, mieć, poczytać itp.« (10): *WujJud* 149; *SkarJedn* 283; *StryjKron* 110; *CzechEp* 211, 242, 278, 291; Dufzę y duchá w tym pieniu Bázylus ś. zá iedno bierze. *LatHar* 67; *WujNT* 525; *GosłCast* 710.

»(w, za, na) jedno (a. ku jednemu, jednym) (być) (dokonany), bywać, stać się« [szyk zmienny] (152 : 2 : 1): *OpecŻyw* 180, 181; y tego ífye niegodzylo bilo lyvdzem ípaníftwa waschego íwalachi za yedno bicz *LibLeg* 10/92, 10/91, 96; *SeklKat* O4; *KromRozm I* K2, Mv; *MurzNT Ioann* 10/30; *KromRozm II* o3, q4v, r, rv [2 r.], t2; *KromRozm III* E7, E8v, G, G3, G3v, G7v; *KrowObr* 212v [6 r.], 214; *RejWiz* 113v; *Leop* 3.Reg 22/5, *Ez* 37/19; *BibRadz Ioann* 10/30, 1.*Cor* 3/8, 1.*Ioann* 5/7; *OrzRozm D3 marg*; *GrzegRóżn* A4v, H4 [2 r.], I2v [6 r.], K4v [8 r.]; *SarnUzn* B3v, Cv [3 r.], E5, F7 [3 r.], [G2]v [4 r.]; *RejAp* 197; *GórnDworz* Z8; *RejPos* 308v, 318v; *RejPosWiecz²* 92v [3 r.]; *BiałKat* b2v, 11, 86, 133 [2 r.], 190v, 226, 303v; *RejZwierc* 9, 9v [2 r.], 10, 11v, Aaa3; *WujJud* 46v [2 r.], 48, Mm7v; *BudNT przedm* b3, b8v, *Ioann* 10/31, 17/11, 21 (10); pífmá ś. [...] Gdzie niemálf Zydá y Greká/ niewolnego y wolnego mężá y niewiálfy/ ále wízfycy iedno ífá. *CzechRozm* 78; *SkarJedn kt* [2 r.], 314, D4v; *CzechEp* 247; *LatHar* 377 [2 r.]; Ia w nich/ á ty we mnie: áby byli dofkonálfymi w iedno [ut sint consummati in unum] *WujNT Ioann* 17/23, *przedm* 6, 13, s. 97, 305, *Ioann* 10 arg (44); *WysKaz* 8; *SarnStat* 879; *SkarKaz* 276a; *SkarKazSej* 677b.

bibl. »ze dwu (a. oboje, z dwoich) uczynić jedno(-ym)« = *zjednoczyć* [szyk zmienny] (4): *KrowObr* 181; *CzechRozm* 78v; Abowiem on [Chrystus] íeft pokoíem nálfzym; ktory oboie íednym vczynílf [qui fecit utraque unum *Vulg*; ktory vczynílf z obu iedno *Leop*] *WujNT Eph* 2/14; *SkarKaz* 209a.

»na jedno zgodzić (się) (a. zgadzać się), zmówić się« = *unum esse* *PolAnt* [szyk zmienny] (20 : 2): *LibLeg* 11/45v; *RejJóz* D5v; *RejKup* bb3; *KromRozm III* L7v, Nv; gdyż się już panowie z krolem na jedno zgodzili *Diar* 27; *RejFig* Dd6; *RejZwierc* 108; *BibRadz* 1.*Ioann* 5/8; *BielKron* 206v; *RejAp* BB6v; *RejPosWiecz³* 96v; *RejZwierc* 5v, 81, 258v; *SkarJedn* 326; *Calep* 248b; *OrzJan* 110; *SarnStat* 504, 840, 935; *PudłDydo* A2.

»w jedno złączyć (a. złączać się), złączony, zebrać (się), zebrany, zgromadzić itp.« = *congregare in unum* *PolAnt*, *Vulg* [szyk zmienny] (40): *FalZioł* I 70a; *MurzNT Matth* 22/34; *KromRozm III* F6v *marg*; Abo czyli wílfyfłskie [!] ryby zmorzá w iedno íie zbieżá áby íe nálfycíli [nunquid ovium et boum multitudo caedetur]? *Leop Num* 11/22; *BibRadz* I 451a *marg*; *GrzegRóżn* L2v; *SienLek* 21v; *RejPosWiecz²* 91v; *WujJudConf* 99v; *MycPrz* I [A3]; *MycPrz* II C4v; *BudNT Ioann* 11/52; *CzechRozm* 22v, 63, 66, 67, 78v, 115, 141v; *SkarJedn* A7; chłopí Zmodzínowie z Litewfkie⁶⁰ narodu/ [...] íchodżá íie cztery álfbo ífeść íioł w iedno wybieráífác píeníádfze/ chleb y ínfze rzeczy/ íákoby kolędę *StryjKron* 161, 380; *CzechEp* 200, 246, 247, 294, 347; *NiemObr* 34, 142; *GostGosp* 166; *OrzJan* 111; *WujNT* 31, *Ioann* 11/52; *JanNKar* E2; *SarnStat* 50, 111, 226, 985, 1002; *SkarKazSej* 662b. ~

7. W funkcji partykuły (915) :

a. *Wyodrębniającej lub ograniczającej: tylko, jedynie; przynajmniej, zaledwie, nawet* (695) : Miedzy wízfyfłkimi ínymi/ Tymi gámraty moími/ Ciebie íednego wybieram *BierEz* R, R3v; *OpecŻyw* 99v; *PatKaz III* 143v; *TarDuch* B3; *MiechGlab* 63; *WróbŻołt* I7; *RejPs* 79, 153; *RejRozpr* B2, Hv; *RejJóz* C8; *RejKup* bb4; *HistAl* F4; *ZapWar* 1550 nr 2664; *KromRozm I* D2; *MurzHist* C4v, D; *KromRozm III* C2, N4v; *Diar* 58; *BielKom* D8v, E8v; *LubPs* A5v; *KrowObr* 17v, 21v, 51; *RejWiz* 72; ktorych

zwierząt nietilko obrázenie mogło ie wygládzić/ ále iedno poźrzenie [*sed et aspectus*] dla ítráchu vmorzíc. *Leop Sap* 11/20, *Ios* 11/15, *Esth* 9/17, *Sap* 11/21, *Eccli* 12/14, *Matth* 26/40 (7); *RejZwierz* 109v; *BibRadz* I *2, *Ios* 23/14, *Mar* 14/37; y wiele bogáctwá ítráćili/ iednych klenotow á pierścieni nábráli Kártáginćy piętnaćie ípáďow *BielKron* 129, 61v, [84²], 105, 202v, 286 (20); *Omnes eius curae in te consumuntur*, Włziłtki fwe ítáránia ná cię yednego kładzie *Mącz* 432d, 304a, 380c, 421a, 484c, 504a (8); *OrzQuin* D4, Fv; *SarnUzn* B5, D8v; *LeovPrzep* H; *RejAp* 173; vłarz gdy [...] ná koniu fiedzi/ chocia nic nie pocźnie/ iednáik z iednego trzymánia drzewá/ znáć to/ iż dobrze z nim vmie *GórnDworz* Fv, B7v, C, I6, Q7v, X2v (10); *HistRzym* 62, 81v, 91v; *RejPos* 255v, 275, 315v, 322; *BiałKat* 11, 18v, 101, 281; *HistLan* A3v; *RejZwierc* 108, 149; *BielSpr* 15v, 44; *WujJud* 134; *RejPosWstaw* [143²] [2 r.]; *BudBib Ex* 37/32, *Ios* 21/41, 1.Reg 13/1, *Dan* 4/16; *HistHel* C2; *Strum* R4; *BiałKaz* M2v; *BudNT Matth* 20/12, *Rom* 15/16; *CzechRozm* 72, 95, 157, 190v, 199v (17); *PaprPan* A2v, M3 [2 r.]; *SkarJedn* 287, 292, 297; Tey nam krzywdy/ o Krolu/ iedná nie nágrodzi Helená/ áni ieden Paris powetuie. *KochOdpr* B4v, C4; *KochPs* 2 [2 r.], 45, 63; íż iedney nići y rzemyłczćká nie wezmę/ miey włzytko fwe *SkarŻyw* 284, 132, 203, 374, 397, 500 (17); *KochTr* 24; *MWilkHist* G2; *StryjKron* 46, 452; *CzechEp* 5, 163, 245, 422; *CzechEpPORz* **3; *NiemObr* 95, 124; *KochMuza* 25; *KochSz* B3; *ReszPrz* 35, 55, 65, 83; *ReszHoz* 132; *ReszList* 169; *PudłFr* 45; *ArtKanc* H7v; *BielRozm* 5; *GórnRozm* Bv, C, L; *PaprUp* G2v; *ZawJeft* 35 [2 r.]; *GrochKal* 19; *GostGosp* 134; *GrabowSet* I3v; *OrzJan* 99; *LatHar* [+ 11], 52, 535, 692, 707; Iełli się dotknę iednego z Apoštołow iego/ [...] ábo [...] tylko ćieniá ktorego świętego/ nie będę bez pożytku. *WujNT* 143; *Acz mógł iednym łowem/ ábo y łámą wołá człowieká vzdrowić* *WujNT* 345, 132, 378, *Rom* 5 *arg*, 573, 599 (12); *SarnStat* 74, 330, 485, 540; *SiebRozmyśl* C4; *KmitaSpit* C3; gdy Celárzowi Rzymłkiemu woynę łłużác/ niemiał iednáik wyłługi żołdu łwego/ iedenże płałczć: y to go łztukę żebrakowi nie łzátnemu odkroił. *PowodPr* 63, 11, 13, 23, 24, 70; *SkarKaz* 42b, 276a, 457b, 487b, 606a; *VotSzl* F; *CiekPotr* 26, 56; *GostCast* 72; *SkarKazSej* 670a, 685b, 686a, 691a, 703a (6); *PudłDydo* [B5].

W połączeniu z sup przymiotnika (15): iełli iedna namnieyłza íłkierká boiáźni Bożey w tobie iełt *KrowObr* 151, 144; *OrzRozm* B3v, C2v; *GórnDworz* Xv, Cc6; *SkarJedn* 164; *SkarŻyw* 87, 480; o którym iedney namnieyłzey zmiánki nie máłz w píłmie ś. *CzechEp* 343, 182, 282, 362; *SiebRozmyśl* L2; Tyś łam ieden z przyaciół pewnych nappewnieyłzy *CiekPotr* 7.

Połączenia: »i jeden« (13): *GlabGad* F4v; *Mącz* 88d; *RejPos* 309; *RejZwierc* 62v; *CzechRozm* 21, 213v, 245; *ModrzBaz* 85; ty wielz miły Pánie/ iżem ci od nich y iednego ośłćiá nigdy niewziął. *SkarŻyw* 482; *CzechEp* 282; á ia y przez iednę godźinkę łtraży trzymáć/ ábo w czuynośći trwáć przy nim nie mogę. *LatHar* 49, 642; *SkarKazSej* 700a.

»on jeden« = *unus Vulg* [szyk 11 : 1] (12): *KromRozm III* E5v [2 r.]; *LubPs* A2; *GórnDworz* Aa7; *RejPos* 147v; choćby żadney ztych pomienionych przyczyn do tego niebyłó/ tedy by mię oná iedná/ ktorą tu przytoczę/ łáćno przemogłá. *BudNT przedm* a3v; *CzechRozm* 42v, 106; *SkarJedn* 204; gdy nie tákiego przed námi nie będzie czegobyłmy łie bać/ álbo o cobyłmy łie fráłowáć mieli/ okróń onéy rzeczy iednéy bárzo potrzebnéy *OrzJan* 137; *WujNT Ioann* 6/22; *SkarKaz* 607b.

»sam, samiuczek jeden« = *solus, ipse solus Vulg* [szyk 83 : 46] (128 : 1): *FalZioł* V 4v; *BielŻyw* 156; *SeklKat* V; *RejKup* o3v; *MurzNT Matth* 14/23; *KromRozm II* q3; *Diar* 53, 75; *DiarDop* 103;

GliczKsiąż A2, O2v; *LubPs* B, gg5v; *KrowObr* Bv; *Leop* 3.Reg 18/22, *Eccle* 4/11; Bo íám laź íeden przez płot *RejFig* Bb8v; *RejZwierz* 72; *BibRadz* I *4v, 3.*Esdr* 4/10; *BielKron* 20, 101, 159v, 186, 365v (8); Ad omne periculum solus opponitur, Sam yeden íie íprzećiwiá wízem niebeípiecznościam *Mącz* 311b, 448c; *SarnUzn* H; *RejAp* 37v, 72, 120v, 158, 193v (6); *GórnDworz* H4, Gg, Gg2, Ii2, Ii6 (6); Archimedes [...] íám íeden przez óny ínstrumentá ćiągnął po źiemí Okręt *GrzepGeom* B; A gdyź íáko íyíłzimy/ íź íednáłz tá íeíł íámá drogá/ y prawdá/ w tym íednym Synu/ á nie żadnym ínym obyćzáiem/ poznáć to dziwne á wiekuiíte Boítwo/ Bogá Oycá y Ducha s. *RejPos* 294v, 194v, 197v, 206, 213, 221v (12); *HistLan* A3v; *KuczbKat* 275; *RejZwierz* 108; *BielSpr* 43v; *WujJud* 121, 219v; *RejPosRozpr* c3v; *BudBib Deut* 1/12; *CzechRozm* 4, 26, 60v, 106, 128v (11); *ModrzBaz* 24v, 25v, 45, 77; *SkarJedn* 28, 63, 102; *KochOdpr* D2, D3; *Oczko* 3v; Trzy latá nápułtyni íám íeden przeźł *SkarŻyw* 471 marg, 57, 86, 165, 235, 269 (11); *CzechEp* 128, 356 [2 r.], 381, 386, 421 (8); *NiemObr* 97; Bom íá íám íeden zoíł z téy družyny *KochFr* 27; *KochPieś* 19; *PudłFr* 30; *ArtKanc* O5, V2v; *GórnRozm* Dv, M2; *ActReg* 170, 184; *Calep* [656]b; *GórnTroas* 25; *OrzJan* 37; *LatHar* 76; *WujNT Ioann* 6/15; *SarnStat* 152; *WitosłLut* A3v; *SkarKaz* 156b, 550a, 609a; Y ía próftak boíąc íię przerwáć ím rozmowy, Sámiuczek íeden ítoię *CiekPotr* 86, 7; *CzahTr* Bv; *SkarKazSej* 667b; *SzarzRyt* B4.

»ten jeden« [w tym: to jedno(ć) (22)] [szyk 127 :19] (146): *BierEz* D4v, E2v, F2, F2v; *OpecŻyw* 63v; *PatKaz II* 26v; *FalZioł* V 76v; *RejPs* 83; *RejKup* v2v; *Diar* 75, 81; *BielKom* F8v; *GliczKsiąż* D5, O7v; *LubPs* B, N2v; *KrowObr* 11, 54v, 68v, 85; tho íedno wíem [unum scio]/ że gdyżem był ílepym/ teraz wídżę. *Leop Ioann* 9/25, *Hebr* 10/12; *OrzList* f4v; *RejZwierz* A2v, 7v, 57v; że tym íednym Hofíu íem Polka Koroná przede wízytkíemi Krzećíjáníńskíemi Kroleítwy pewnie wygráá. *OrzRozm* P3v, B3v, M2, Rv; *BielKron* 39, 67v, 86v, 101, 206v (8); *KwiatKsiąż* C3, F4v, H2, M4, P4; In hoc puncto tota res pendet, Ná tey íie yedney rzeczi wízíłtká rzecz záwíeííá. *Mącz* 331c, 225b, 257d, 307b [2 r.], 376a, 503d [2 r.]; *OrzQuin* B [2 r.], D2, D2v, L3v, Q3; *Prot* D3; *SienLek* 27v, 31, 44; *RejAp* 18, 37v, 72, 193v, 194v (6); *GórnDworz* L5v, L8v, Z7, Ii2, Ii6 (10); *GrzepGeom* Cv; *HistRzym* 43v, 135v; *RejPos* 20, 129v, 250, 272v, 294v (7); *BiałKat* 198v; *WujJud* 33; *WujJudConf* 12, 231v; *RejPosRozpr* b3; *RejPosWstaw* [143³]; *BudBib* b4; *BudNT* Ii6; *CzechRozm* 26, 173v; *SkarJedn* 205, 233; *KochOdpr* D3; *SkarŻyw* 225, 304, 358; *StryjKron* 345; *CzechEp* 107, 126, 186, 238, 245 (10); *NiemObr* 21, 97, 172; *KochFr* 95; *KochDz* 104, 106; *WerKaz* 275; *ArtKanc* Q8v; *GórnRozm* K4; *ZawJeft* 16; *ActReg* 149, 162, 170, 171; *KochPij* C3; *OrzJan* 54, 80, 122; *LatHar* 76; *RybGęśli* B; *WujNT* 288, *Act* 24/21, *Gal* 5/14; *SarnStat* 128, 622; *SiebRozmyśl* [A4]v; *SkarKaz* 550a, 578b; *CiekPotr* 49; íednoź to dobro do nas przywíżáné íicżę/ Zechmy mátkámi dźiatek *GosłCast* 45, 45; *PudłDydo* [B5]v. [Uwaga: *Niektóre przykłady N i A* sg „to jedno” mogą być zaliczone również do JEDNO, JEDNOĆ, JEDNOŻ.]

»(jedno) tylko, je(d)no jeden« [szyk 56 : 24] (60 : 20): *BielŻyw* 80; *LibMal* 1554/185; *Diar* 53, 58, 81; *GliczKsiąż* O2v, O7v; *LubPs* B, ff3v; *GroicPorz* kk4; *KrowObr* Bv, 11, 54v, 68v, 100v (6); *RejZwierz* 57; *BibRadz* 4.*Esdr* 3/11; *OrzRozm* Kv; *BielKron* 67v, 71, 433; *GrzegRóżn* D2v; *KwiatKsiąż* C3; *Mącz* 503d [2 r.]; *SarnUzn* B5v, F3v, H; *RejAp* 110v, 120v, 158, 177, 188; *GórnDworz* L8v, P6v, Z4v, Z7, Ii6; íź tylko ná íedno íłowo á ná záwołánie íego wćiekáć muíi precź/ á w níwecź muíi być obroconá oná moc íey *RejPos* 221v, 20, 45v, 59, 107, 206 (14); *RejZwierz* 204v [2 r.]; *WujJud* 121; *BudNT Mar* 2/7, *Luc* 18/19; *CzechRozm* 60v, 89, 173v; *KochOdpr* D3; y wnet záchorzawíłz y íedná

tylko kobierczyną pokryty leżąc *SkarŻyw* 473, 207, 235, 269, 453; *CzechEp* 138, 155; *NiemObr* 121, 143; *Paprup* A4v; *ActReg* 162; Przedsię nie weźmiesz ieno iednę dułzę. *KochFrag* 46; *WujNT* 4, *Ioann* 6/22; *SarnStat* 669, 1297; *PowodPr* 5; *SkarKaz* 243b.

Przysłowia: bibl. KrowObr 144; literká iedná/ álbo też [!] ieden pąkcíčzek [*aut unus apex*] z zakonu nie przeydzie/ áž fie włyłtki rzeczy łtána. *Leop Matth* 5/18; *OrzRozm* B3v; iotá iedno/ ábo iedná krefká/ żadną miarą nie przeminie od zakonu *CzechRozm* 91v, 21, 91v; *CzechEp* 113, 362; *WujNT przedm* 31 [2 r.], *Matth* 5/19 [2 r.], *Luc* 16/17 [ogółem 13 r.].

áni wam iedney łtopy dam z ich zyemie *BielKron* 41v; *Mącz* 88d; *CzechRozm* 213v; *SkarŻyw* 56; *KochSz* B4; *ReszPrz* 70 [ogółem 6 r.].

bibl. WujNT Luc 11/46; iednym fię pálcem ziemskie⁸⁰ páńłtwá y rządow nie dotykał. *SkarŻyw* 244b.

ku ktoremuś ty y iednym pálczem nie podobien *RejPos* 309.

kthorego iuz áni ná iednym pálczu przyczynić nie możemy [!] *RejZwierc* 155.

Verbum sat est, Dosić yeft ná yednym słowie. *Mącz* 484c.

bibl. bes ktorey [*opatrzności bożej*] y włos ieden z głowy nálzey łpásć nie może *CzechRozm* 245; *SkarŻyw* 192, 576; *LatHar* 642 [ogółem 4 r.].

Zwroty: »na krok jeden odstąpić« (1): ktorzy woleli gárdło ná mięsne iátki/ że tak rzekę/ Wydác/ niż od powinności łwey ná krok ieden odłtąpić. *CzechRozm* 253.

»słow(k)a jednego nie rozumieć, nie umieć« [o *obcym języku*] [*зык zmienny*] (2): *SeklKat* Z3v; bo po łáćinie łłowá iednego nierozumiał. *OrzRozm* M4.

»jednego słowa nie rzec, nie przemowić, nie odpowiedzieć *itp.*« = (z *przeczeniem*) *verbum loqui PolAnt* [w *tym: z elipsą czasownika* (2)] [*зык zmienny*] (15): Słyłłatz to panną nálwięłłá/ przemowitz niemogła byiedného łłowa. *OpecŻyw* 113v, 121v, 125v, 130v; *ForCnR* C2v; *OrzRozm* I2v; *Mącz* 366c, 484c, 504c; A cóž ná to Król? (*did*) EVANGEL. Słowá iedného (-). *OrzQuin* D2v; *WujJud* 44; *RejPosRozpr* c3v; *BudBib* 1.Par 17/6; *Phil* G; *SarnStat* 220.

»[o *kim*] jednego słowa nie słychać, słowo jedno dáć znać« [*зык zmienny*] (1 : 1): In oblivione diu iacuit cui opponitur in assidua esse commemoratione, Długo o nim yednego słowá nie słyhać było. *Mącz* 256d; *SkarŻyw* 16.

»w jednym słowku się zająknąć« (1): Si verbo titubabit, Yelli fie w yednym słowku záyąkanie. *Mącz* 456c.

Wyrażenia: »jednej chwile« (1): Lucerna eadem scripsi, Przi yedney łwiece/ álbo yedney chwile *Mącz* 201b.

»jednej godziny, (na, w, za) jednę godzinę, w jednej godzinie« = *nagle, od razu; una hora PolAnt, Vulg* (15 : 4 : 7): *BielŻyw* 105; że iedney godziny [*una hora*] przyłłedł łąd twoy. *Leop Apoc* 18/10, 17/12; *RejAp* 144, 149, 151, 153, 157 (10); *RejPos* 264; *BudNT Apoc* 17/12; *ModrzBaz* 85; *NiemObr* 87; *Phil* H3; *LatHar* [249]; *KolákCath* Cv; *WujNT Apoc* 17/12, 18/10, 17, 19; *WysKaz* 47; *SkarKaz* 383a.

»kęs jeden« [w *zdaniu przeczącym*] = *wcale, ani trochę* (17): Iuz thá páni Dworna/ ieft thák dobrze ozdobiona/ iż iey iedwabiu/ pereł/ [...] kęs ieden nie trzebá. *GórnDworz* Ccv; á iżby niemiáło być

tych ludzi dożyć/ którzy grzejąc/ wiedzą pewnie iż grzeją/ ani nie na prawdziwej rozkoży/ albo na prawdziwym bólu kęs jeden myślą. *GórnDworz* Ff4, H, H3v, N8, P7, R7v (14); *WerGość* 247, 252, 253.

»na jedno ki(w)nienie [czyje a. palca czyjego]« (3): Ad illius nutum fiunt omnia, Na yedno yego kinienie wżiśtko bywa. *Mącz* 255a, 508a; *BielSpr* 10.

»w jednej koszuli« = *w niekompletnym ubraniu* (3): wzięwży go [biskupa] w nocy z łoża w iedney kofzuli władził na szalony koń *BielKron* 362, 369, 405v.

»w jednej koszuli, sukience« = *bez żadnego majątku* (1 : 1): profiła aby ią w iedney kofzuli do domu odeśłał/ a okrućieńtwa nád nią nie działał *BielKron* 368; *GórnDworz* Z4v.

»w jednym oka mgnieniu« = *momentalnie; uno momento, uno nutu Vulg* (5): *Leop Sap* 18/12, 2.*Mach* 8/18; *BibRadz Ier* 4/6; *BudBib Sap* 18/12; A iefli Abákuk w cieie z Zydowskicy ziemie do Cháldeyfskicy w iednym oká mgnieniu przeniesiony był z obiadem onym do Dánielá *SkarŻyw* 252.

»jednym skokiem, pędem, zjazdem« = *prędko* (2 : 1 : 1): Pirzchácby mu do lálá pewnie iednym zyázdem. *RejWiz* 99v; *BibRadz 4.Esdr* 15/42; *Salu insilire*, Yednym skokiem wskoczyć. *Mącz* 365c; *KochSz* C3v.

»jednym słowem« = *krotko, zwięźle* (9): *BibRadz I *4*; *Mącz* 255a, 294c, 400d, 504a; Rozumiey temu iżci iemu nie było nie po tym/ boby go [dyjabła] był iednym słowem odprawił *RejPos* 70v; A po czemuś nam funt dać? Iednym słowem nam powiedzcie. *MWilcHist* C3v; *KochWr* 30; *SarnStat* 1254.

»jednym słowem« = *czyli, krótko mówiąc* [szyk 9 : 1] (10): Takież więtżą wagę [czyń] na mnieyżą iednym słowem każdą więtżżą rzecz na mnieyżą. *KłosAlg* E; *SkarJedn* 96; *Oczko* 10v; *KochFrag* 51; *WujNT* 11, 555, 807; *GosłCast* 18; *RybWit ktv*. Cf »słowem jednym, krotko«.

»jednym tchem, szanćem« = *od razu; uno spiritu Mącz* (2 : 1): I bolącżkę iadowitą Antracem/ fpaźda pretz iednym szanćem. *FalZioł* I 136c; yáko yeden może dużkiem/ albo yednym tchem wypić. *Mącz* 76a, 408c.

Szereg: »słowem jednym, krotko« (1): to o nim [o papieżu] z łálki Bożey twierdżimy/ [...] że on iefł tym Krolem: [...] tą beśtyą: [...] A iż słowem iednym krotko rzekę/ tym Antychriftem. *CzechEp* [382].

b. *Emfatycznej i podkreślającej dodatni lub ujemny charakter rzeczownika lub pewność jakiejś osoby czy faktu: naprawdę, właśnie* (220) : *MetrKor* 46/118; *RejPs* 94; *KrowObr* B3v; *RejWiz* 74; Iefł tho iedno szyderśtwo ná świecie tá Alkumia známienite/ która sie iáwnie lámá w śwey nikczemności wydawa/ gdy to obiecuie dać z náuki/ czego iey przyrodzenie broni *BielKron* 26, 80v, 81v, 274, 459v; *Mącz* 198d; bo kto dla pożytku/ albo dla iákicy iney przyczyny ná to sie vda/ [...] nie godzien iefł/ aby go fláchćicem zwano/ ále iednym naynędznieyżym przekupniem. *GórnDworz* G4v, B7v, L17v; Tá rzecz ktorąś tu przypominał iefł v mnie iedną nowiną: bobym sie tego nieśpodźiewał *CzechRozm* 267, 59v, 101v, 185v, 218v, 266v; *SkarJedn* 27; *SkarŻyw* A4, 185, [197], 260; *CzechEp* 24, 138, [386]; *NiemObr* 10; *GórnRozm* B4, E3v; *KochProp* 6; *PaprUp* D; Cud ieden/ pánná śmiała/ młódzieniec lękliwy. *GórnTroas* 74; *LatHar* +8v; *CiekPotr* 66; *SkarKazSej* 669a.

W wypowiedzeniach o charakterze porównawczym (152):

Wprowadzanych przez „jak(o)” (71): *LibLeg* 11/13v, 56v, 57; *MurzHist* C2; *BielKom* E8; *GliczKsiąż* D8v; *BibRadz* 2.Reg 3/33; *BielKron* 51v, 109v, 119, 147v, 247 (20); iż kthoż by kolwiek nie miał w tydu w łobie/ á [práwiedliwości/ áby ten iáko iedná zarázá swiátá/ był s pórzodká ludzi wyięty *GórnDworz* Ffv, Bb3v, Ee5, Ee6v, Ee8v, Ff4, Ff4v, Gg5; *BielSpr* 38v; *MycPrz* I C4; iż ich znam być ludzmi cíelefnymi/ á iáko iedno byđło/ cíelefnym łie tylko/ á przyrodzonym rozłádkiem báwiácemi *CzechRozm* 123v; ále teź on tákże łobie swiát obrzydźić y obmierźić iełt powinien iáko łzubieniczniká iednego *CzechRozm* 250, 24, 86, 110, 125v, 135 (17); *ModrzBaz* 88, 100v, 123v; *SkarŻyw* 56, 119, 185, 294, 309, 542; *MWilKHist* I2v; A tenże [*Chrystus*] [...] gdy ono iáko ieden grzełzny niewolnik/ grzechu nie wczyniwłzy/ [...] nołł przedsię ná łobie grzechy włzytkiego swiátá *CzechEp* 317, 343; *CzechEpPORz* *; *NiemObr* 16; *KlonŻal* B2v; *BielSen* 8; W tancuś iák iedná bogini *KochSob* 69.

Wprowadzanych przez „miasto” (4): thám [*Tytus w Cezaryjej*] [práwował igrzyłko/ [...] ná którym wiele Żydow pomordowano miałto iedney krotofile *BielKron* 147v, 145, 375, 445v.

Wprowadzanych przez „za” (77): *BielKom* A4v, E5; *OrzRozm* N2; S tey przyczyny y Włofzy y Grekowie chwalili iá [*Izydis*] zá iednę boginiá *BielKron* 8v; A tho teź zá ieden dziw historykowie piłáli o Skánderbegu/ iż on ták w wielkich potrzebách bywáiác/ żadney rány ná łwym cíele nie miał *BielKron* 258v, 11, 23, 25, 75v, 93v (38); *BielKronCies* Mmmm3; *OrzQuin* Z3; *SarnUzn* D7; *GórnDworz* E5, G7, Kv, V3, Xv; *RejPos* 290; *BielSpr* 20, 54, 72v; Był w Monáłterze Suprásłkiem Archimandritem nieiáki Kimbar który łię miał za iednego Filofofá/ iáko to głupim przyzwoita. *BudNT przedm* b7; *CzechRozm* A2, 2v, 70v, 81, 131 (11); *ModrzBaz* 100; *ModrzBazBud* ¶6v; Rzekł swięty: [...] a iá łię cíe łie nieboiác/ przegrołkami twemi gárdzę/ y báłwany tve mam łobie zá ieden gnoy *SkarŻyw* 566; *NiemObr* 81, 145; *WerGośc* 214 [2 r.]; *GórnRozm* K4v; *LatHar* 251, 676; *SiebRozmysł* K3v; *KlonWor* 44.

W połączeniu z imieniem własnym sławnej postaci (8): Bitew wygráných miał [*Bolesław Krzywousty*] czterdziełci y łiedm [...] krom tey v Háliczá w ktorey czynił łwą ręká iáko ieden Hektor Troiáńki áłbo Hánibal Kártágińki. *BielKron* 354, 109v, 247, 305, 340v, 418, 455v; *MycPrz* I C4.

Połączenie: »ten jeden« = *ille solus* *Modrz* [szyk 29 : 3] (32): *MiechGlab* *2v; á dni iego włłytki łá iemu/ iako ten ieden który wczorá przemináł *RejPs* 134v; *KrowObr* 143; *BielKron* 53, 105, 119, 326; *Mącz* 218c; *OrzQuin* G4v; *RejAp* AA4, 134v; *GórnDworz* H8v; Miedzy ktoremi teź tá iedná [*plaga*] byłá/ iż we włzytkiej ziemi iego iednego dniá kazał to włzytko Anyołom pobić *RejPos* 56; *GrzegŚm* 19; Bo iednoć to Boże dobrodziełstwo iełt/ iż ták złym iáko y dobrym dał ziemię y pożytki iey *RejZwierc* 97v, 20 [2 r.]; *CzechRozm* 74v, 152; *PaprPan* Hh2v; *ModrzBaz* 99v; *SkarŻyw* 194; *CzechEp* 417; *CzechEpPORz* *4v; *ReszPrz* 45; *PaprUp* G2v, Kv; *Phil* E4; *KołakSzczęł* Cv; *SkarKaz* 2a, 579a, 633a.

Przysłowie: á łnadź łi co im to powinnie należáło/ máłło o tym dbáią/ mułiałem łie tym iednym kámieniem wczynić/ który by mowić wmiáł powinienby káždy wyznác tę chwale Páńłką *RejAp* AA4.

*** *Bez wystarczájcego kontekstu (1):* Tertulianá czythay o tym słowku ieden y iedno. *GrzegRóżn* L marg.

*** *Dubium* (1) : ale wielką łtarofć [...] ied iego [*prawdopodobnie: iednego*] łtarcza á on [...] mu, acz włofi łwe łi [...] wałz *BielŻyw* 76.

Synonimy: 1. **b.** *zest.* »jedna jagoda«: »wronie oko«; 2. *pierwszy*; 3. *drugi, niektory*; 4. *jaki, jakikolwiek, jakiś, niejaki, niektory, pewien*; 6. *cały, jednaki, jednostajny, rowny, spolny*.

Cf **JEDENKROĆ, JEDENNASNY, JEDENNASTY, JEDENNAŚCIE, JEDENNAŚCIEKROĆ, JEDNAĆ, JEDNO, [JEDNOCHODNICA], JEDNOCHODNIK, JEDNOCZESNY, 1. JEDNOĆ, JEDNODZIENNY, JEDNOHERBOWNY, JEDNOISTNOŚĆ, JEDNOISTNY, JEDNOISTOTNO, JEDNOISTOTNOŚĆ, JEDNOISTOTNY, JEDNOKŁYKTY, [JEDNOKOLE], JEDNOLIST, [JEDNOLITNIE], JEDNOMYŚLNIE, JEDNOMYŚLNOŚĆ, JEDNOMYŚLNY, JEDNONOG, JEDNONOGI, JEDNOOKI, JEDNOOKIE, JEDNOPIĘTRY, JEDNOPRZYRODZONNY, [JEDNORADEK], JEDNORĘKI, JEDNOROCZNY, JEDNORODNY, [JEDNORODZIEC], JEDNORODZONY, JEDNOROGI, JEDNOROŻCOW, JEDNOROŻEC, JEDNOROŻEK, JEDNOROŻNY, JEDNORZĘDŹTWO, JEDNOSTAJNIE, JEDNOSTAJNOŚĆ, JEDNOSTAJNY, JEDNOSTOPY, JEDNOŚĆ, JEDNOURODZENIE, JEDNOURODZONY, [JEDNOWŁADNOŚĆ], [JEDNOWŁADZTWO], JEDNOWŁAJDCA, JEDNOZĘBY, [JEDNOZYGLOWY], JEDNOŻ, JEDNOŻENIEC, [JEDNOŻEŃSTWO], [JEDNOŻONATY], JEDNOŻONY, JEDYNY, JENOROST, JENOWŁADECZ, NIEJEDEN, POJEDNOSTRONNY**

KN, BZ, ZZie